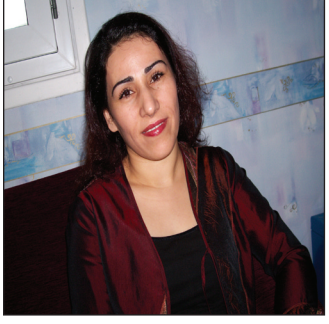

Her Jin
Romanek e

Kurdî • rûpel 10

Nükleer Enerji
Alternatif
Değildir

Ekolojik Bakış • sayfa 16

'Edebiyat Bizleri
Anlamanın
Diğer Yolu'

Kültür-Sanat • sayfa 13

NİSANDA BİR BAŞKADIR DOĞUŞLAR

**NEWAYA JİN GAZETESİ
BİR YILLIK YAYIN
HAYATINI DOLDURDU.**

Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı'nın yayın organı olarak çıkarılan Newaya Jin gazetesi bir yaşını doldurdu. Bu konuda açıklama yapan Vakıf Başkanı Meral Özgün, kadının yitirilen sesi olmaya çalıştıklarını vurgularken, sadece kadınların değil tüm toplumsal kesimlerin sesi olarak yayın hayatına devam edeceklerini belirtti.

sayfa 3

**'KÜRT KADININI ARTIK
EVE TIKAMAK
İMKANSIZ'**

"Kadınların Sınıfı" adlı kitabın yazarı olan Antropolog Dr. Aksu Bora, 8 mart izlenimleri ve Kürt kadın hareketine ilişkin görüşlerini gazetemize açıkladı.

sayfa 4

newaya *Jin*

Baharın ateş kutsallığıyla kendini arındırdığı bir ayı geride bırakırken, yeni doğuşların yaratıcı gücü olan Nisan ayında yine sizlerle.

Kadın ezgimiz, nisan ayında bir yılını geride bırakırken, kadınların emeğinin türünü olmaktan gurur duyuyor ve bir yılı geride bırakmanın coşkusuyla sizleri selamlıyoruz.

sayfa 3

"Sizinle yeteri kadar vakit geçirmediğimi söylüyorsun.
Bak, duvar kağıdında fotoğrafınız var.
Her an karşımda duruyorsunuz."

- ✓ Her kadının bir parçası Newaya Jin / Dosya sayfa 5
- ✓ Ergenlik çağında gençler.... / Genç Kuşak sayfa 7
- ✓ Jinên Amedî... / Kurdî rûpel 9
- ✓ Ik Kwam Als Een Dame, Ik ga...-II- / Dutch sayfa 12
- ✓ Kadın Sanatı / Kültür -Sanat sayfa 14
- ✓ Çocuklarda Alerji / Sağlık sayfa 17
- ✓ Bedeli Ödendi -III- / Yaşam sayfa 19

Hataylı Aile Evrime Işık Tutacak

El ve ayakları üzerinde yürüyen Hataylı bir aile, bilim insanlarına göre insanın evrim sürecinde dört ayakta iki ayağa geçişini aydınlatıyor.

Hataylı Ulaş ailesinin doğuştan gelen fizyolojik bir sorunu İngiliz BBC televizyonuna belgesel konusu oldu. İngiliz bilim insanları, el ve ayakları üzerinde yürüyen ailenin, insanların maymundan evrimine ışık tutabileceğini vurguluyor. BBC televizyonu Hataylı aileyle ilgili belgeseli, 17 Mart günü yayınlayacak.

London School of Economics profesörü Dr. Nicholas Humphrey, bir insanın el ve ayakları veya iki ayak üzerinde yürütmesini sağlayan genetik bir gereklilik bulunmadığının altını çiziyor. Dr. Humphrey, insanın dört ayakta iki ayağa geçişinin, fizyoloji ve anatomiye son derece karmaşık bir sürecin sonunda gerçekleştiğini dile getiriyor.

Ulaş ailesinin el ve ayakları üstünde yürüyen 5 üyesinden, iki kız ve bir oğlan el ve ayakları üzerinde yürüyor. Diğer iki kardeş ise dört ayak üzerinde yürürken ara sıra sadece kısa bir süre için iki ayağa geçebiliyor. Ancak bu uzun sürmüyor ve yeniden dört ayağa dönüyorlar.

El ve ayak üstünde yürüme sendromu

Aile üyeleri el ve ayakları üzerinde yürümeye alıştılarından, dizleri ve boyunları buna uygun olarak normal insan bedenine göre daha geriye esneyebiliyor.

Uzmanların yaptığı MRI taramalarında aile üyelerinde denge ve uzuv koordinasyonunda sorunlara (cerebellar ataxia) rastlandı, tanı olarak dört

ayak üzerinde yürüme 'Quadro Pedalizm' (Ünertan Sendromu) teşhisi kondu. Olayı inceleyen bilim insanları, Ulaş ailesi üyelerinin neden dört ayak üstünde yürüdüğü konusunda henüz hemfikir değil.

Maymunlardan farklı bir yürüyüş

Dr. Humphrey, Ulaş ailesinin el ve ayakları üzerinde yürütmesi hali ile insana en yakın hayvanlar olan şempanze ve gorillerin dört ayak yürüyüşleri arasında önemli farklar olduğunu da altını çiziyor. Goriller ve şempanzeler, ellerin dış eklemleri üzerinde yürürken, Ulaş ailesi fertleri yürürken ağırlığı el bileklerine veriyor. Maymunlar dört ayak üstünde kendi ellerini sürekli yaralarken, Ulaş ailesinin fertlerinin, elleri üzerinde yürütmelelerine karşın hala düzgün.

Dr. Humphrey, Hataylı ailenin, insanların bir zamanlar nasıl yürüdüğünün bir örneği olduğunu düşünü-

yor. Aile fertlerinin ellerinin maymunlar gibi parçalanmaması, eski insanların elleri üzerinde yürümeye karşın alet kullanacak kadar sağlıklı kaldığının bir göstergesi sayılıyor. Bu bulgu, insanların 'ağaçtan indikleri ilk zamanlar' dahi, şempanzelerden farklı bir dört ayak yürüyüşü olduğuna işaret ediyor.

'Akraza evliliğinin sonucu olabilir'

Dr. Humphrey'e göre, Ulaş ailesinin el ve ayakları üstünde yürütmesi, beyindeki bir anormallik neden oluyor. Ailenin el ve ayakları üstünde yürümeyen diğer fertlerinde de zihinsel sorunlar saptandı. Zihinsel anormallik gençlerin içinde buldukları sosyal ortamla birleştiğinde, çocuk, bebeklik dönemine ait emeklemeyi andıran bir yürüyüş geliştirebiliyor.

Türkiye'de kardeşlerin durumunu inceleyen Çukurova Üniversitesi Tıp

Fakültesi Fizyoloji Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Üner Tan da, genetik hastalık sonucu ortaya çıkan 4 ayak üzerinde yürüme sendromunun, evrim teorisi için kanıt oluşturabileceğini dile getiriyor.

Prof. Dr. Tan, Hatay'ın Kırıkhan ilçesinde yapılan araştırmalarda, akraba evliliği sonucu çocuklarda sıkça Quadro Pedalizm sorununa rastlandığını ifade ediyor.

Bir genleri eksik

Hataylı Ulaş ailesini araştıran bir diğer bilim insanı, Max Planck Institute uzmanı Dr. Stefan Mundlos ise, aile fertlerinin 17'inci kromozomda bir genlerinin eksik olduğunu ve bu genin insanın iki ayağa geçişinde etkili olmuş olabileceğini savunuyor.

BBC/London

İnternette karakol!

İtalyanlar artık internette dolaşırken karakola "gidebilecek". Avrupa'da bir ilke imza atan İtalyan yetkilileri, internet kullanıcılarının bundan böyle net üzerinden karakola giderek polise ihbar, şikayet veya istekte bulunabileceğini belirtti.

Fikrin babası Maurizio Masciopinto, "İnternetin yaygınlaşmasıyla sanal alemde işlenen suçların arttığını görünce aklımıza böyle bir fikir geldi" dedi.

İtalyan emniyet teşkilatında soruşturma bölümünün başkanlığını yapan Masciopinto, "Korsanların banka hesabına musallat olduğunu farkedenden internet kullanıcılarına polis gönderemezsiniz. Bu durumdaki kullanıcılar için yapılabilecek en iyi şey, ona internette başvurabileceği site sunmak" diye konuştu.

Emniyet yetkilisi, bu fikri geliştirip sanal karakola polisin idari hizmetlerini de soktuklarını ve bu sayede vatandaşın pasaport, göç veya otomobil alım satımı gibi konularda da işlemlerini oturduğu yerden internet ortamında yapabileceğini anlattı.

Masciopinto, karakolun gayet iyi çalıştığını belirterek, mesela birkaç gün önce bir vatandaşın hesabının bulunduğu bankanın in-

ternet sitesinin korsanlarca kopyalandığı yolunda ihbar aldıklarını, polisin hemen o siteye giderek korsanın İsveç'ten faaliyette bulunduğunu belirlediğini ve derhal uluslararası işbirliğine giderek korsan sitesinin kapatıldığını anlattı.

Masciopinto, "Şikayetin gelmesinden korsan sitesinin kapatılmasına kadar geçen süre sadece 2 saattir" dedi. İnternet karakoluna yapılan başvuru ve şikayetlere en geç 48 saat sonra cevap veriliyor.

İtalyanların 7 masadan oluşan internet karakolu, "www.commissariatodips.it" adresinde bulunuyor.

Masciopinto, geçen ayın ortasında hizmete giren siteyi iki haftada 60 binden fazla kişinin ziyaret ettiğini, yaklaşık 200 şikayet dilekçesi geldiğini belirtti. Masciopinto, karakola ABD, Fransa, hatta Moskova'dan bile girildiğini söyledi.

Emniyet yetkilisi, bu sitenin sağladığı hizmetin "e-devlet" doğrultusunda atılmış yeni bir adım olduğunu söyledi.

-AA-

Akıllı aynalarla kıyafet denemek

Geleceğin alışveriş merkezlerinde müşterilere kıyafetlerini akıllı aynalar tanıttak. Ödemeler ise kredi kartından düşülecek.

Alışverişe ayrılan zamanın ço-

ğu kuyrukta beklerken veya giyeceğiniz kıyafetleri denerken geçiyor. Alman perakende devi Metro'nun CeBIT'te tanıttığı yeni akıllı sistemler yardımıyla bu zaman kayıpları artık tarih olacak.

Fuarın, Gelecek Parkı (Future Park) bölümünde sergilenen yeni teknolojilerle geleceğin alışveriş ortamı bugüne taşındı. Artık akıllı aynalar, almayı düşündüğünüz kıyafetleri üzerinize giymeden denemenizi sağlayacak. Aynı sistem makyaj malzemeleri için de kullanılıyor. Bunun için müşterinin seçtiğiniz ruju yerinden oynatması yeterli oluyor. Ekran üzerindeki dijital manken müşteriye rujun nasıl duracağını gösteriyor. Diğer yandan alışveriş sepetleri de hızla akıllanarak yapılan alışverişin tutarını kasaya gitmeden sepetin içerisinde hesaplayacak. Bu yeniliklerin gerçekleşmesini sağlayan teknoloji ise ürünlerin üzerinde bulunan RFID adlı yeni nesil bar kod sistemi.

Timur Sirt

Mutsuzluk yorgunluğundan korunun

Kronik yorgunluk dışında bir de "mutsuzluk yorgunluğu" denilen bir yorgunluk türü var. Kendini sürekli halsiz, isteksiz, yorgun hissedenler bu gruba giriyor. Söz konusu kişilerin yorgunluk hisleriyle mutsuzlukları arasında bağlantı olduğu belirtiliyor. Mutsuzluk yorgunluğu, insanın psikolojisiyle çok yakından ilgilidir. Bu sorundan kurtulmak için öncelikle yaşamı sevmek, mutsuzlukların, hayal kırıklıklarının gelip geçici olduğuna inanmak gerekir. Söz konusu gruba giren kişilerde şikayetler bedensel bir rahatsızlıktan değil de, psikolojik sorunlardan kaynaklandığı için hastaların psikolojik tedavi görmesi gerekebilir.

Kronik yorgunluğunuzun gerçek nedenini araştırın. Eğer

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

yan meyve ve sebzelerin bütün çeşitlerinden bol miktarda yiyin.

Haber merkezi

newaya Jin

Bahann ateş kutsallığıyla kendini arındırdığı bir ayı geride bırakırken, yeni doğuşlara gebe olan ve yeni doğuşların yaratıcı gücü olan nisan ayında yine sizlerle.

Nisan yeniye umut olmanın esrarıyla filizlenirken, barışın, sevginin, adaletin ve kardeşliğin gücüyle benliğimiz yenilenmekte. Bir toplumun doğuşunun gizemini kendinde taşıyan Nisan ayında başlayan Kadın ezgimiz, bir yılını geride bırakırken, kadınların emeğinin ürünü olmaktan gurur duyuyor ve bir yılı geride bırakmanın coşkusuyla sizleri selamlıyoruz.

Yaşamın vazgeçilmez bir parçası olma iddiasıyla yayın hayatına başladık. Biz ki adı olan ama kendi olmayan bir cinsin tarihinin, yaşamının ve de varlığının sorgulamasıyla başladık bu işe, Kadın olmanın farklılığı neydi derken, acısıyla, gözyaşlarıyla saklanan tarihin perdelerini araladık.

Bin yılların öfkelerini taşıyan yüreklerimiz böyle bir buluşmayı gerçekleştire iken, zorlukların en büyüğüyle karşılaşmıştık. Kadın adınaydı ama kilitlenmiş, saklanmış duyguların erkek karakterli yönlerini itiraf etmek belki de yaşadığımız zorluğun gerçek adıydı. İşte doğuş ayında Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı'nın hikayesiyle sizleri buluşturmak istedik. Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı Başkanı Meral Özgün'ün ifadelendirmeye çalıştıkları zorunlulukların bilincinde olmanın diğer adıydı. Yazarıyla, okuruyla, dağıtıcısıyla kadınların ortak dayanışmasının yolunu aralamıştık bir yıl boyunca. Özgün, bir anlamda konuşmasıyla hepimizin ifadesi olmaktadır.

Bu ay ki dosya sayfamızda da, ölüme mahkum bir toplumun yeniden filizlendiği ve yaşamaya anlam kattığı öncüsünün doğumunun anlamını sizlerle paylaşmak istedik. Bu konuda Sakine Cansız'ın Komal Komalen Kürdistan Önderi Abdullah Öcalan'ın doğumunun Kürt toplumu için ne ifade ettiğini "Bu doğuşun en temel özelliği yaşamı olanaklı hale getirmek, yaşanılır kılmak, ölümü zorlaştırmaktır" belirlemede bulacaksınız.

Gençlik sayfamızda da Hollanda da okuyan genç kızlarımızın röportajlarıyla sizleri buluşturduk. Hollanda da okuyan gençlerimizin okul sistemine yönelik eleştirileriyle, gençlerin yeterli kadar ailelerinden destek alamamaları dinledik. Sevgili okurlarımız, çoğu aile çocuklarını salt okula göndermekle üzerine düşen her şeyi yaptığını sanmakta. Bu röportajımızda da anlayacaksınız ki, çocuğunuz okulda başarısız, bu başarısızlığın en az yarısından fazlasının aile bireylerinin yanlış yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Bakalım Hollanda da okuyan genç kızlarımız bu sorunu nasıl değerlendiriyor.

Kürtçe sayfalarımızda güncel haberlere yer verirken, yaşamsal sorunlarınıza da yer vermeye çalıştık. Gülbahar Köker'in "her kadının yaşamı bir romandır" adlı röportajıyla, bizlerden biri olan ama yaşadığı gerçekliklerle yüzleştirmekten korkmayan bir öyküyü konuk ediyoruz evinize.

Kültür sayfalarımızda, bir özgürlük savaşçısının "21. yy.da kadın yazmalıdır" derken, kendi hayatında gelişen sanat ve edebiyat aşkının işledik. Yazmanın kadın hayatında neleri kendisiyle getirdiğinin açık örneği olan bu röportaj sizleri yazmaya sevk etmesini diliyoruz.

Yaşam sayfamızda 8 Mart'tan 25 Martlara uzanan köprüde umut edilen özgürlük, barış dileklerini ulaştırdık sizlere. Ateşler yakıldı, halaylar çekildi değil mi? Bütün inkarlara, bütün zulümlere inat kadınlar da vardı alanlarda. Yeter artık duyun bizi, görün bizi dercesine kadın Özgürlük Mücadelesinde yerlerimizi aldık. Peki 8 Mart kutlanırken dünyanın bir çok ülkesinde aynı kaderi paylaşan kadınlar ne durumdaydılar. Onlar da sizden beden olarak uzak olabilirler, ama inanın ortak yanlarınız o kadar çok ki. Ve dünyanın hala bilmediğiniz daha nice ücre köşelerinde kadınlar her gün beddua okudukları yaşamlara mahkum olmuş durumdadılar.

Röportaj sayfamızda, 26 yıl Saddam Hüseyin döneminde babasının yanında peşmergelik yapıp, hiç okul yüzü görmemiş Güney Kürdistan'lı Xeyal'in öyküsünü yazdık. Onu tanımadan geçmeyin deriz. Savaşın büyük acılarını yaşamış, zorluklarına göğüs germiş bir kadının yaşam peşmergelik hayatı. Xeyal "eğer okumuş olsaydım Talabani'den daha büyük görev alırdım" diyor. Sonuçta yine bütün yaptıklarına karşın payına düşen yine özlemle kendisi için bir şey yapamamanın ezikliğini yaşamakta.

Sayfalarımızı çevirip baktığınızda göreceksiniz ki aslında yaşamda güdüğünüz elbise size dar gelmeye başlamıştır. Yaşanması, bilinmesi, öğrenilmesi gereken o kadar çok şey var ki, yazılanların hepsi sizin mutluluğunuz düşünülerek yazılan ve yaşama farklı bir pencere açan sözler. Daha nice sayılarda görüşme ümidiyle sevgiyle kalın...

Newaya Jin Kadının Sesi, Kadının Tınısıdır

Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı Başkanı Meral Özgün Newaya Jin gazetesinin bir yıllık çalışmalarını değerlendirdi. Özgün "bir ses olmaya çalışıyoruz. Yalnızca kadının değil, erkeğin hatta tüm toplumsal kesimlerin sesi olmaya çalışıyoruz" diyor.

2005 yılının Nisan ayında Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı'nın yayın organı olarak çıkarılan Newaya Jin gazetesi bir yaşını doldurdu. Ortadoğu Kadın Araştırma Vakfı'nın Başkanlığı yapan Meral Özgün Newaya Jin gazetesinin içeriği, amaçları ve ulaştığı hedeflerine ilişkin gazetemize verdiği demeçte gazetenin bütün kadınların ürünü olduğunu söyledi. Toplumsal dönüşümde ve bilinçlenmede temel bir çalışmayı üstlendiklerini belirten Özgün "Gazetemizi insandöğ ve insan-insan arasında yeni bir toplumsal sözleşmeyi gerçekleştirebilmenin emeği olarak değerlendiriyoruz" dedi.

Özgün, gazetenin çikış amacına ilişkin olarak da değerlendirmelerde bulunurken, basın-yayın organlarını da eleştirdi. "Farklı dillerde çıkan bir sürü gazete, radyo ve yayın organı var. Hiçbiri kadını gerçek anlamıyla veremedi" diye konuşan Özgün kadının yaşamı olduğunu; sosyal, psikolojik olarak vermeye çalışan basın-yayın organlarının da yüzeysel kaldıklarının altını çizdi. Kadının yaşadığı sorunların yazılı basında birer sayfa ile sınırlı kaldığını, görsel ve işitsel de ise aralara sıkıştırıldığını söyleyen Özgün "Oysa kadının günlük olarak yaşadıkları o kadar çeşitli ki, sadece bir sayfa yeterli kalmamaktadır" ifadelerini kullanırken sözlerine şöyle devam etti.

Ayrı öykülerin birleşimi, biz kadınların ortak romanı; Newaya Jin.

"Kadın sorunu tarihin yeniden ele alınmasını gerektiriyor. Güncel sorunların anlaşılması için bu gerekli. Dolayısıyla daha derin araştırmalar, tartışmalar ve incelemenin sonucunda yazılması gereken şeyler var. İşte biz vakıf olarak bu gerçekten yola çıkarak Newaya Jin gazetesine yön vermeye çalışıyoruz. Sadece habercilik yapmak istemiyoruz. Haberciliğin yanında olması gerekenle, değişmesi gereken toplumsal yaşamın noktasında bir bilinçlendirmeyi kadın bakışıyla vermeye çalışıyoruz. İşte Newaya Jin bu ihtiyacın adıdır. Newaya Jin gazetesini diğer gazetelerden farkı şu; biz kadının içinden süzülerek yayın hayatımızı sürdürmeye çalışıyoruz. Kadını salt sosyolojik açıdan değil, olayları psikolojik, hukuksal yönüyle de ele alıyor. Burada belki ilk defa toplumumuzda tabu sayılan konulardan olan kadının cinsel sorunları yazıldı, üzerinde tartışıldı."

Gazetenin Kürdistan, Türkiye'deki kadınların ortak buluşma zemini olduğunu,

salt Avrupa'daki kadınların yaşadıkları ile sınırlı kalmadığını belirten Özgün, "biz kadınlar arasında köprü rolü olmak amacıyla yola çıktık. Kadınların ayrı ayrı öykülerinin toplamının hepimizin romanı olduğunu gördük. Ve bir yılını dolduran gazetemizle de bu amacımıza ulaştığımıza inanıyoruz" dedi.

Türkçe, Kürtçe, Hollanda'ca olmak üzere üç ayrı dilde yayın yapan Newaya Jin gazetesinin bir istisna olduğunu söyleyen Özgün, "bir dili bilmeyen öbür dilden okuyabiliyor. Newaya Jin bazı konuları gerçek anlamıyla tartışma cesareti buldu ve bu konuda bir platform oluşturdu" diye konuştu. Kürt halkı ile kadının bir çok ortak yanı olduğunu ve bunlardan bir tanesinin de 'okuma özgürlüğü'

lük olarak değerlendiren Özgün "Okuyoruz, evde gazeteyi alan erkektir. Belki kadın çekici bulursa bir iki habere bakar. Onun dışında fazla ilgilenmez" belirlemesinde bulunarak şöyle konuştu: "Newaya Jin ilk eve geldiğinde ki bir çok kişiyle görüştüm, merak ediyor açıyor, bakıyor. Kendi ifadesini buluyor orada. Ne yapması gerektiğine ilişkin ipuçları buluyor. Newaya Jin gazetesini bir kadın açtığı anda içinde her şeyi bulabiliyor, siyasal, sosyal, kültürel, yani çok boyutlu ve bütünlüklü bir gazete. Artı bir kadın gazetesi olması itibarıyla daha çekici."

Alternatif bir yayıncılığı ve yaşamı esas alıyoruz.

Newaya Jin'i diğer gazetelerden ayıran olgunun kadın eksenli bir çizginin esas alınmasına bağlı olduğunu belirten Özgün, toplumsal tabu ve geleneklerle savaşımını farklı bir yolla yerine getirmeye çalıştıklarını ifade etti. Gazetenin Kürt kadını açısından yıllardır verilen mücadelenin ve emeğin ürünü olduğunu söyleyen Özgün, "Newaya Jin kadın gazetesinin derin bir çizgisi var. Kadın özgürlük savaşçıları bu mirasın gerçek sahibidirler. Onların yıllarca yürütmüş oldukları mücadelenin bir ürünüdür" sözlerinin altını çizdi.

Toplumsal geriliklerle ve erkek egemen sistemin zihniyetiyle savaşımında önemli bir araç olduğunu belirten Özgün, gazete çalışmasının bir yıllık yayın hayatında yaşadığı zorlanmaların teknik ve

eleman açısından olduğunu söyledi. Özgün, "Kürt kadını son 20 yılda büyük adımlar atsa da, büyük gelişme sağlansa da kol kırılır yeni içinde kalır kültürünü hala aşamadığımızdan dolayı kadınlara bir bütün ulaştığımız söylenemez" diyerek sorunları tartıştıklarını, bu sorunları aşmada yetersiz kaldıklarını belirtti.

Tabuları yerinden sarsmayı başardık

Özgün, bugüne kadar vakıf bünyesinde araştırdıkları ve ele alınması gereken konuları gazete yoluyla kadınlara aktarmaya çalıştıklarını ve amaçlarına ne kadar ulaştıkları konusunda da muhasebe yaptıklarını söyledi. Özgün, şiddete uğrayan kadının yaşam karşısında duruşunun halen aşılmayan bir nokta olduğunu, aile içi şiddet, ilişkilerdeki adaletsizliğin, eşler arasındaki yalıtılmayan yasaların, çocuklarla anne-baba arasındaki ilişkilerin hala çözülmemiş konular olduğunu söyledi. "Büyük tabularımız var -tabi burada dinin etkisi de var, Ortadoğu koşullarının etkisi de var- bir anlamda Newaya Jin bu tabuları kırma hareketi oldu" belirlemede bulunan Özgün, yaşanan zorlanmalar karşısında geri çekilmelerin de olduğunu dönem dönem kısır döngülerin de yaşandığını söyledi.

"Newaya Jin bütün bu tabuları kırmaya çalışan bir yayın çizgisi benimsedi. Çünkü Kürt kadınına yine genelde kadınlara yaşadıklarını gizlemeleri, diğer kadınlarla, dünya ile paylaşmamaları öğretilmiştir. İşte biz bu bir yıl içinde bu tabuyu çatırdatmaya çalıştık" şeklinde konuşan Özgün, Kürt halkının bir çok şeyi aştığını yalnız konu kadın olduğu zaman karşılarına aşılmaz zor engeller çıktığını belirtti. Özgün, bir kadının çıkıp "cinsel açıdan tecavüze uğruyorum" diyebilmesinin çok büyük bir başarı olduğunu hatırlattı.

Newaya Jin gazetesini; kadının ezgisi, kadının sesi ve kadının tınısı olarak tanımlayan Özgün, tüm kadınların hatta tüm cinslerin, demokratik ve ekolojik bir toplum bilinçlenmesinin sağlanabilmesi açısından sahiplenmeye çağırıyor. Toplumsal hayatın bir çok zorlukları beraberinde getirdiğini bu tabuların, doğmaların ancak doğru bir bilinçlenmeyle aşılabileceğinin altını çizen Özgün şunları söyledi: "Kadın olarak isyanlarımız büyük, seslerimiz, yüreklerimiz hep isyanların haykırışlarıyla dolu olduğunu biliyoruz. Sadece bir ses olmaya çalışıyoruz. Yalnızca kadının değil, erkeğin hatta tüm toplumsal kesimlerin sesi olmaya çalışıyoruz. Nasıl bir hayat istiyoruz derken, onun düşünsel formasyonunu kurmaya çalışıyoruz. Oda ancak nasıl yaşadığımızı bilerek varolana reddedeyiz. Bu anlamda tüm okurlarımızın gazetesini daha fazla sahiplenmesi gerektiğini düşünüyorum. Biz kadınların yalnız olmadıklarını hep birlikte olacağımızı bir kez daha belirtmek istiyoruz."

Öte yandan Özgün, Newaya Jin gazetesinin birinci yıl dönümünün 12 Mayıs tarihinde yapılacak bir resepsiyonla kutlanacağını söyledi.

Rodi Jeliyan / Newaya Jin

Kamusal-özel
ayrımı

Kadına dair

Handan
Çağlayan

Türkiye’de bir süredir kamusal alan ile özel alan arasındaki sınırlar tartışılmaktaydı. Geçtiğimiz günlerde Danıştay’ın bir öğretmenin okula gelirken de başörtüsü örtemeyeceğine hükmeden kararı kamusal-özel alan sınırlarına ilişkin tartışmaları yeniden canlandırdı. Doğrusu bu tartışmalar kolayca tüketilebileceğe benzememektedir. Nedeni ise sınırları çizmenin güçlüğü ya da başörtüsü konusunun aşırı politikleştirilmiş olması değil. Kamusal-özel alan ayrımının kendisiyle ilgilidir.

Bilindiği gibi kamusal-özel alan ayrımı modern siyasal kurumların ve temsil biçimlerinin temel dayanağını oluşturmaktadır. Siyasal iktidarın meşruiyet kaynağını göklerden yeryüzüne indiren “toplum sözleşmesi” kuramı da bu ayrıma dayanır. Sözleşme kuramına göre modern siyasal toplumlar, yurttaşların kamusal alanda gerçekleştirdiği varsayılan bir sözleşme ile kurulmuştur. İnsanlar eşit yurttaşlar olarak kamusal alanda bir araya gelip akıl yoluyla ortak doğruya ulaşabilirler. Kamusal alan türdeşliğin, aklın, kamu yararının ve siyasalın alanıdır. İnsanların bu alandaki statüsünü tanımlayan yurttaşlık kavramı soyut bir eşitlik ilkesine dayandığı için cinsel, etnik ya da sınıfsal farklılıkları görmez. Farklılıkların alanı özel alandır. Kamusal alanın tersine özel alan duyguların, farklılıkların, aile yaşamının ve özel çıkarların alanıdır.

Güncel tartışmalar kamusal-özel alan arasındaki sınırların nerede başlayıp nerede bittiği üzerine yürütülse de, feminist hareket sınırların kendisini sorgulamaya başlayalı hayli zaman oluyor.

Kadın hareketinin ilk öncüleri, kamusal alana girmeleri önündeki engellerin kalkması ve eşit yurttaş haklarının kazanılmasıyla eşitliğin sağlanacağına inanmışlardı. Başta oy hakkı olmak üzere bu haklar kazanıldıktan sonra da cinsler arasındaki eşitsizliğin sürmesi, dikkatleri özel alana ve kamusal/özel ayrımının kendisine yöneltmiştir. Carol Pateman’ın sözleşme kuramını feminist bakış açısıyla analiz edip, toplum sözleşmesinin aslında erkek kardeşler arası bir sözleşme olduğunu ilan etmesi, siyaset biliminin yerleşik yargılarını sarsıcı bir etki yapmıştır. Pateman’a göre kamusal alandaki eşitlikleri mümkün kılan özel alandaki eşitsizlik; kamusal/özel ayrımı yapaydı ve özel alandaki eşitsizlikleri görünmez kılmaya yarıyordu. Bu açılımın ardından feminist teori ve pratik kamusal alanla sınırlı olduğu kabul edilen pek çok kurum ve sürecin özel alanla etkileşim halinde inşa edildiğini gözler önüne sermeye başladı. İkinci dalga feminist hareketin “özel olan politiktir” sloganı bu iki alan arasındaki geçirgenliğin çarpıcı bir ifadesi oldu.

Aynı yıllarda pozitivist bilim ve toplum anlayışına karşı yükselen eleştiriler de kamusal-özel ayrımını sorgulamaktaydı. Pozitivizmin “erkek akıl” a dayandığı, akıl-duygu, kültür-doğa, aydınlık-karanlık, Batı-Doğu, kamusal-özel, erkek-kadın ikiliklerini, birincileri üstün kılacak bir iktidar ilişkisi içinde kurduğu öne sürülme ve bunun politik sonuçlarına dikkat çekilmekteydi. Örneğin yurttaş kavramının egemen cins, etnisite veya sınıftan türetilen bir evrensellik iddiasına dayandığı için bu bütün diğer kimlikleri kamusal alandan dışladığı öne sürülmüştür. Nitekim Türkiye’deki Kürt hareketi ve kadın hareketi gibi güncel politik mücadelelerin bir kısmının da modern devletlerin ulusal-kimlik inşa süreçlerinde bastırılmış, dışlanmış kadınların, etnik, dilsel ya da dinsel grupların kamusal alanda tanınma ve temsil taleplerinden kaynaklanması şaşırtıcı değildir.

Belediyelerin bu hükümler doğrultusunda pratikte neler yapıldığını merak edenleriniz olabilir. Sendika yetkilileri ile belediye görevlileri işçiler ve aileleriyle görüşmeler yapıp, aile üyelerini toplu sözleşme hükümleriyle ilgili bilgilendirmişler. Şimdiye kadar başvuran olmamış. Ama belediye görevlileri bu konuda umutluydular.

Hükümlerin aile içi şiddeti engellemede ne derece etkili olacağı tartışılabilir ama toplumsal cinsiyet eşitliği açısından büyük önem bir öneme sahip oldukları açıktır. Öte yandan toplumsal cinsiyet eşitliği yolunda kamusal/özel alan ayrımını aşacak cesur düzenlemeler yapanların, Türkiye’de ulusal kimlik inşa sürecinde dışlanmış olan etnik, kültürel, dilsel ve mezhepsel farklılıkların kamusal alanda tanınmasını talep eden bir siyasal gelenekten gelmeleri dikkat çekicidir. Bu durum bir ezilmişliğe karşı çıkarken toplumdaki başka ezilmişlikler konusunda da yarıllıklık geliştirmiş olduğunu göstermektedir. Ve iyi bir göstergedir.

cağlayanhandan@yahoo.com

‘Kürt Kadını Eve
Tıkamak Artık İmkansız’

8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlamaları bir hayli geride kalmasına rağmen feministler arasında tartışma ve değerlendirmeler sürüyor. Geçtiğimiz yıl, kadınları cop kullanarak dağıtan polis, bu yıl alanlara karanfillerle indi. Adana’da ise KESK’li bir grup erkek, 8 Mart kutlamalarına zorla dâhil olmaya çalışmıştı. Kadın örgütlerinin bu olayla ilgili tartışmaları ve protestoları devam ediyor.

Türkiye’de kadın hareketi, Avrupa Birliği uyum sürecinin getirdiği görece demokratik açılımlar sayesinde olduğu kadar, Kürt kadın hareketinin kitleselliği sayesinde de yükselişe geçiyor. Kadınlar TCK’daki düzenlemelere müdahil oluyor, binlerce kişiden oluşan kortejlerle kutlamalar yapıyor ama aynı zamanda Kürt kadınlarıyla birlikte geleceğe dair hummalı tartışmalar sürdürüyor...

Biz de bu tartışmaları, gerek akademide, gerekse meydanlarda aktif olarak kadın haklarını savunan, geçtiğimiz aylarda feminist kurama dair son derece ufuk açıcı bir kitap olan ve İletişim Yayınları’ndan çıkan “Kadınların Sırfı”na imza atan antropolog Dr. Aksu Bora’dan dinledik. Aksu Bora’ya, önce 8 Mart kutlamaları, daha sonra da Kürt kadın hareketine dair görüşlerini sorduk.

• 8 Mart kutlamaların da bazı kadın örgütleri erkeklerle birlikte alanlara inmekten yanayken, diğer örgütler buna karşı çıkıyordu. Bu tartışmaları nasıl değerlendirirsiniz?

Bu aslında o kadar eski bir tartışma ki, konuşmak dahi sıkıcı geliyor bana. Kadınların on beş sene önce de “kadın erkek el ele özgür günler” diye bağırdukları biliniyor. Bu, sol örgütler içindeki kadınların çok eski bir hikâyesidir. Her sene tartışma konusu olan iki konu var: “Dünya Kadınlar Günü” mü “Dünya Emekçi Kadınlar Günü” mü ve “erkekler de kutlamalara katılsın mı katılmasın mı?” Aslında bu sene kadın örgütleriyle sol örgütlerin bu çerçevede ayrışması bence çok iyi oldu. Çünkü herkes kendi kulvarında, kendi bildiği şekilde yaptı kutlamasını. Öbür türlü, çok asgari bir yerde buluşulduğu için kimseyi mutlu etmiyordu çünkü. Bu sene Ankara’daki kutlamalar benim çok hoşuma gitti; daha feministçe kutlamalar oldu. Hem gündüz hem de akşamki yürüyüş çok coşkulu geçti. Gündüz iki yürüyüş oldu. Birini sadece kadınların oluşturduğu kortej, öbürünü de erkek-kadın katılımlı kortej oluşturuyordu. Ama bu bölünme beni rahatsız etmedi.

• Bu yılki 8 Mart’ı nasıl değerlendirirsiniz?

Doğrusu, bildiğim kadıyla Ankara’da ki bütün beş yıldızlı oteller 8 Mart kutlaması yaptılar. Ankara Üniversitesi Kadın Sorunlarını Araştırma ve Uygulama Merkezi’ne gelen faksların haddi hesabı yoktu. Bir sürü turizm şirketlerinden, otellerden kutlamalar, davetler... Çok can sıkıcı geliyor bunlar bana. Anlaşıldığı kadıyla çok piyasaya açık hale gelmiş 8 Mart kutlamaları.

• Sol kadının rahatsızlığının kaynaklarından biri de bu olamaz mı?

İyi ama hiç böyle şeyler yokken de onlar aynı şeyleri tartışıyorlardı: Burjuva kadınlarla bizim ne işimiz var, kadın sorunu

varsa o da emekçi kadınların sorunudur ve o da sosyalizmle çözülebilecek bir sorundur, diyorlardı. Oysa bunlar çok eski laflar ve feministleri bunun üzerinden eleştirmek artık çok bir şey ifade etmiyor. Eğer kimlikçilikle suçlasalar, bunun üzerinden eleştiriler feministleri, bu gayet tartışılabilir bir eleştiri olur. Çünkü biz feministler, kendi kendimizle de tartışıyoruz bu konuyu.

Yıllardır ilk defa 8 Mart’ta genç, politik ve radikal kadınlar gördüm. Bu da umut verici oldu benim için. Çok güzel sloganlar üretmişler; “Ar değiliz, zar değiliz, mal değiliz, feministiz biz feministiz!” gibi mesela. Çok feminist ve radikal sloganlar üretilmişti. Dolayısıyla çok kötümser olmaya gerek yok bana kalırsa.

Polisin müdahale etmemesi, muhtemelen çok yukarılardan kararlaştırılmamıştı. Emniyet bu yıl müdahale etmemiştir ama seneyle bambaşka bir tavır takınabilirler. Diyelim ki kadınlar başka ittifaka girdiler, mesela Kürt kadınlarıyla birlikte hareket etmeye başladılar, o zaman iş bambaşka bir şeye dönüşebilir.

• Biraz da “Türk kadın hareketi” ile “Kürt kadın hareketi” bağlamında konuşacak olursak, Türkiye’de kadın hareketi ne durumda?

Ben bir kere “Türk kadın hareketi” demem. Biz bunu kendi aramızda da, Diyarbakır’daki arkadaşlarla da çok tartışıyoruz. Onun kendisine “Kürt” diyebilmesi için benim kendime “Türk” demem mi gerekiyor? Hayır. Benim bütün ömrüm, milliyetçilikle mücadele ederek geçti. Bu saatten sonra böyle bir kimlik politikasının yandaşı olma adına kendime de kendi hareketime de “Türk” demek istemem. Ama şu doğru; ‘80 sonrası kadın hareketi, bu konuda oldukça kör davrandı. Kürt kadın arkadaşlar bunu bize çok iyi hatırlattılar. Ama yine de “Türk kadın hareketi” demek çok yanlış olur. Kürt kadınlarının durumuna gelince; bu mesele zaten çokça konuşuldu. Bir yandan, dünyadaki bütün kadınların yaşadığı şiddet var ama çok daha ağır koşullar altında... Yerinden edilme, göç, köy boşaltma ve diğer savaş koşulları, her zaman olduğu gibi, bu sefer de kadınları vurdu. Bunun çok ağır yaraları var. Kürt kadınları hem aile içinde hem de kamusal alanda, devlet görevlileri tarafından şiddete maruz kalıyor...

Kürt kadınlarının “Kürt kadın hareketi” demesi çok anlaşılır bir şey. Ama bu, ila bir simetri oluşturmak zorunda değildir.

Bunca yıllık milliyetçilik mücadelesinden sonra biz de kalkıp kendimize “Türk kadın hareketi” dersek, çok çok geri bir adım atmış oluruz. Ben, Kürt kadın hareketinin de, kimlik politikalarının zemini olmaktan çok, betimleyici bir kavram olmasını isterim doğrusu. Kürt kadın hareketi çok canlı, yeni filizlenen, dinamik ve beklenmedik yönlere doğru gidebilen, önlenemez ve heyecan verici geliyor bana.

Tabii ki Kürt kadınlarına özgün olan sorunlar da var ama ortaklıklar üzerinden politika yürütmek, daha kolay yol alabilmeyen en iyi yolu bence. Kürt kadınlarının bu konu üzerine kafa yormaları gerekiyor sanki.

• Kürt kadın hareketiyle aranızdaki ilişki ne durumda?

Bölgedeki kadınlarla pek sorun yaşamız söyleyemem. Onlar son derece misafirperverler. Dinlemek istiyorlar, anlatmak istiyorlar. Onların da konuşmak istediği çok şey var, bizim de. Fakat İstanbul veya Ankara’daki genç ve daha politik Kürt kadınlarıyla tartışmalarımız daha sert oluyor. Belli ki biraz zamana ihtiyacımız var, birbirimizi anlayabilmemiz için. Bir Kürt kadın, “sizi hiç affetmeyeceğim, bölgede başımıza neler geldi ve siz hiç ses çıkarmadınız” demişti. Bence çok haklıydı ve bunun üstesinden gelmek çok da kolay değil. Bizim de bu konu üzerinde kafa yormamız gerekiyor, onların da.

ANF

Küçük Ahmet Kaya’yı hep birlikte yaşatalım kampanyasından geri kalmayalım

Dayanışma kampanyasında yer almak isteyenler aşağıdaki hesaba yardımlarını yollayabilir:

Türkiye İş Bankası Mersin Şubesi
Türkiye İş Bankası Mersin Şubesi
konto no: 66010259138 au nom de Ahmet Kaya Bakrak
Postbank N.V: 6218545
İban: NL84 PSTB 0006218545
BIC: PSTBNL 21

Her Kadının Bir Parçasıdır Newaya Jin

Kadına dair

Vildan
Dirik

NISAN

Kürt kadınları Newaya Jin gazetesini birinci yılında değendirmeye tabii tuttu. Kadınlar; bir halkın ürünü olduğu söylenen kadın gazetesinin, enternasyonal yanı ve Özgür Kadın İdeolojisinin öne çıkarılmasında önemli bir adım olduğunu belirttiler.

Birinci yaşını dolduran gazetemize ilişkin okuyucularımızın düşüncelerini sorduk. Kadınlar kendilerini buldukları bir gazete olduğunu, her kadının bir parça kendisini bulduğunu ama kadın sorununun derin olduğunu gazetesinin tüm bunlara istenen düzeyde cevap vermediğini söyleyen kadınlar; gazete daha da güncelleşmeli, on beş günlük çıkma hedefini gerçekleştirmeli diyorlar. Çocuklar ise çocuk romanlarının işlenmesini istiyor.

Havin Akdoğan: Bir ilk Newaya Jin. Kürt kadını açısından oldukça önemli buluyorum. Özgürlük mücadelemizin en değerli mirası olduğunu söylemek yerinde olacak. Kürt kadının kendini her anlamda ifade ettiği bir tartışma platformudur. Yetersizliklerini de dile getirmekle birlikte ben bu gazeteyi önemsiyorum. Yetersizlikleri bakımından; haberler oldukça uzun. Bazen gündemden düşen konular gazeteye alınabiliyor. Bu durum gazetesinin bir aylık olmasıyla ilintili. Özellikle ben bu gazetede anne-çocuk ilişkilerinin işlenmesini isterim. Çünkü Avrupa'da yaşadığımız temel sorunlardan biri bu. Anne çocuk ilişkisi veya insan insan ilişkisi. Öte yandan Kürt kadının enternasyonal yanıda işlenmeli diye düşünüyorum. Birinci yılı Kürt kadınlarına ve tüm kadınlara kutlu olsun diyorum, çalışanlarına da başarılar diliyorum.

Zerif Yöndem: Newaya Jin gazetesini bir kaç kez okudum. Güzel ve yararlı buluyorum.

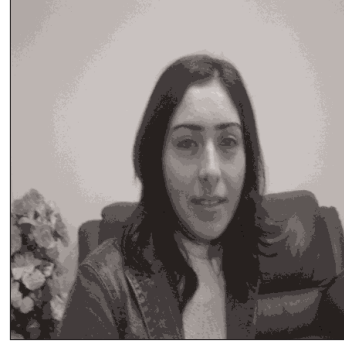

Ama gazete yazılarının daha büyük harflerle yazılması gerekiyor. Daha da renklendirilmesi lazım. Yazılar iç içe girmemeli. Normal bir ev kadının okuyabileceğini sanmıyorum. Ben okumayı çok sevdiğim halde bazen okuduğumda sıkılıyorum. Yazılar büyütülüp, konuyla ilgili resimlerle renklendirilmesi gerekiyor. Çok yararlı konular oluyor. Sağlıkla ilgili yazılar güzel. Yararlı buluyorum, umarım bütün kadınlar okuyabiliyorlar.

Sevda Akbaş: Newaya Jin gazetesini kadınlara ulaştırmaya çalışan biriyim. Okuyorum. Daha önceki dergilerden daha fazla ilgimi çekiyor. Daha çok kadın sağlığıyla ilgili olan sayfaları daha çok ilgimi çekiyor. Hoşuma gidiyor; her ay kadın sağlığıyla ilgili konuların işlenmesi benim açımdan daha yararlı olur. Ben bazen okuma yazması olmayan kadınlara da okuyorum. En çok cadı kazanı sayfası kadınların hoşuna gidiyor. Uzun olan yazılara pek ilgi yok. Kadınların çocuklara yaklaşımı, çocuk eğitimi; çocuk-anne-baba ilişkisi; çocuk eğitimi daha fazla ele alınabilir. Avrupa'daki kadınlar çok stres yaşıyorlar, bu-

nun önüne nasıl geçileceği işlenebilir. Genelde Kürt kadınları dışarıda çalışmıyor ve sürekli evde. Bu da psikolojilerini etkiliyor. Buna dönük perspektiflerin olduğu bir gazete olmalı diye düşünüyorum.

Gülnoz Bilge: Newaya Jin gazetesini çok beğeniyorum. Gördüğüm kadınlara erkeklerin de beğenisini kazanmış bir kadın gazetesi. Özellikle köşe ve araştırma yazılarının derin olması gerekiyor. Çünkü bir kadının yayın organı. Ve verilmek istenen konunun özünü inilmeli. Aylık bir yayın organı olması aslında vermek istediği konulara yeterince işleyememesinde etkili olabiliyor diye düşünüyorum. On beş günlük olarak çıkarılma hedefinin hayata geçirilmesi gazetesinin amaçlarına ulaşmasında önemli bir adım olacaktır. Aslında kadınlar arasında bir rehberlik rolü oynayan gazetesinin birde eksik yanları var. Mesela ben Özgür Kadın İdeolojisini derinliğine anlamak isterim. Tamam ortaya konulan bir ideoloji var. Bunun pratik anlamda hayata geçirildiğini de biliyoruz. Kürt kadın mücadelesinin temel amacı bu.

Gazetenin aslında amacının pratikte inmek olduğu anlaşılıyor. Ama her kadın kendisini bu gazetede buluyor mu diye de düşünmek gerekiyor.

Ayfer Aras: Bir sosyal kurumda çalışıyorum. Burda bulunan fakir ve ihtiyarlara dönük çalışmalar yürütüyorum. Ayrıca Kürt derneğimizde elimizden geldiğince kadınlara dönük çalışmalar yapıyoruz. Newaya Jin gazetesini ise fırsat buldukça okuyorum. Çok da beğeniyorum. Kadınların yaşadıklarını ortaya koyan, onları çeşitli konularda bilgilendiren bir gazete. Aile içi ilişkileri ele alan, Başkalarının düşüncelerini işleyen, sosyal, siyasal, kültürel bir çok ihtiyaca cevap olmaya çalışan bir gazete. Ayrıca farklı kadınların çalışmalarını hakkında bizleri bilgilendiren bir özelliği var. Mümkün olduğunca bu yarınlardan faydalanmaya çalışıyorum. Gazetede spor da ele alınabilir. Kürt kadınlarımız Avrupa'da menopozdan kaynaklı sorunlar, stres, psikolojik sorunlar derin yaşayabiliyor. Bunlara da doktorlarda çare bulamıyorlar. Kadınlarla bire bir röportajlar yapılarak onların tecrübelerinden yararlanması sağlanabilir.

Küçük Rabia: Çocuklar için çizgi romanlar olsun istiyorum.

Haber Merkezi

Su olmayınca yoksulluk giderilemiyor

Kadını gözetken su politikaları ve kadınların su programlarına katılması, ortalama yaşam uzunluğunu yükseltiyor, anne ölüm oranını düşürüyor, okula devam oranını yükseltiyor. Afrika'da milyonlarca kız çocuğu, tuvalet olmadığı için okula devam edemiyor.

Meksika'da düzenlenen 4. Dünya Su Forumu'nda açıklanan rapora göre, kadınların bu konudaki planlarda karar verici olarak yer alması, toplumun elde edeceği yararı artırıyor.

Cenevre merkezli sivil toplum örgütü Su Arzı ve Kanalizasyon İşbirliği Konseyi'nin (WSSCC) hazırladığı rapora göre, su politikalarının ve planlarının oluşturulmasında kadınların hesaba katılması, genç kadınların ve kız çocuklarının okula devam oranları yükseliyor, okuldan ayrılma oranları da düşüyor.

Raporu, Uganda Su Bakanı ve Afrika Sudan Sorumlu Bakanlar Konseyi Başkanı Maria Mutagamba da onaylıyor, "Kadınlar katıldığında her türlü proje daha kolay oluyor" diyor.

Mutagamba, Afrika'da özellikle kanalizasyon alanında yapılması gereken çok şey olduğunu, ancak kadınların katılımıyla güçlüklerin üstesinden gelinebileceğini söylüyor. Katılım ortalama yaşam uzunluğunu yükseltiyor

Afrika, suya ve kanalizasyon hizmetlerine erişimde en düşük oranlara sahip bölge. Birleşmiş Milletler çalışmalarına göre, bölgedeki beş ülkede, suya erişebilenler nüfusun yalnızca yüzde 40'ını oluşturuyor; 11 ülkede ise, kanalizasyon hizmetlerine erişim bu oranı bile bulmuyor.

Örneğin Sri Lanka ve Malezya'da, kadınların kanalizasyon programlarına katılımının ardından, ortalama yaşam süresi 58'den 69 yıla yükselmiş, anne ölümleri ise yüzde 70 oranında düşmüş durumda.

Rapor, kentlerin yoksul gecekondu mahallelerinde ve kırsal alanlarda yaşayan kadınlarla kız çocukları için sudan ve kanalizasyon hizmetlerinden yoksun olmanın, ağır bir sorun olduğunu belirtiyor. Basit bir banyo ya da tuvaletin olmaması nedeniyle, birçok kadın havanın karamasını beklemek zorunda kalıyor, taciz, cinsel saldırı korkusuyla ve tehlikesiyle yaşıyorlar.

Milyonlarca kadın ve kız çocuğu, evlerine 20 litre su götürülebilmek için günde ortalama 6 kilometre yürümek zorunda kalıyor. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'ndan (UNICEF) Vanessa Tobin'le Afrika'da, milyonlarca çocuğun, özellikle kız çocuklarının tuvalet yoksunluğu nedeniyle okula gidemediklerini açıklıyor.

BIA/NET

Mart ayı ilkbaharın ilk ayı olmasına rağmen, eskilerin dediği gibi kazma kürek yaktırır, kışı da hiç aratmaz, hele bu sene Avrupa da en dondurucu soğukları mart ayında yaşadık herhalde. Nisan ayı ise, baharın ikinci ayıdır ama baharı iliklerimize kadar bu ayda hissediyoruz öyle değil mi?

Nisan ayının girişte güzelliğin, canlılığın, renkliliğin girmediği bir yer var mıdır acaba? Bu yazıyı dondurucu soğuk bir mart gününde yazıyor olmama rağmen ülkemdeki nisan ayının görkemli, tüm aylara nispet yaparçasına kendisini göstermesinin heyecanı dolup taşım. Hiç bir mevsimin ilkbaharla, hiç bir ayın da nisan ayıyla boy ölçüşemeyeceğini düşünürüm. Yalan mı yani; toprağı sulayan bereketli yağmurların ardından ışı ışı parlayan güneşi ve hiçbir mevsimde olamayacak kadar berrak mavi gökyüzüyle, her bir ağaçta pembenin, morun apayrı tonlarda şahane güzellikte donanmasıyla, uyanan doğanın tüm canlılarının uçuşup, ötüştüp, koklaşmasıyla kim boy ölçüşebilir ki nisanla? Adı bile kulağa yumuşak, sade ve her yıl yeniden bestelenen bir melodi gibi geliyor. Kız bebeği olacak hamile okurlara güzel bir bayan ismi olarak öneririm, hem de birçok dilde aynı anlama gelen. Evet nisan bir bayan adıdır çokça rastlanmayan, birçok dilde bayan adı olarak konular, duymuşsunuzdur örneğin; Nisan, Nisa, April, Avril gibi. Peki nisan ayının kadın anlamına geldiğini biliyor muydunuz? Birçok dilde nisanın karşılığı kadın olarak geçiyormuş. Arapça, Kürtçe, Farsça gibi Ortadoğu ve Mezopotamya dillerinde nisan olarak, Avrupa dillerinde April, Avril gibi ortak bir adla bu ay adlandırılmıştır.

Aslında hiçte şaşırtıcı değil nisanın kadın anlamına gelmesi. Yaratıcılığı ve renkliliğiyle, doğurganlığı ve özündeki sadeliğiyle, nisan yağmurları gibi döktüğü gözyaşlarıyla kadının yakışacağı başka bir ay olabilir mi? Doğada insan cinsinin ortaya çıkışından sonra insanın sistemli düşünceye kavuşmasıyla beraber kadının doğayla özdeşleştirilmesi tarihin kadına en isabetli yaklaşımı olmalı. İlk tanrı betimlemelerinin dişil özellikte olması, doğa ana kavramının doğuşu, kadının doğayla bütünleşmesinin ve özdeşleştirilmesinin sonuçlarıdır. Var eden doğa, doyuran doğa, iyileştiren, koruyan doğadır. Doğada her şey tüm canlılar içindir, hakça ve adilce. Yok etmez doğa, bağrına alır zamanı geldiğinde yarattığını. Öte yandan var eden de kadın, doyuran da kadındır. Sonsuz şefkatiyle iyileştiren, koruyanda kadındır. Sofrada her şeyi herkese pay edip, en son lokmayı yiyende, acısını tek başına çeken de kadındır. İşte ondan nisandır kadın, işte ondan doğadır kadın. Yok etmeye özü uygun değildir, yüzyıllardır yok edilmek istenen işte kadının bu doğaya özgü yani; saf, adil paylaşımcı, yaratan özüdür. Bu özü sadece doğada bulabilirsiniz, yaşamın kendisinde yani. Biz kadınlar bu yok edilmeye çalışılan bir yerlerde saklı özümüzü buldukça yaşamın özüne de yaklaşmış olacağız. Kadının özünü bozanlar, bu özü yok etmeye çalışanlar, egemen erkek zihniyetinin silahçoları doğayı da yok ediyorlar, onun da özünü bozuyorlar.

Bu anlamda yaşamın özünü kendi özümüz gibi korumak ve savunmakla kendimizi aramak ortak bir mücadele olarak önümüzde durmalıdır. Madem ki biz insanız, madem ki biz nisanız yok edilmelere, bozulmalara önce biz karşı koymalıyız. Newroz'un her yerde coşkuyla kutlandığı şu günlerde onun ruhuna, anlamına uygun, Newroz'la başlayan nisanla devam eden yeni bir yaşam sürecinin başlatıcısı olarak özümüze dönülmeliyiz. Bu özde anlamını bulan tüm yaşam savaşçılarına olan borcumuzu ödemekte ancak böyle mümkün olacaktır. Bol güneşli nisan günleri dileyelim.

Bir İnsanlık Doğuşunun öyküsü "4 Nisan"

Bu öyküde anlam, yaşamı kendinde hissettiğin kadardır. Ölümle yaşamın kesiştiği an gibidir, ya ölüme yeniliyorsun, ya da yaşam da galebe çalıyor. Ölümü yenmeyi başardığın an, yaşamla bağı en güçlü kurduğun andır.

Her tarihsel ve toplumsal doğuş kendi koşullarında bir karakter kazanır ve toplumda yol açtığı etki oranında iz bırakarak tarihsel süreçlere yayılır. Bu yüzden sosyal bilimlerde olay ve olguların taşıdığı muhteva kadar, sorunların çözümünde izlenen yol ve yöntemler önemli yer tutar. Bu anlamda her olgu yaşamda bir yer tutar; ama yaşamı her şey için yaşanılır kılan olgular bütün yaşamlara damgasını vurur. Yani doğuşların yaşam damarları nerede kök salmışsa güzellikler oraya dönük çoğalır.

Tabi böyle doğuşlar, koşulları zorlayarak, aşarak sosyal-siyasal alt üst oluşları yaratarak, ama her defasında muazzam bir yaratım gücü sergileyerek mal olurlar. Bu şekilde bir doğuşun öyküsü insanlığın öyküsüdür; bu doğuşun öyküsü, Kürdün öyküsüdür; bu doğuşun öyküsü, kadının öyküsüdür; bu doğuşun öyküsü bitmeyen bir arayışın öyküsüdür...Özgürlük uyanışı, diriliş olarak toplumda anlam bulan önderlik doğuşunu bu çerçevede tanımlamak ve esasta yol açtığı toplumsal sonuçlarıyla değerlendirebilmek önemlidir.

Kürdistan'da her olguya anlam katan bu tarihsel gelişme, toplumdaki değişimle birlikte daha çok açığa çıktı. Adeta her BAHAR doğuşuyla yeni değerler eklenerek bambaşka bir özellik kazanıyor. Kendini sürekli vadeden bu doğuşta sembolleşen değerler büyüdükçe doğuşun öz anlamı daha çok çekici hale geliyor. Güncel olarak yaşananlar öyküyü her kesim için çekici hale getiriyor; yaşamı oynayanlar ve yaşamla oynayanların ayrımı çok net görülüyor. Yaşamdan yana oynamayı becermek; ölümle yaşam arasındaki fark kadar hayati önem arz ediyor. Bu öyküde anlam, yaşamı kendinde hissettiğin kadardır. Ölümle yaşamın kesiştiği an gibidir. Ya ölüme yeniliyorsun, yada galebe çalıyor! Ölümü yenmeyi başardığın an, yaşamla bağı en güçlü kurduğun andır. Ve bu seni sınırsız ve çıkarsız şekilde başka yaşamlara taşıyor! İşte oyun böyle başladı: yaratım gücü sensin, senin kendinde ulaştıklarındır. Zaman sende saklıdır ve seni taşıyacak; sen tüm zamanların anlam ifadesi olarak sınırsız katacaksın kendini.

"Ya seni anlamlı yaşayacağım, ya da hiç yaşanmamış kabul edeceğim" belirlemesi, hem tarihsel olarak gasp edilmiş, heder edilmiş, kirletilmiş bütün zamanların yeniden kazanılmasını, hem de sosyolojik olarak toplum ve birey yaşamının tersinden değişimini ortaya koymak açısından oldukça zengin bir anlam taşımaktadır. Toplumsallığın moral gücünü ve birey karakterini ne güzel ortaya koyuyor.

Evet, öyle bir yaşam yaratılmalı-

dı ki, -kaybedilmiş zamanlar da dahil- her ana doluca sığdırılacak kadar değerler olsun! Tarihsel kader oyununun yönünü değiştirmek bu anlamda kolay olmadı. Ama oyun böyle başladı ve ölüm böyle karanlığa düştü.

Bizde Önderlik yaratılışının en çarpıcı yanını oluşturan bu temel olguları somut olarak nasıl gördüğümüz önemlidir. Bunları lafa boğmadan ele almak, hissetmek özgürlükse doğuşun bütünlüklü görülmesini sağlar. Diğer biçimde bir şeyleri zorlamış oluruz ki, toplumu ideolojik, siyasal, sosyal, kültürel olarak bu düzeyde örgütlü hale getiren yarım asırlık bir değer yaratımının Kürtler açısından olduğu kadar bütün insanlık açısından ne kadar hayati olduğunu güncel gerçeklik daha iyi hissettirmektedir.

2006'ya başlangıç, bu doğuşla biriken değerlerin en zirvesindedir diyebiliriz. Yeni sistemi oluşturan değerler bütününde yoğun bir emek var ve bu gün ulaşılan toplumsal örgütlülük boyutu Newroz'la birlikte yüksek bir patlamaya dönüşmüş durumdadır. Demokrasi kültürünün dönüştürücü özel-

liği buradadır; toplumun büyük çoğunluğunun inançla, ısrarla ve örgütlü olarak özgürlük taleplerini ortaya koyması, yüksek irade katılımında bulunması inkar sistemini kökten sarsmıştır. Artık hiç bir yönetim bu sahiplenmeyi engelleyemez. Özgürlük felsefesinin toplumsallaşmasının gücü anlaşıldıkça, daha fazla toplumsallaşma arayışının gelişeceği açıktır. Kesintisiz ve sürekli büyüyen bu toplumsallık, bu ideolojik gelişmenin ürünüdür. Kürtlerde ve Ortadoğudaki halkların kimlikleşme olayı, böyle bir ideolojik dev-

rim üzerinden gerçek bir tanıma kavuşacaktır.

Kendini bir sistem haline getiren bir halk için, özgürlük istemi artık bir yaşam tarzı haline gelmiştir. Nerede ideolojik, siyasal, sosyal, kültürel, moral vb. tüm olgularda kendini yeniden yaratma istemi ve eylemi bir sosyolojik karakter olarak biçimlenmişse orada ufku aydınlatan çözüme dair bütün emareler bir araya gelir; muhataplık, daha çok meşru bir konum kazanır.

Bu doğuşun temel özelliği, yaşamı olanaklı hale getirmek, yaşanılır kılmak, ölümü zorlaştırmaktır. Çünkü bu coğrafya da en kolay şey ölümdü! Hele Kürtler açısından ölümün yaşamla yer değiştirerek toplumda bir kader haline gelmesi, mucizevi bir yaratımı kaçınılmaz kılıştır. Uygarlaşmaya olanak sağlayan bir çok olguya öncülük etmiş bir coğrafyada ölümlerin tersinden bir konum oluşturması özgürlükse çıkışın en büyük gerekçesi olmuştur. İşte bu noktada Önderlikse doğuş, aynı zamanda yeni bir tarih doğuşu anlamına gelmektedir. Onun içindir ki, tüm şiddet dayatmalarına karşın bu coğrafyada farklılıkları özgürlük temelinde bir arada tutacak her dinamiğe yüklenilerek şiddetsiz ve onurlu bir yaşam umudu tek seçenektir.

Bu doğuşun en temel özelliği yaşamı olanaklı hale getirmek, yaşanılır kılmak, ölümü zorlaştırmaktır. Çünkü bu coğrafya da en kolay şey ölümdü! Hele Kürtler açısından ölümün yaşamla yer değiştirerek toplumda bir kader haline gelmesi, mucizevi bir yaratımı kaçınılmaz kılıştır. Uygarlaşmaya olanak sağlayan bir çok olguya öncülük etmiş bir coğrafyada ölümlerin tersinden bir konum oluşturması özgürlükse çıkışın en büyük gerekçesi olmuştur... İşte bu noktada Önderlikse doğuş, aynı zamanda yeni bir tarih doğuşu anlamına gelmektedir.

Kürt Gençleri Okumamayı Tercih Etmemeliler

Hollanda'nın eğitim sistemini eleştiren gençler; yabancı kökenli öğrencilerin alt düzeyli okullarda okumak zorunda kaldığına dikkatleri çekiyorlar. Yüksek okul öğrencisi (VVO) Evin Ergün, gençlerin okulu erken bırakmalarının nedenlerini ailelerin teşvikteki yetersizliği olarak gösteriyor. Ergün "Gençler okumada ısrarlı olmalı" diyor.

sinden kaynaklı okullarda istedikleri hedeflere ulaşamadıklarını söylüyorlar. Altı yıldır Hollanda'da okuyan VVO (Yüksek öğrenim) öğrencisi

Evin Ergün bu duruma ilişkin şunları belirtti. "Gençler geleceklelerini garanti altına almak için mutlaka okumalıdır. Hollanda dili noktasında yaşanan zorlanma erkenden meslek seçimine götürmemeli. Ben kendi tercihimle yüksek okula hazırlık bölümünü seçtim ve avukat olmak istiyorum."

Aşırı baskı gençleri sıkıyor

Ergün Hollanda'da yabancı gençlerin VMBO ve HAVO'da gittiklerini, Kürt ve Türk gençlerinin de artık HAVO'yu tercih ettiklerini bunun da nedeninin de okul sistemi olduğunu vurgulayarak "sistemin zorlukları var ama zorluklar ne olursa olsun, gençlerimiz de bunları aşmak için derslerine yeterince çalışmıyor. Hollanda dili-nin öğrenilmesi zor olsa da gençler

kendilerini zorlamıyorlar" diye konuştu. Kürt ve Türk ailelerin çocuklarına aşırı disiplin uyguladıklarını, çocuklarında aşırı disiplin nedeniyle okullarını astığını söyleyen Ergün "gençlik için sistemin sunduğu bir sürü şey var. Yani okulu asan bir gencin gidip takılacağı bir sürü mekan oluyor. İşte aşırı disiplinle elde tutmak istedikleri genç bazen önu geçilemez yollara da girebiliyor" diye konuştu.

Özgürlük, arayışlarının bilincinde olmaktır

Döverek korkarak yapılan aile baskısı gençlerde daha fazla dışa eğilimi ortaya çıkarmaktadır.

Aile baskısından, okul disiplininin, derslerin zorluğundan, alt düzey okullarda okuma psikolojisi yine yabancı olma durumları gençleri bir hayli okullara giren uyuşturucunun da misafiri yapıyor. Söyleşi yaptığımız gençler "Aile baskısından kaçan gençlerin sığındığı bir nokta da uyuşturucu olmaktadır" sözlerinin devamında "Özgürlüğün yanlış anlaşılması gerekiyor. Ailelerin çocuklarına iyi bakmaması sonucu çok büyük felaketler de ola-

biliyor. Disiplin yok bu ülkede. Aileler çocuklarıyla doğru iletişim bulmuyorlar."

Gençlere vermek istediğiniz bir mesajınız var mı sorumaya ise, hepisi gençliğin kendisini tanıyarak hareket etmesi ve yabancılara sunulan olanakların olduğu gibi kabul edilmesini istedikleri.

Gençler ne istiyor?

Hollanda'da yaşayan Kürt genci Aknur Aydın ise "okul sistemi genel anlamda iyidir. Fakat bazı derslerin sisteminin değişmesi iyi olur. Aşırı derecede ev ödevi veriyorlar" diyerek sistemi eleştirirken, Cansu Kocaman ise "yabancılar hakkında ayrımcılık var. Öğretmenler önyargılı olmamalıdır. Bunun düzelmesi-

ni istiyorum" diyor.

Yaprak Utku da "okul sistemini olumlu buluyorum. Türkiye'de bir sınıfta 56-60 kişi varken, burada 20 kişiyi aşmıyor. Yaklaşık 4 yıldır buradayım. Ama buna rağmen Hollanda'da dilinde zorlanıyorum. Bu dilin dört dörtlük öğrenilmesi zor. Bazı okullarda yeteri kadar disiplin yok bence disipline ağırlık verilmelidir" diyor.

Gençlerin ayrı ayrı konularda ayrı şikayetleri olsa da buldukları nokta şu; eğitim sorunları var. Zorlukları var ve yabancı öğrencilere yönelik Hollanda hükümetinin artık köklü bir çözüm bulması gerektiğidir.

Newaya Jin / Den Haag

Ergenlik çağında gençlerin bedenlerine ilgi duyması doğal

Gencin bedeni ile barışık olması için aynaya gülümseyerek bakabilmesi, kendi yaratılışındaki mükemmelliği ve bütünlüğü görebilmesi çok önemli. Eksik tarafını değil de olumlu yönlerini gören kişi aynaya anlam dolu bakışlarla bakar. Pozitif enerjinin harekete geçirilmesi bu bakımdan çok önemli.

Beden imgesi henüz 2 yaşlarında, benlik gelişiminin başlangıcında oluşmaya başlar. Kişinin bedeniyle en çok meşgul olduğu dönem ise ergenlik çağıdır. Bu dönemde pek çok genç ya ayna karşısında uzun zaman geçirir ya da aynalara küser, fakat beden imajı ile ilgili sorunu kendi zihninde sürer. Gencin bedeni ile ilgili bazı durumları sorun haline getirmesi kimisinde kısa bir süre devam edip, ilgisinin başka alanlara kayması ile ve kendi görüntüsü ile barışık olmasıyla büyük ölçüde kaybolursa da bazı gençlerde kompleks haline gelmekte ve sosyal fobi, kişiler arası duyarlılığın fazla olması, alınganlık gibi sorunlara yol açabilmektedir.

Dış görüşünüzü sorun yapmayın.

Bazı gençler normal boyda oldukları halde boylarının kısa olduğunu düşünmekte, bazı gençler burunlarının büyük ve uzun, kimisi ise eğri olduğundan yakınmakta, bazı gençler ise göz şekillerinden rahatsız olmaktadır. Kimisi için cildinin rengi bir sorun olurken,

kimisi için kilo alamamak veya verememek hayatlarının en önemli sorunu haline gelebilir. Bazı gençlerde bu daha önemli başka sorunlarını unutmak, sorunlarını gizleme, hedef değiştirmek için kaçış da olabilmektedir.

Bazı komplekslerin nedeni aile olabilir.

Dış görünüşle ilgili komplekslerin bir kısmının oluşmasında aile büyüklerinin, arkadaşların düşünmeden belki de şaka maksatlı sözleri etkili olmaktadır. "Koca gözlü", "kepçe kulaklı", "kara kız" şişko gibi sözler çocukluk yıllarında çocuğun tepki göstermeden dinlediği sözler olsa da ileride bilhassa hassas yapıda olanlarda sorun oluşturabilir. Halbuki insanlar birbirinden pek çok yönden farklıdır ve bu farklılık kişilerin simasına bir anlam verir. Ayrıca fiziksel güzellikler geçicidir.

Çocukluk dönemindeki problemler kompleks yapabilir

Çocukluk çağında tedavi edilebilecek bazı problemler de ihmal veya imkansızlıklar ne-

deniyle tedavi edilmeyince komplekslerin oluşmasında etkili olabilir. Yine bazı hastalıkların tedavisi aşamasında çocukta beden imgesiyle ilgili bazı duygusal sorunlar ortaya çıkabilmektedir. Örnek olarak çene kemiği eğriliğini, ileri derecede çürük dişleri veya yüzdeki yara, yanık vb. ile topallığa yol açabilen ortopedik sorunları (kalça çıkığı gibi) verebiliriz. Bunların kompleks haline gelmemesi için çocukla konuşulması, çocuğun endişelerini ifade etmesinin sağlanması, sorunlarının iyi dinlenmesi ve yeterli bilgi verilmesi önemlidir. Ergenlik çağı geçtikçe gençlerin pek çoğunun ilgisi beden üzerinden daha farklı alanlara kaymaya başlar. Pek çoğu da güzelliğin fiziksel güzellikten çok asıl önemli olanın kalıcı güzellikler, huy ve ahlak güzelliği olduğunu anlamaya başlar.

Ergenlik çağında gençlerin vücudundaki bazı değişiklikler geçicidir. Mesela bazı gençlerde burun büyüyüp irileşir. Bu durum bir süre sonra başın ve diğer hatların da gelişmesiyle sorun olmaktan çıkar. Bazı gençlerin cildindeki sivilce ve bozulma da gelişiminin sağlıklı olarak tamamlanmasıyla düzelir.

Kimi gençler aşırı kilo alırken kimisi de çok zayıf olabilir. Ergenlik çağı tamamlanırken, zayıf gençlerde kas gelişimi ve kilo artışı olurken fazla kilo alan gençler, sağlıklı beslenme ve spor yapma alışkanlıkları kazanarak fazla kilolardan kurtulup bu kilolarını korumayı öğrenirler. Ya da metabolizma zamanla düzene girer. Yine boy artışı da fizyolojik gelişmeyle paralel olup, her ne kadar kalıtımla ilgili olsa da yeme düzeni, spor ve ruh sağlığı ile de yakından ilişkilidir.

Kendine Olumlu yaklaşmak stresi azaltır

İyi bir görünüş beden dilinin önemli bir kısmını oluşturduğundan elbette pek çok yönden önemlidir. Fakat asıl önemli olan huy güzelliği ile beden güzelliğinin birleşmesidir. Kişi kendi iç güzelliğiyle, kişiliğini geliştirmeyle daha çok meşgul olduğu zaman beden kimyasının düzene girmesini sağlar.

Haber Merkezi

Yeni Doğuşları Gerçekleştirmede Kadın!

Yalnızlığın ve sevgisizliğin derin hüznü yaşamımıza karabasanlar gibi sızarken, yeni doğuşların ayı olan Nisan ayında yaşamımızı kadın emeğiyle değiştirelim.

Yaşamımıza anlam katmanın mücadelesi her geçen gün daha fazla keskinleşirken, kadın olarak sürüklenmek istenilen hiçlik bir anlamda seni olmaya mahkum etmenin başka bir adımı olmaktadır. Peki neden yaşamı zenginleştiren ve fakirleştiren ilişkilerimizi tahlil etmede ve de aşmada bu kadar zorlanmaları yaşıyoruz.

Hayatı anlamılaştırılan veya anlamsızlığın derin girdabına boğan yaşam ilişkilerimiz. Kadında temsilini bulan ama tüm toplumun içine sürüklenmeye çalışıldığı hiçlik yada maddi yaşam koşullarıyla tatmin olma yüzyılımızın en derin handikabı olmaktadır. Neye, niçin ve neden sorularıyla düşlerinin anlamını yitirmeye doğru sürüklenen bir toplum değil miyiz. Sorgulanan benliğimiz yaşamı ne kadar realitesi içinde değerlendirebiliyor. Kadın olmanın her halde en derin handikabı bu olmalı. Bir yandan yaşamı doya doya sevmek bir yandan da anlamını yitirme yüz yüze olmak. Bir kader gibi belenilmek istenen yaşam tarzlarımız.

Olmaması gerekenleri sıralayan ama olmaması en derin yaşayan bizler değil miyiz? Öte yandan zihniyet ve yaşam tarzımızda açığa çıkan doğmalarla sürüklenen bir

hayat. Kendi yarattığı putları bir yaşamın ahlak düzeni sanmak, ama aslında ahlaksızlığın, ihanetin kuyusunun üstünde duran bizler değil miyiz? İnsana dair sıralanan,

eş, ana veya kadın olmanın gerekleri diye öğretilenler hangi sistemin bekçiliğinin göstergesidir. O zaman yeniden hayatımızdaki kavramları bir gözden geçirelim...

Şöyle bir yaşama baktığımızda, aile içi geçimsizliğin, güvensizliğin, yalnızlığın ve sevgisizliğin derin hüznüyle karşılaşıyoruz. Her bir kadının yüreği patlamaya hazır volkan misali savaşım verirken, şikayetler yada böyle olmamalı sözleriyle yeni bir yaşam örüle bilinir mi. Neden ben bunları yaşıyorum diyerekten, edilen sitemlerin hepsi mevcut kabullenmemekten kaynaklanmakta. Peki verili yaşamı yapmaya çalıştığımız ne? Var olanla yetinme mantığı değil mi? Ya var olanla yaşayacakmış yada yaşamayacakmış mantığının farklı bir yansıması. Peki bunun karşısında kadın olarak duruşumuz ne? Sıkıştırılmak istenen yaşamı kabul mu ediyoruz; yoksa derin isyanlarımızı yaşıyoruz. Yada isyanlarımız sadece yüreğimizin derinliklerinde mi gizli. Aman kimse bilmesin sözleriyle mi kendimizi kapattık dört duvar arasına. Bunları yazarken çok düşündüm. Ortadoğu kültürünün aşamadığı handikap ne? Neden insanlarımız korku tünellerinde debelleşmekte. Ortadoğu kültüründe değişmesi gereken ne? Yada değişmemesi gereken ne? Neye evet, neye hayır...

Nasıl bir toplum istiyoruz sorunluluğunu ne kadar kendimize soruyoruz. Ölçülerimiz ne? Kadın olarak tartışmalarımızda sitemlerimiz çok fazla ama yeniyi yaratmada ne kadar emek sahibiyiz. Ken-

dimize ve insanlığa yaşanacak bir dünyayı nasıl yaratacağız. Özgürlüğü kimin bize getirmesini bekliyoruz. Bunları yazarken İran'da kadınların idam edilmek için beledikleri haberini duyduğumda, öfkemin patlama sınırına dayandığını anlatabilirim. Ancak kadının var olanla vereceği savaşım yaşamı anlamlı hale getirebilir. Bu anlamda kültürümüzde yaşanan doğmaları aşalım zamanı gelmiştir. Kadın öncülüğünde oluşturulacak bir aydınlanma ve değişim, sadece kadına değil erkeğe de gerçek yaşam standardına ulaştıracaktır. Şimdi kendi yaşamımızı kendi emeklerimizle yoğuralım. Emeği, sevgiyi ve güzelliği kadın emeğinin, dayanışmasının ürünü olarak yaratabiliriz.

Yeni doğuşları bağrında hep taşıyan Nisan ayının görkeminde, yaşama seslenişimiz toplumsal tabu ve geleneklerin ördüğü döngüden insan olarak çıkmanın azmiyle sürükleyelim. Kadın olarak dayanışmaya varım diyen tüm bireylerin yeni doğuş ayını kutlarken, tilsimin gücünü yüreğimizin derinliklerinde arayalım.

Şevval Botan

özgür yaşam diyalogları

Bu toprakların en büyük zenginliği insanîyetçiliğidir

Ortadoğu kültüründe çok güçlü olan dogma ve ütopya gerçikliğini kırmadan, Rönesansı gerçekleştirmek mümkün değildir. Binlerce yıl öncesinin gelişmiş bilim ve tekniğinin ürünü olan, ama bir o kadar da toplumsal eşitsizliğe zorlayan koşullara dayanarak geliştirilen tasarımları, halen en büyük kutsallık olarak ve anlamını da hiç bilmeden tapınma konusu yapmak, herhalde en büyük toplumsal ve bireysel hastalıktır.

İlk elde bu hastalığı aşmadan bilincin, vicdanın ve ruhun kendine gelmesi beklenmemelidir. Birini sevdi diye 15 yaşındaki bir kız çocuğunu hemen katleden bir toplum kültürü korkunç hastadır. Unutmamak gerekir ki, ha-

yatın her alanı böyle katledilmektedir. Bir dönemler tanrı ve tanrıça hayallerini sürekli oluşturulan bu topraklar ve kültür, gereken yaratıcı dönüşümü göstermediği için, artık hiç hayal yaratmayan bir kuru çöl ve çorak ülke ruhsuzluğuna yol açmıştır. İlham veremiyor, şiir yaratamıyor, aşkı geliştirmiyor. Çünkü çoktan fosilleşmiş, dogmaların ve ütopyaların elinde kurumuş, donmuş ve çorak ülke haline gelmiştir. Rönesans devrimi; bu toprakların tekrar yeşertilmesi, büyük aşklara ilham vermesi, destanlara yol açması, her tarafının cıvı cıvı ötmesi, yeni ve gerçekçi cennet rüyalarıyla uyanması demektir. Donmuş zihniyetin, kurumuş ruhun, kaskatı kesilmiş çarpık vicdanın, yitirilmiş adalet duygularının, her gün kendini yeniden yaratmanın yolunun açılması de-

mektir. Bilimsel zihniyet için koşullar uygundur. Avrupa'nın kazanımlarından çok şey alınabilir. Teknik de hazırdır. Daha kolay edinilebilir. Bu gerçeklikler Ortadoğu rönesansının şansını ve gücünü belirlemektedir. Geçmiş dogmalarını, geleceğin hayallerini bilimsel temelde çözümlerse, tarih tekrar bir çağlayan olur ve geleceğe gürül gürül akmaya başlar. Umut o zaman gerçekten güce dönüşür, sel olur akar.

Bilimle aydınlanmanın güçlü birikimleri oluşturmuştur. Eksik olan, tarihe ve somuta yönlendirmektedir. Bilimsel zihniyetle tarih çok zengin bir anlatıma kavuşacaktır. Günümüzü çözümlerken an be an canlanmaya yol açacaktır. Tek bir insanımızı bile çözümlenmek dünyayı anlamaya yeterli olacaktır. Bir yerde ne kadar

düşürülüş gerçekleştirilmişse, o kadar yücelme imkanı var demektir. Ne kadar karanlık kuyulaşmışsa, aydınlık da o kadar yakın demektir. Her şeyle eleştirel bakabilmeliyiz. Ama gerçeği bulma umudunu da asla yitirmeden. Köhne bencilliğin aşiretçiliğinin, aileciliğinin, karılığının, kocalığına milliyetçiliğini, dinciliğini bırakmalıyız. Birinde hepimizi, hepimizde birini gören büyük ve zengin insanlık anlayışına dönmeliyiz. Hümanizmde dıştan almaya gerek yoktur. Bu toprakların en büyük zenginliği insanîyetçiliğidir. Onu ayağa kaldırmalıyız. Tekrar büyük aşkların yolunu açmalıyız. Onun ilahi teorisini ve kutsal pratiğini bin defa tövbe ederek ve büyük sadakatin ne olduğunu, uygarlık değerine, toprağına, insan kıymetine ne kadar bağlı olduğunu bilerek

yaşamsallaştırmaya çalışmalıyız. Leylalar, Mecnunlar, Keremler, Aslılar, Ferhatlar ve şirinlerin başarıları mezarlardan kaldırmalı ve bir daha ölmek üzere aşklarını bıraktıkları yerden yaşama gücüne eriştiklerini görmeliyiz.

Daha eskilere, Gılgameslere kadar gitmeliyiz. O da uyanmalı ve uygarlığının ölmediğini, Enkidu'nun halen yaşadığını görmelidir; inananın aşkının bitmek bilmediğini ona da göstermeliyiz. Bütün peygamberler de uyanmalıdır; dinlerinin neleri yaratmaya kadir olduğunu, insanlığı ne kadar yüceltmiş olduklarını onlara da göstermeliyiz.

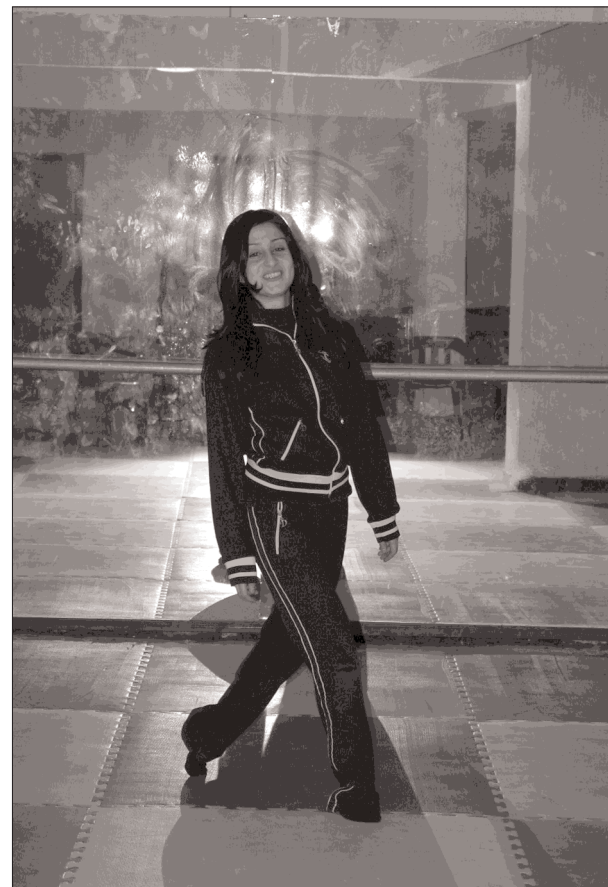
Demokratik Konfederalizm
Önderliği Abdullah Öcalan

Jinên amedî: Xebatên çand û hunerê jiyana me bi erênî guhert

Jinên amedî ku bi faaliyetên çand û hunerê yên wekî folklor û reqsê re mijûl dibin, diyar kirin ku çand û huner jiyana wan bierênî guhertiye.

mamî guheriye. Berî ku dest bi vê xebatê bike pir şermok bûye, lê piştê ev şermokî ji ser xwe avêtiye. Haram, guherînen ku di jiyana wê de pêk hatine, wiha vegotin: "Berê di xebata me de tenê jin hebûn. Lê piştê me biryar da ku mîr jî di vê beşê de cih bigirin. Niha em bi mêran re direqisin. Vê xebatê asoyên min ên ramanê firehtir kirin. Mirov êdî bi çavê din li jiyane dinêre. Di her nihêrtinek de rengê hunerê xwe dide der. Ev yek jî şewq û daxwaza jiyane xurtir dike."

wê xurtir û baştir bûne. Arasan, diyar kir ku huner giyana mirovan rengin dike û ev yek jî bandoreke erênî li ser jiyana mirovan dike. Arasan, da zanîn ku ew ji mûzîkê pir hez dike wiha axivî: "Dema ku ez stranan dibêjim xwe di nava wan stranan de dibînim. Ez bawer dikim ku di demên pêş de, ez ê di qada mûzîkê de gelek pêşketinan bi dest bixim. Niha him diçim dibistanê him jî di xebata koroyê de cih digirim."

ya Umüt Işığı Muşeyer Açıkoç (40) ku dayika 6 zarokan e û berî atolyeyê li cihek din nexebitiye, diyar kir ku wê bi atolyeyê dest bi xebatêk hunerî kiriye. Açıkoç, got piştî ku wê Weqfa Nixandina Keda Jinê (KEDEV) nas kir, jiyana wê guheriye û wiha dom kir: "Min nêzî 4 sal berê KEDEV nas kir û perwerdehiya mumê dît. Piştî perwerdehiyê me dibin banê Kooperatîfa Çand, Der-Dor û Jinê ya Umüt

Piştî 40 saliyê dest bi xebatên hûnerê kir
Berpîrsiyara Atolyeya Muman a Kooperatîfa Çand, Der-Dor û Jinê

Işığı de, atolyeya muman vekir. Atolyeya me ev salek e em xebatên xwe di meşînin û pêşketine baş heye."

Li Amedê jin bi xebatên xwe yên çandî û hunerî dixwazin di nava civakê de bibin xwedî hêzeke xurt. Jinên ku di saziyên cuda yên çandê de xebatên xwe di meşînin, bi xebatên xwe yên wekî reqs, folklor û çêkirina muman di civakê de hîn zêdetir deng û rengê xwe bilind dikin. Jinên ku di van xebatan de cih digirin, destnîşan kir ku, piştî wan dest bi van karên hanê kiriye, baweriya wan hîn zêdetir bi wan hatiye û jiyana wan guhertiye.

Endama Koroya DFKSM'ê Halîde Arasan (25) jî him stranan dibêje û him jî tembûr lê dixê. Li gorî gotina Arasan, berî ku ew dest bi xebata hunerê bike têkilî û diyalogên wê pir teng bûne. Lê piştî ku Arasan ketiye nava xebata çand û hunerê, têkiliyên

'Huner giyana mirovan rengin dike'

'Ez berê pir şermok bûm'

Listikvana Beşa Listikên Gel a Navenda Çanda Dicle-Firatê (DFKSM) Ozlem Haram (20), him di beşa listikên gel de xebata hunerî dike û him jî li Zanîngeha Dicleyê beşa mamostetiye dixwîne. Li gorî gotina Haram, berî ku dest bi reqsê bike, jiyana wê pir monoton û ji rêzê bûye, lê piştî ku dest bi xebata reqsê kiriye, jiyana wê bi te-

Açıkoç, destnîşan kir ku di atolyeyê de 7 jinên ku rewşa wan a aborî nebaş e, bi dilnî dixebitin. Açıkoç, da zanîn ku ew li gorî siparişan mumên cur bi cur çêdikin û didin kesên dixwazin. Açıkoç bal kişand ku jiyana wê jî piştî vê xebatê bi erênî guheriye û wiha dirêjî da axaftina xwe: "Wekî hemû jinan ez jî li mala xwe bi zarokên xwe û mala xwe re eleqedar dibûm. Lê piştî min dest bi vî karî kir, di jiyana min de gelek guherînen erênî çêbûn. Dahatiyek vî karî nîne, lê ez bi vê hunerê dizanîm ku karekî min heye û dê bikarim li zarokên xwe binêrim."

REYHAN AKGUN/DIHA

Peyvên barkirî, di quncikê dilan de veşartî e û dil jî ducanê rojê ne...

Carinan, veşara te ye dem û carinan jî tu veşara demê. Dibe ku benda dema rast bî... Lewma wisa barkirîbin peyvên te, lê niha bédengî.

Bédengî divê tim ji aliyê neyênî ve neyê destgirtin, aliyê wê ye bi dema rast ve girêdayî jî divê bê dîtî. Dema ku li cihekî hengame hebe, rexne, hişyarî wê neyên fêmkirin û ji bo mirov jî tevli gotinên bêwate nebe, dermanê herî baş e, dem û bédengî. Lê ev ne di wateya peji-randinê de ye... Ji bo ku gotinên te yên barkirî sivik nebin, ji bo ku di demên pêş de bêyî fêmkirin... A niha ew dem e, an jî ew dem a niha ye. Lewma jî tenêbûn û bédengî, di dilan de deng vedide û ducanê roja nû ne ramanên te...

Nirxê me yê herî bingehîn e mirov, hemû tişt ji bo mirov û mirovahiyê ye û hemû tişt bi mirovan ve dibe. Lê heger, mirovên ku tu ji bo wan tedikoşî, ne di wê zanebûnê de bin, serkeftin dereng dibe... Weke tekoşîna jinê ku Rêberê Koma Ko-

malên Kurdistan Abdullah Ocalan, hem bi jinê û hem jî bi zîlam da qebûl kirin. Jinê bi girêdayî xwezaya xwe qebûl kir, lê zîlam tenê bi şeklî. Di vê navberê de, em mafê kesên ku gihîştin wê zanebûnê jî nexwin, lê hejmara van kesan jî, ji hejmara tiliyên destan derbas nebû û jinên ku weke aliyê sêyemîn disekinî, tim li serê me bû bela...Jina ku jîniya xwe dida şuxilandin...Ji aliyê ve, jinên bi hestên neteweyî ve tevli tekoşîna bibûn, xwe di nav perwerdehiyên tekoşîna de dîtî; tevli tekoşînekê bibûn, lê rastî duduyan hatibûn. Vê carê, ji ya bingehîn destpê-dikir jinê. Bêguman êşên destpêkan cûda ne. Lê cûdahî tim bi xwe re, destpêkan jî nayne. Bi vê zanebûnê ve dest bi tekoşîna demdirêj kir jinê. Gelek caran, Rêberê Koma Komalên Kurdistan Abdullah Ocalan û rêxistina jinê, ji aliyê rêxistinên femînîst ve hatin rexne kirin. Gelek caran di civînên rêxistinên jinan ên li Almaniyayê de, ji min xwe jî hat pirsîn. Tenê ev pîrsa ji bo wan gi-

ring bû. Çima Serokê we zîlam e? Bi nêrîna min, hin ji rêxistinên jinan ên Almanan, femînîzm çewt fêmkiribûn; mijara me ne ev e, lewma jî ezê zêde li ser vê yekê nesekinim, lê dixwezim bibêjim ku carinan, mirov ji kesên hundurîn zêdetir dikare, kesên derdor qanî bike... Niha ew derdorên ku em qalê dikin, fêmkirin ku çima cihê Rêberê Koma Komalên Kurdistan Abdullah Ocalan, ji bo rêxistina jinê girîng e. Hin kesên di nav me de, lê ne ji me, qasî wan rêxistinên mijara gotinê jî, ji çavkaniya jiyane fêmkirin û rexneyên derdor bi nezanî dipirsîn, bi zanebûn, ji bo aloziyê, li ser hîmê çewtiyan saz kirin û çûn...Gelo çî bi xwe re birin, tenê têkçûna kesatiya xwe an jî bêkesbûna xwe ya ku weke xwedevand, bi nav dikirin. Êdî ne xwedevand Îştar in û ne jî Îştar xwedevand in. Xwedevandên wê demê Zîlan, Sema, Uta, Amara, Vîyan û gelek qehremanên di mîjîyê wê xakê de veşartî mane ne. Gelo jinên xwe weke xwedevandên azad

didîtin, tim mînakên xwedevandên dîr didan, çiqasî ji nêzên xwe fêmkiribûn...

Ji aliyê ve jî, divê em; ango kesên

ku ji bo xwemezinkirina wan navbeynkarî kirin jî, li ser xwe bisekinin.

Psîkolojiya bindestan cûda ye. Pirsên çima û çawa jî têrê nake êdî! Him li hemberî desthilatdaran tedîkoşe û him jî, wan ji xwe re mînak digir e... Ev yeka paradokseke gelek mezin e.

Mixabin ku carinan dengên bilind, ên tîr qebûl kirin e.

Carinan di li ser navê demokrasiyê û toleransê, di rojnameyên me de, ji me re xeberan dibêjin, dengê me dernakev e. Mînak: Nivîskareke jin a bi nav û deng, berî çend salan qala serdana xwe ya bajarekî kiribû û gotibû: Em ber bi kurdan ve diçûn, ew weke hirçên biçûk, ji şikeftên xwe derdiketin û ber bi me ve dihatin.

Wê demê yek ji mamosteyên min ê zimanê Kurdî Huseyin Kartal re, em ser nivîsa mijara gotinê diaxifîn. Min got: Heval Husên, ez bawer dikim ev nivîskara, ji zîlamên kurd re dibêje; hun hurçin. Çima kesek aciz nabe? Wî jî, bi henekî got:

A. Avesta Aydın

Avesta, ji ber ku ew dibêje; hun hurçên biçûk ên xweşik in, lewma kesek aciz nabe!!!

Ev jî, rûyekî me Kurdan e, mixabin û hezar mixabin.

Berî çend rojan, rojnameyêke tirkan, ji nivîsa jinekê mînak dabû û gotibû, filan kes kurdan rexne dike. Belê hin jin, di rojnameyan de, bang li me dikin. Dibêjin ku, piştî şerkinê çî he ye. Bi kuştinê ve çareser nabe, ti tişt. Lê bi nêrîna min ev jina ku xwe bi aqil dihesibîn e, divê wê bangê ne li me, li artêşa Tirk, li hêzên tarî bik e.

Divê em xwe zêde bikin....

Aysel Avesta AYDIN
avesta_aydin@hotmail.com

Her Jin, Romanek e

Çîroka her jineke Kurd weke romanekê ye. Jineke kurd a ku jiyaneke, romanek e Şukran Akdogan dibêje ku "hêza jinê ya bilindkirina jiyane heye."

Sukran Akdogan li paytexta Fransa Parîsê dijî û ji 7 saliyê şûn de, di nav du çandan de dimîn e. Akdogan a ku hiç Tirkî nizanê di 7 saliya xwe de, li Stenbolê bicîh dibe. Li wir Tirkî hîn dibe. Pişt re jî, serencama wê ya Ewropayê destpê dike. Vê care jî, bi tekoşîna jineke kurd a di navbera çanda Kurd, Tirk û Fransî de may e ve derdike pêş me. Akdogan, pirsên rojnameya me dibersivîne û li hemberî hemû tiştan hêza serkeftin a jinan destnîşan dike.

•Di temenê biçûk de, hun çima ji welatên xwe derketin? Hun çî jiyane?

Belê...Pirseke pir girîng e. Kurd tim neçar mane ku bibin koçber. Ez jî, di 7 saliya xwe de, ji navçeya Kerboran a Mêrdînê, çûm cem birayê xwe yê mezin ku li Stenbolê rûdinişt. Pişt re ez li wir mam û di temenê biçûk de, min dest bi xebatê kir. Di 7 saliya xwe de, ez bi cihanek nû û bi çandek nû re, rû bi rû mabûm. Hînbûn û fêmkirina wê cihanê gelek zehmet bû. Ez biçûk bûm û di nav du çand û du zimanan de mabûm.

Zarokatiya min, dîrokek guvavasti ye.

Em weke hemû zarokan mezin nebûn. Ango em new eke zarokan bûn. Tim diviya ez hin tiştan hîn bibim. Dibe ku psîkolojiya pêwistiyan û psîkolojiya li ser lingên xwe mayîne, ez ber bi kursa karateyê ve birim. Di 14. saliya xwe de, li Stenbolê, ez keçeke kurd a diçû kursa karate û Tirkî dizanî bûm. Rojekê mamosteyê min, ji bo pêşbirkekê nasnameya min xwest. Lê nasnameya min nîn bû. Min dixwest tevli vê pêşbirkekê bibim.

Ji bo nasnameya xwe bistînim, ez çûm cem dê û bavê xwe yê min li Mêrdînê dijyan. Çûm, lê ne weke zarokê, weke biyaniyekê çûm. Kurdiya min xirab bibû û min nikaribû bi malbata xwe re têkiliyê baş daynim. Dîsa tengav bûm û lewma jî, min biryar da ku li Mêrdînê bimînim. Carekê din min dest bi hînbûna zimanê xwe, Kurdî kir. Bi malbata xwe re mam. Vê care jî, ne li bajarekî weke Stenbolê dixebitîm, di çandinî de dixebitîm. Vê care jî, min dixwest ku zarokatiya xwe ya jî bîrkirî, bînim bîra xwe. Dû re, di temenê biçûk de, an go

di 17 saliya xwe de, bi zîlamê xwe re zewicîm. Bi daxwaza xwe, ez zewicîm. Malbat dij derketin, lê dû re wan jî qebûl kir.

•Rêgeha jiyana te wê şûn de, çawa bû?

Zewaca kesekê 17 salî wê çiqasî li gorî raman be, ev pirsêke sereke ya dive bê pirsîn e. Ev yek a di jiyana min de, bû sedema hin pirsgirêkan. Tenê wê demê, tekoşîna neteweyî, li hemû qadên jiyane, bibû xwedî tesîreke mezin. Min û mere xwe jî, ji bo bicîhanîna wezîfeya xwe ya welatparêziyê, çî ji destê me hat, me kir. Ev rewş, bû sedem ku dewlet tim êrîşê bîne ser me. Pişt re, bi girtinan re, em bi rû bi rû man. Mêrê min, rojnamevan bû. Wan rojan, ji ber zextan, em neçar man ku barî Amedê bikin. Li wir, kurekî min bû. Êrîşên siyasî yê dihatin jiyandin, dîsa pirsgirêkên ji ber malbata min a naskirî, tim dom kirin. Ji ber ku mîrêmin û tiyên min, tim di nav zextan de dijyan, neçar man ku derkevin Ewropayê. Ez li Kurdîstanê mam û 3 zarokên min hebûn. Derketina mêrê min a derve û mayîna min a tenê, bêguman, gelek zehmetî jî, bi xwe re anî. Dû re ez jî, tevî zarokên xwe derketim Ewropayê.

•Di navbera tiştên we di 7 saliya xwe de jiya û tiştên Ewropayê de, kîjan têkilî hebûn?

Pirsgirêkên çand û ziman, di asta herî mezin de hat jiyandin. Em hatibûn jiyaneke gelek cûda. Herî zêde jî, pirsgirêka çandê derket pêş min. Min ji xwe pirsî: Gelo zarokên min jî, wê heman tiştî bijî? Vê pirsê demêke dirêj, di mêjiyê min de cih girt.

Mêrê min dixebitî û ez neçar bûm li welatekî biyanî ku min zimanê wê nizanibû, pêwistiyan ji bo zarokên xwe bicîh bînim. Lê min nikaribû wan bibim dixtor. Di wê mijarê de, pêwistiya ziman derket pêş. Min jiyaneke çar milan ve hembêz kir. Lê ji ber zarokan ez nikaribûm herim kursên ziman. Keça min a mezin nexweş ket, min ew bire dixtor, lê ne wê û ne jî min nikaribû derdê xwe ji dixtor re bibêjim. Dû re, min kaxiz û qelem hilda destê xwe û wêneyê kakûteki çêkir. Min cihê faterêşkê nîşanî dixtor da û dixtor fêm kir ku faterêşka zaroka min warimiyê. Ji vê yekê aciz dibûm û dilê min kul dikir.

•Bi nêrîna we, birnên ku dilê jinê kul dikir, bû sedema çî?

Divê mirov bikaribe birnên xwe bipêçe û hewl bide ku dilê mirovan kul nebe. Mînak, piştî pirsgirêka ziman, ez 3 mehan çûm kursê, lê dîsa jî têrê nedikir. Min hewl da ku di jiyana rojane de, fransî pêş bixim û zarokeke min a din jî bibû. Min 4 zarok mezin dikir û pêwistiyan wan min bi cih dianî. Ji bo têkiliyên bi mamosteyên zarokan re, ji bo karê dixtor, ango ji bo hemû tiştan ziman pêwist bû. Pişt re ez çûm kursa ajokariyê. Fêrbûna ziman, ajokarî bû sedem ku baweriya min a hemberî min zêdetir bib e. Herî kêmin pêwistiyan zarokên xwe bicîh dianî. Ji bo destxistina azadiya aboriyê, min biryar da ku bixebitim. Tenê 15 rojan xebitim, ji ber ku kesekî zarokan mêze nekir.

•We ji jiyana xwe çî encam derxist? Hêza jinê çiqas e?

Heger jin bixweze, dikare hemû tiştan bike. Gelek tengasiyan dikişîne, hemû tiştan jî, ji dest nexê, lê dikare hin tiştan bi destbixe. Divê kedê bide. Heger baweriya jinê ya li hemberî wê zedebe, wê bi ser bikeve. Bawerî, nivê serkeftinê ye.

•Dema ku mirov, jina Ewropî û jina Kurd bide ba hev, çî cûdahiyane dibîne e?

Ez nikarim herduyan bidim ba hev, ji ber ku di navbera wan de,

pir cûdahî hene. Lê heger derfetên jinên kurd hebin, wê ji jinên Ewropî serkeftitirbin. Ez ji vekê bi bawer im. Mînak, heger zîlamên kurd azad ne be, wê jina kurd jî azad nebe. Jin li wir, girêdayî zîlam e. Rast e, pirsgirêka azadî ya jinê ye, lê jin jî tenê nîn e. Gelek jin nikarin tenê serê xwe derkevin derve, xwendin û nivîsandina wan nîn e. Lê zîlam dikare derkeve derve û bixwîn e. Jina ku nikaribe bixwîne wê çawa pêş bikeve. Hin jin, bi destxistina azadiya aborî ve, dikarin pêş bikevin. Ez jî, rêxistinên bi vî rengî dipirsim: Pêşîya jinê wê çawa vebe? Di pratîkê de çareserî wê çawa be? Ez di wê baweriyê de me ku, herkesê ku li ser demokrasîyê diaxife, divê pêşîyê zîlam perwerde bike. Li vir hin jin hene ku weke roja ji gund derketine man e. Jinên ku rûyê mirovekî nedîtine hen e. Lê mirov mêze dike ku zîlamên wiha jî, li cihên ku siyaseta lê tê nîqaş kirin, qala demokrasîyê dikin.

Divê zîlam bê perwerde kirin.

Divê durûtiya zîlam bê teşhîr kirin. Lê yê ku zîlam mezin dîkin jî em in. Lewma jî dive em ji nesla em mezin dîkin re, qala wekhevîyê bikin. Ango perwerde kirin, hinekî jî dikeve ser mile me. Lê di rola herî mezin jî, dikeve ser rêxistinên siyasî. Divê mijarê de, saziyên Kurdan ên li Ewropayê jî, xebatên pêwist nayên kirin. Carinan jî, em ji keçên xwe re dibêjin, tu keçî wisa neke. Berê dayikên me ev yek a baş rave nedikirin, lê niha em di za-

nebûna vê de ne û dive vê yekê em bikin. Divê nêrînen wekhevîyê, em di biçûkatîyê de bidin zarokan.

•Hun dibêjin, dive di pratîkê de, hin tişt bîne kirin. Divê çî bê kirin?

Divê zîlam bê îknakirin. Herkes bendê ye ku, jin hemû tiştan bike. Lê bare jinê bi rastî gelek giran e. Bi nêrîna min dive, ji bo zîlam jî, civîn bîne lidarxistin. Divê perwerdeyên, zîlam wê çawa nêzî jin û zarokên xwe bibê bê dayîn. Ango, pirsgirêka azadiyê, ji jina Kurd re hate ravekirin û jina Kurd dizane ku pirsgirêka azadiyê heye. Lê ji ber ku saziyên me yê siyasî, nikarin ji teoriyê derbasî pratîkê bibin, çareseriyên girîng jî pêş nakevin. Bi nêrîna min, ji bo zîlam jî, dive plansazî bîne kirin. Niha dibêjin ku bila jin serî hilde. Tiştê ku jin herî zêde dikare bike, dev jê berdan e. Lê dema ku jina xwedan zarok diqete, wê çî bike? Wê çawa xwe fînanse bike? Ev pirs gelek girîng in. Pirsgirêk tenê serî hildan nîn e. Ji xwe, jina Kurd serî hilda ye. Lê heger niha jî pirsgirêk hebe, ev tê wê wateyê: Li cihekî çewtî he ye. Sedema vê jî, yekalî dîtina pirsgirêka jinê ye. Ev jî çavkaniya xwe, ji meteryalizma hişk digir e.

Werger: Aysel Avesta AYDIN

Gülbahar KÖKER/PARIS

Daxwaza Jinên Koçber Ên Li Antalyayê: Ocalan Serokê Me Yê Neteweyî Ye

Jinên kurd ên li Antalyayê dijîn, anîn ziman ku bi îmzeyên ji bo referandûma 'Abdullah Ocalan Li Kurdistanê Vîna Siyasî Ye' dane, dê bi hemû cîhanê û Tirkîyeyê bidin qebûlkirin ku Ocalan serokê wan ê neteweyî ye.

Şemse Benek

Kudret Yaman

Aliye Dag

Jinên kurd ku ji bajarên cuda yê herêmê koç kirine û li Antalyayê bicîh bûne, gotin ku wan Ocalan wekî vîna xwe ya siyasî û rêberê amade ne ku ji bo azadiya wî bedêla bi her awayî bidin. Şemse Benek ku yek ji van jinan e diyar kir ku ji bo referandûma 'Abdullah Ocalan Li Kurdistanê Vîna Siyasî Ye', bê ku bikevin nav dudilîyek, îmze dane. Benek, da zanîn ku wekî gelek ji dayîna bedêlan natirsîn û got heke efuyek giştî bê îlankirin, wê ev yek ji bo aştiyê bibe gavek. Benek wiha dom kir: "Bi hezaran kesên di girtîgehan de û yê li çîyan ji me ne. Em naxwazin êdî xwîn

birije. Êdî bes e. Me ji bo Ocalan îmze dan. Me bi vê yekê eşkere kir ku ew rêberê me û vîna me ye."

Aliye Dag ku helwesta Tirkîye, Suriye û Îranê ya li hemberî kurdan şermazar dîke û wiha dom kir: "Emê heta diploma dawî ya xwîna xwe li dû serokê xwe yê netewî Ocalan bin. Emê keç û xortên xwe qet ji bîr nekin. Em bi îmzeyên xwe jî, bi canê xwe jî bi serokê xwe re ne. Bila vêya baş fêhm bikin. Em wek berê hindik nînin. Hejmara me ne wek hejmara di dema Şêx Saîd de hindik e. Em pîr bûn û mezin bûn. Bila dewlet bizanibe ku em bi her awayî bi Ocalan re ne."

Dema aştiyê hat'

Kudret Yaman jî da zanîn ku ji bo Serokê Gelê Kurd Abdullah Ocalan stranek nivîsiye û got ku tu wek pêkutî û zilma ku li ser kurdan tê meşandin, li deverê din ê cîhanê tune. Yaman, diyar kir ku divê êdî mirov ji xwînê re bêje bes e û wiha pê de çû: "Him leşker, him jî gerîla zarokên me ne. Em nizanin azadî çî ye. Me li gundê xwe jî rehetî nedît. Êdî dema aştiyê hatiye."

Ismail Yıldız/Antalya

Li Wanê tîmên taybet

Li Wanê tîmên taybet ku maske di serê wan de bû avêtin ser malekê.

Li Wanê tîmên taybet ên ku di serê wan de maske hebûn avêtin ser mala Perîhan Ozlu ya ku kurekî wê gerîlayê HPG'ê ye û mal bela vela kirin. Tîman 2 kes girtin binçavan. Li bakûrê Kurdistanê piştî pîrozbahiyên bi çoş ên Newrozê bûyerên binçavkirin û serdagirtina malan gihişt asta herî bilind.

Tîman di dema serdagirtinê de, lêgerîn pêk anî û mal tev bela vela kirin. Her wiha tîman televizyon û gelek amûrên elektronîk ên li malê şikandin. Hate ragihandin ku tîman bi hinceta ku kurekî Perîhan Ozlu di nava gerîlayên HPG'ê de cih digire avêtine ser malê. Tîman piştî lêgerînê kûrê Perîhan Ozlu Metîn Ozlu û mêvanê wan Hamdullah Kumru girtin binçavan.

Perîhan Ozlu diyar kir ku tîman bi şev deriyê wan şikandine û bêtî ku kaxiza destûrê nîşanî wan bidin ketine mal û li her derê lêgerîne û mal bela vela kirine. Ozlu, destnîşan kir ku tîmên ser bi maske di dema lêgerînê de gelek tiştên wan şikandine û got: "Min ji tîman pîrs kir ka sûcê me çîye, bersiva 'kûrê te li serê çîyan e, ji çîyayê Qandîlê gerîla tîm û tu wan xwedî dikî, ma ev sûc ne bes e' dane min. Heta niha di mala min de tişteke qedexe nehatiye girtin, kesekî ku tê gerandin jî di mala min de nehatiye girtin. Ez dikarim bibêjim her 2 mehan carekî wisa diavêjin ser mala me. Hevsarê min di bin îşkenceyê de hate kûştin. Ez jî niha aliyek leşê min şil e. Ji ber ku her 2 mehan carekî tîm diavêjin ser mala me, em ji tîrsa wisa bûn e. Em ê serî li Şaxa ÎHD'ê Wanê bidin."

Diha/Wan

Veguherîna civake ya ji bingeh, ê bi veguherina ku jin pêkbine were destnîşankirin

Azadiya jinê, dê di şewegirtina şaristanîya nû de rola herî wekhevîxwaz û terazîker bileyze. Jina ku ji dema jevketina civaka neolîtîk ve hatî nuhandin, ê carekî din di mercên wek-

hevîxwaz, giramgir û azad de cihê xwe bigire. Ji ve yekê dê hemû xebatên teorîk, bernameyî, rêxistinî û çalakî werin lidarxistin. Rastiya jinê, mijareke wisaye ku ji çîna karkeran û tîgîna neteweyên bindest bêhtir dikare were berçavkirin û dahûrandin. Dikare were gotin ku veguherîna civakê ya herî ji bingehê bi veguherîna ku jin pêkwerîna bête destnîşankirin. Jin çiqasî wekhev û azad be, hemû beşên civakê jî dê hewqasî wekhev û azad bin. Di bicîhbûna laîkî û demokrasîyê ya mayînde de, rola demokratîkbûna jinê dê diyarker be. Ev terfîkirina bernameyî ya derbarê hebûna jinê de,

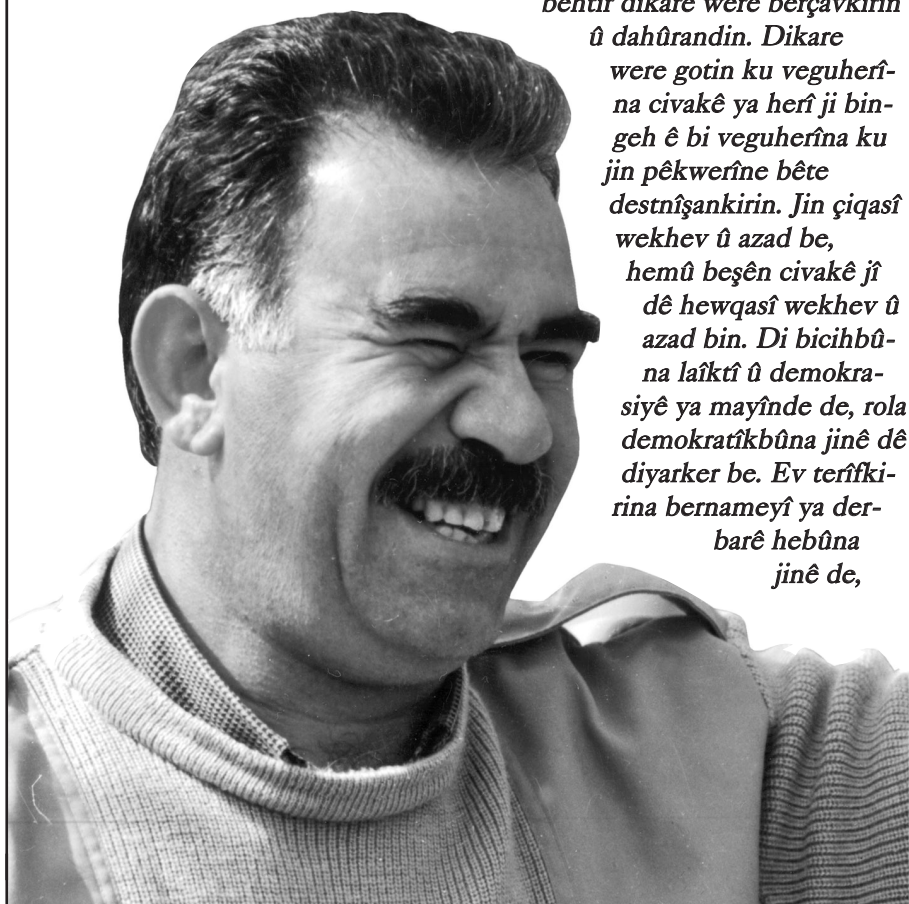
dide nîşankirin ku jin dê rewşeke sereke di tevgere civakî de bijî. Danîna pîrsgirêka derdor a li hede-fa bernameyê, mijareke din a derketina nû ye. Bi hindikayî li qasî nakokiyên civakî yê hundiirîn, derketiye holê ku nakokiyên bi xwezayê re tîm jiyandin xwedî giraniyekin. Parastina derdor parastina axê, şînahî, avê, hewa û avhewayê ye. Di van mijarên bingeh de, pêşgiriya herî parêzker, pêwîste weke xalên herî jêneger cih bigirin. Di mercên civaka kapîtalîst de, ji aliyê ve teknîk hatiye betalkirin, ji aliyê din ve jî kirine mîna cinawîrekî ku neyê kontrolkirin. Bi polîtîkayê teknîkî ya li gor pêdiviyên mirovatiyê û li hember pêşketina wê ya tehdîdîkar, pêwîste nêzîkayîyek di bernameyê de cih bigire. Bilindbûna şaristanîya nû dê ji aliyê bikaranîna asta teknîkî ve were destnîşankirin. Di warê enerjîya nukleer, bandora sera, xwarinê bi hormon û teknolojiya genan de venêran û qedexekirinê mezin pêşdixin, lê pêwîste di warê plankirina nifûsê, pêşgiriya li hember nexweşiyên di warê perwerdehiyê de, ji bo pêşxistina xebat-xal di bernameyê de werin danin. Qada teknîkî û aborî, demo-

kratîkkirina civak, siyaseta û a dewletê, pêwîste di nava hev de were hûnandin. Pêwîste nêzîkayiyên derbarê zarok û pîran de jî di bernameyê de cih bigire. Ev mijar hewqasî girîngin ku êdî nikare bi dev malbatê de were berdand. Ango pêwîste pîvanên etîkî û sincî werin terfîkirin û di bernameyê de cih bigire. Ango zagonên sincî û rêxistinbûna wan, dê bibe aliyê herî pêdivî yê derketina dîrokî. Bi zanîna ku tu pêşgiriya polîtîkî e nikarî bin bigihin hêza sincî, pêwîste rola wan were terfîkirin û rêxistin were pêkanîn.

Jevketina sincî a di civakê de, çespîna kûrbûna qeyrana ku tê jiyandin e. Lê sincî nayê wateya rêzîkên olî û edetên kevneşopî. Sincî, helwesta civakî a ku bawerî bi başiya wê, xweşkaya wê û rastiya wê tê kirin e. Li qasî sincê ku paş ve dibe, sincê ku pêşve dibe û azad dîke jî heye. Bi bernamekirineke ku ve cudatîyê raçav dîke, dê bikarîbe roleke perwerdeker û veguherîner bileyzwe. Mirov dikare bibêje vê yekê, rêxistinbûna civakê ya menewî jî. Sincê ku qeyranê jevxistî, encex bi sexbêriya sincî ya nû nûjen bibe û roleke ku ji qeyranê derêxe bileyzwe. Sincî ji bo

sîstemên civakî yê ku hemû pêdiviyên wan hatin pêkanîn, bi taybetmendiyên rewîştî ên rast û baş ê kesayetî, weke cileke xweşik di leyîstîka rola huner de, di rewşa pîrekê de ye. Herwiha di jiyana civakî de, cihê huner herî hindik li qasî sincî terfîke nû pêwîst dîke. Civaka bê huner, weke laşekî hoveber û tazî ye. Jê û wêdetir veqetîna giyan û fizîkî ya ji damezraka bîrûbaweriyê îfade dîke. Bîrûbawerîya rast aliyên bernameyê yê aborî, civakî û rêxistinbûna siyasî destnîşan dîke, lê hedefên ku datînin holê heger bi hedefên huner û hedefên wê re nebin yek, dê tazî, kereh û seqet bimîne. Civakeke bê bê huner nayê hizirîn. Huner berevajî ku tê zenkirin, ji bijarteyan bêhtir dibe zimanê bersiva gel a mîtolojî, ol û felsefeyê. Ramana û sincê ku ji aliyê viyan û bîrûbawerîya raser ve dertên holê, ji aliyê gel ve dikeve qalibên ku têbigihîje û bi wan re ahengdar be. Bernameyêke temamker, ê derdora huner damezrîne û xwe temam bike.

Rêberê Koma Komalên Kurdistanê Abdullah Öcalan
Werger: Kazim Orak

Ik Kwam Als Een Dame, Ik Ga Als Een Vrouw!-II-

Tanriover benadrukte dat de media twee aparte benaderingen heeft wat betreft vrouwen, aan de ene kant een 'open', aan de andere kant een 'verborgen' benadering.

"We zeggen niet in het openbaar, 'Vrouwen, wat doen jullie in de politiek? Ga thuis zitten.' Maar we proberen dit te vooronderstellen. We zijn niet gericht op deze 'verborgen' benadering tenzij we een speciale inspanning verrichten. We worden geconfronteerd met deze houding wanneer we naar onze favoriete soap, opera of naar het nieuws kijken. De 'open' houding is minder nadelig."

Tanriover zei dat de taal, het onderwerp en het gezicht van de vertegenwoordiging ook erg belangrijk zijn. "De taal en de woorden die we gebruiken zijn erg belangrijk en ze vormen de 'verborgen' houding," zei ze.

Het "Bayan/Kadin" argument

Tanriover vervolgde haar toespraak, door de Turkse woorden "bayan" en "kadin" te gebruiken omdat deze een goed voorbeeld zijn van de taal die gebruikt wordt en de geheimhouding. In het Turks is bayan een beleefde asexuele term die dezelfde betekenis draagt als "madame" of "lady" in het Engels.

"We maken een fout wanneer we zeggen, 'Ik ben aan het wandelen met een dame.' Dit is een schending van vrouwenrechten. Het woord dame draagt niet de-

zelfde betekenis als het woord vrouw. Het is een fout woord. Het tegenovergestelde van man is niet dame, maar vrouw. "Madame" of "Lady" is het tegenovergestelde van 'sir' en het is een manier om brieven mee te adresseren."

"Je kunt niet zeggen 'doceren is geschikt voor dames.' Het is fout in bewoordingen van de Turk-

se taal. Dus waarom wordt het gezegd? Omdat het als schaamte wordt gezien om 'vrouw' te zeggen. Het woord dame wordt als schutwoord gebruikt. Het is de mentaliteit. Waarom zou het schandelijk zijn om 'vrouw' te zeggen? Waarom is het niet schandelijk om 'man' te zeggen? Als wij het woord 'man' kunnen gebruiken, dan moeten we ook het woord 'vrouw' kunnen gebruiken."

Grote steun van vrouwen

Evin Saklam is 20 jaar oud en ze doet een lerarenopleiding. Daarnaast werkt ze bij de "Yasam" (Life) krant in de Koerdische stad Siirt.

"Ik begon met dit werk door de artikelen van mijn broer te herschrijven. Vervolgens ging ik mijn mening geven en de artikelen bekritisieren. Er is een vooruitgang in het aantal vrouwelijke werknemers in het Zuidoosten (Noord-Koerdistan). Ik krijg veel steun van vrouwen."

Fatma Kavsut, die columnist is bij een krant in de Koerdische stad Batman, gebruikt een pseudoniem. Ze houdt het oog tevens op een nationale krant.

"We moeten allemaal meer bewust zijn. We zouden act sensibler moeten handelen

in plaats van instinctieve reacties te geven."

Rojda Kizgin van het Koerdische nieuwsagentschap DIHA vond een weg om verslaggever te worden zonder Communicatie te studeren. "Hoe zou ik het kunnen doen als het niet voor mijn familie zou zijn?" zei ze.

"Het was eenvoudiger in Diyarbakir. Ik leef sinds de afgelopen vier jaar in Batman. De broek of de blouse die je draagt kunnen een probleem zijn in Batman. Ik discussieer met hen en probeer hen mijn situatie te laten begrijpen...."

"Vliegende Bezem": 473 vrouwenorganisaties in het afgelopen jaar

Halime Guner van de Vliegende Bezem, die actief is op het gebied van vrouwenrechten en problemen, en Beyhan Demir, algemeen manager van de Pazartesi magazine hielden een speech op zondag.

Halime Guner, de algemeen coördinator van de Vliegende Bezem had het over hun doelstelling en projecten. Ze zei dat ze 64 provincies hadden bezocht voor hun meest recente project genaamd "Wij bouwen bruggen".

"In de provincies die we vandaag bezocht hebben, zei geen enkele vrouw dat ze iets voor zichzelf wou. Het afgelopen jaar hebben we contact gehad met 473 vrouwenorganisaties. Het aantal vrouwenorganisaties in Turkije is toegenomen. In Ankara is het aantal vrouwenorganisaties met 50 procent toegenomen. We hebben in de provincies die we bezocht hebben gezien dat de gouverneurs en burgemeesters zich niet

bewust zijn van de rechten." Guner sprak over het gebrek aan communicatie tussen de vrouwenorganisaties en was van mening dat dit zou leiden tot het verdoen van tijd.

"Als het leven nieuws is, zouden we hier niet zijn. Het 'Wij Bouwen Bruggen' project is slecht een kleine stap. Ik zie dat het merendeel van de deelnemers uit mannen bestaat. Ik hecht veel belang aan wat mannen aan andere mannen zullen vertellen. Wij vrouwen hebben onze huizen. Mannen hebben veel plaatsen om naar toe te gaan, de belangrijkste plaats is de koffieshop."

Demir: "Pazartesi" (Maandag) magazine is subjectief

Beyhan Demir van de Pazartesi magazine zei als "Feministisch" magazine dat zij nieuws publiceert over vrouwen vanuit het standpunt van vrouwen en met een team dat geheel uit vrouwen bestaat sinds 1995.

"Wij publiceren subjectief nieuws," zei Demir. "Wij staan aan de kant van de vrouwen. We staan aan de kant van degenen die onderdrukt en gediscrimineerd zijn. Pazartesi magazine heeft een ideologie. We publiceren informatie en kritiek en proberen vrouwen op de juiste manier de weg te wijzen." Demir zei dat eer gebruikt wordt als een excuus voor geweld tegen vrouwen. "Eer is slechts een excuus. Het grootste excuus van mannen is eer. Als vrouwen sterker worden, worden ze geconfronteerd met geweld."

“Edebiyat Bizleri Anlamanın Diğer Yolu”

Kürt Özgürlük Hareketinin Şilan Bağrı Edebiyat Okulunda yer alan Rojanu Roj, gerillanın yüreğinden dizelere dökülen sanat aşkını bizlere anlatırken, “kadın 21. yüzyılda yazmalıdır” diyor.

Rojanu Roj 1975 Malatya doğumlu. Sekiz yıl önce profesyonel olarak Kürt Özgürlük Hareketine katıldı. Daha önce amatörce ilgilendiği edebiyatla aktif ilişkisi kısa bir geçmişe dayanıyor.

Şu anda Şilan Bağrı Edebiyat Okulu'nda edebiyat çalışması yürütüyor. Kendisiyle edebiyat üzerine yaptığımız söyleşiyi yayınlıyoruz.

• **Hangi duygular sizi edebiyata teşvik etti?**

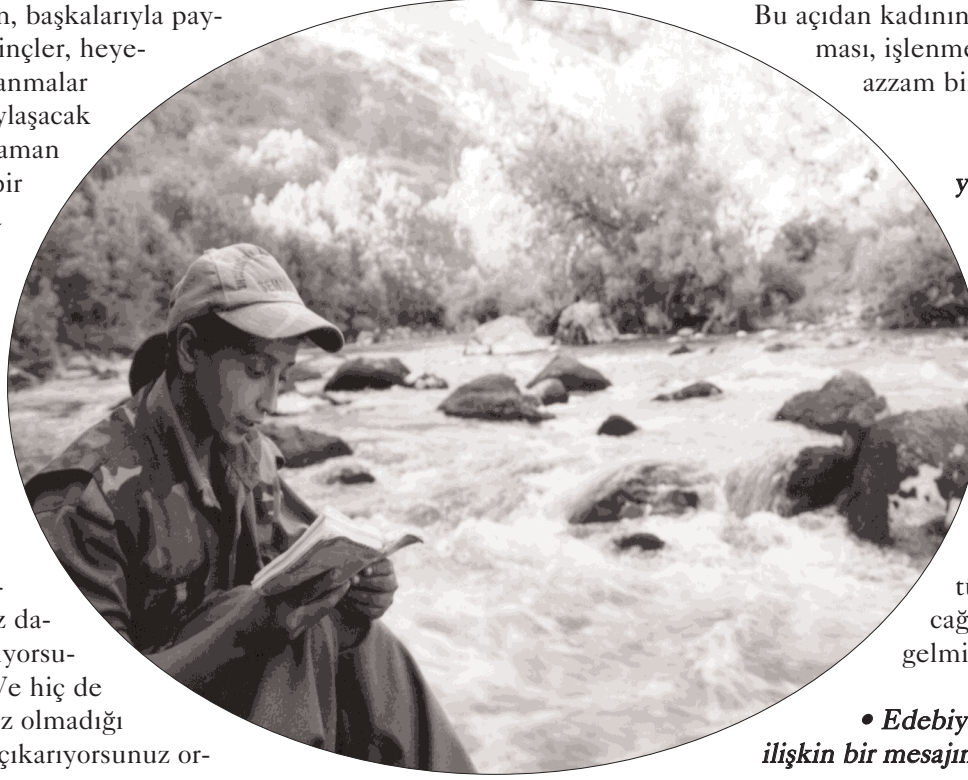
Çok küçük yaşta başladım desem yalan olur. Özgürlük Hareketi öncesi, özellikle ağırlıklı olarak duygularımı ve yine zaman zaman düşüncelerimi kağıda dökmek, yazmak bana her zaman özel bir şeymiş gibi gelirdi. Çok düzenli olmasa da günlük tutardım. Özellikle çok duyulduğum zamanlarda, ya kızdığım, üzüldüğüm ya da sevdiğim durumları beyaz kağıda dökmek ilgimi çekerdi. Daha sonraları, özellikle dağ yaşamıyla tanıştıktan sonra çok bilincinde olmasam da- öfkeli olduğum, sevdiğim anlarda yazı yazmak yaptığım ilk şey oldu. Yani yazı ve edebiyatla tanışmamı, her anımı diğer tüm insanlardan farklı, güzel ve aynı zamanda daha da zorlu olan şu anda yaşadığımız dağ yaşamı sağladı. Yaşadığımız sevinçler, üzüntüler, coşkular; kısacası edebiyata zemin olan tüm insani duyguları burada daha güçlü ve üst düzeyde yaşıyorsunuz. Bu da edebiyat için büyük bir potansiyel ortaya çıkarıyor. O açıdan yazmaya dağları sevmeye başladığımdan sonra anlam biçmeye başladığımı söyleyebilirim.

Diğer yandan, başkalarıyla paylaşamadığım sevinçler, heyecanlar veya zorlanmalar veya bunları paylaşacak birilerinin her zaman olmayışı böyle bir paylaşımı ortaya çıkarıyor. Evet, yazı yazmanın paylaşmakla büyük bir ilişkisi olduğuna inanıyorum. Böylece, her anlamlı paylaşımında olması gerektiği gibi hem daha rahatlamış, hem biraz daha güçlü hissediyorsunuz kendinizi. Ve hiç de öyle bir amacınız olmadığı halde bir yaratı çıkarıyorsunuz ortaya...

Dünyadaki tüm yaşama biçimlerine aykırı olan bu yaşam tarzını biraz daha tanıdıktan ve anlamlandırıldıktan sonra, bunların başkalarına da ulaşması gerektiğini düşündüm. Yani bu dağlarda neler yaşandığını, yaşayanların hangi duyguları, ne derinlikte taşıdığını başkalarının da bilmesi gerektiğini düşündüm. Edebiyat bizleri anlamanın diğer yolu. Zira bu; bu kadar ilgi çeken ve aykırı olan yaşam tarzımızın yansıtılması anlamına da geliyor.

Yazmanın, insanın doğasında var olduğunu düşünüyorum. Yani bunun için özel eğitimler almak, olağanüstü yetenekte olmak şart değil. Evet, belki edebiyatın bazı türleri için bu geçerli, örneğin güçlü şiirler yazabilmek, yaşamı güçlü anlatabilen büyük bir yazar olabilmek yete-

nek istiyor, ama bu sadece olayın bir parçası... Edebiyat yapabilmek için bu işi ve de yaşamı güçlü sevebilmek en önemli şart... Tabii yazıyla ve kitaplarla da ilişkinizin biraz sağlam olması önemli... Fakat biraz çaba ve tutku başlangıç olabilir. Bunun için belirtiyorum: artık 21. yüzyılda kadının yazabilmesi gerekiyor. Sosyal, tarihsel, psikolojik birçok anlamda bakarsanız, insanoglu-kızının çektiği tüm acıların, kahrının en derinini kadın yaşamakta... Bu çağımız için de geçerli bir durum... O açıdan da, eğer yazmak dünyanın dört bir yanında milyarların yaşadıklarına, duygularına dayanıyorsa; bunu en derinden kadın yaşıyor. Ve yaşamak, hissedebilmek de edebiyatın kaynağını aldığı en temel nokta diye düşünüyorum...

Bu açıdan kadının elinde anlatılması, işlenmesi gereken muazzam bir potansiyel var.

• **Ne tür çalışma yürütüyorsunuz?**

Zaman zaman şiir yazmakla beraber, esas olarak öykü ve denemeler üzerine çalışmalarım var. Tabii bu roman ve diğer türlere el atmaya çağımız anlamına gelmiyor...

• **Edebiyatçı kadınlara ilişkin bir mesajınız var mı?**

Edebiyatçı kadınlarla beraber, bu işe biraz eğilimi olan veya olmayan diğer kadınlara ilişkin söylemek istiyorum: Hem bizim toplumumuzda, hem Türk toplumunda ve diğer toplumlarda da yazan kadın sayısı çok az... Özellikle Kürdistan ve Türkiye'de yaşayan, bu işle ilgilenen kadınlara söylemek istediğim şu: Biraz önce uygarlık tarihinin ortaya çıkardığı uzun bir tarihsel dönem kapsayan süreçte, toplumun en çok acı çeken kesiminin kadınlar olduğunu belirttim. Dediğim gibi yirmi birinci yüzyılda da durum çok farklı değil... Özellikle Ortadoğu'da kadın katliamlarından tutalım da, üzerlerindeki toplumsal baskıya kadar, yaşanan savaşlardan namus cinayetlerine yine en çok ezilen toplumsal kesim yine kadınlar olu-

yor. Kürdistan'da on yıllardan bu yana süren savaş ve bunun bir tarafı olarak dağlarda bizler varız... Yaşanan bu süreçte kadın yazarlara ve diğer kadınlara da büyük bir rol düşüyor. Türkiye ve Kürdistan'da yaşayan kadın yazarlar bunları yazmıyorlar...

Ayrıca yazan çok az kadın var. Türkiye'de de kadın yazarların seçtikleri temalar, işledikleri konuların halkın, toplumun gündemiyle bağı hiç yok veya çok az. Onlara mesajım; halkın kendilerini, acılarını sevinçlerini içinde bulacakları yapıtları ele almaları... Ayrıca son olarak; okuma yazması olan ve bu işe ilgi duyan kadınların kaygılara girmeden, edebiyata eğilmeleri... Yazıyorlarsa bile, en azından okuma düzeylerini geliştirmeleri...

Toplumdaki diğer edebiyatçılar kendi düşünce ve duygularını yazabiliyorlar mı?

Bana göre elbette ki yazabiliyorlar. Sonuçta yazan her yazar biraz da kendisini yazar. O açıdan sorunuz eğer 'kendini ifade edebilmelerine' ilişkinse cevabım, büyük bir çoğunluğu için evet... Belirttiğim gibi, yazdıkları toplumdaki ne kadar geniş bir kesimi anlatıyor ve ne kadar insan kendisini o yazılarda buluyor, bu önemli... Mesela yazılmış olan bir romanı ele alalım, romanlarda birçok tiplere yer alıyor. Ve bu tiplerin yaşamları, duyguları anlatılıyor. Okuyucu kesiminin yarısından azı kendisini o tiplerde buluyorsa, eserin toplumsal olup olmadığı tartışma konusudur bence.

NUJYAN BERXWEDAN/ZAĞROS

“Kadınlar İçin” fotoğraf sergisi ABD’de

Kadınan yönelik şiddete dikkat çekmek için 111 kadın fotoğrafçının geliştirdiği “Kadınlar İçin Kadınlar Tarafından” fotoğraf sergisi İngiltere’den sonra ABD’de sergileniyor.

111 Kadın Fotoğrafçının gerçekleştirdiği “Kadınlar İçin Kadınlar Tarafından” projesi kapsamında fotoğraf sergisi Türkiye’den sonra yurt dışında da ilgi çekti.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri kapsamında 22 Mart’a kadar Kars’ta bulunan sergisinin ikinci ayağı da 25 Mart’a kadar Londra’da sürüyor.

Londra’dan Washington’a.

Londra’dan sonra, 16 Mart’ta Washington DC’ye gelen “Kadınlar İçin Kadınlar Tarafından” fotoğraf sergisinin ABD’de 1 Nisan’a kadar kalacağı açıklandı.

Fotoğraf sergisinin son olarak Şanlıurfa’ya gideceği öğrenildi.

1-8 Nisan tarihleri arasında Şanlıurfa’da gerçekleştirilecek olan sergide sırasında bir de açık artırma yapılacak.

Kadına yönelik şiddete dikkat çekmek ve kadın kuruluşlarına maddi destek sağlamak amaçlarıyla 111 kadın fotoğrafçının bir araya gelerek gerçekleştirdiği projede bir açık artırma düzenlenmiş, fotoğrafların açık artırmadan elde edilen ilk gelir Mersin Kadın Sığınmaevine aktarılmıştı.

BIA/İSTANBUL

Dorşin
Poyraz

“Hayır” demektir Sanat

Hayata karşı kaç “Hayır”ımız var diye düşünüyorum. Kıyıda köşede de kal-sa cebimizde mutlaka bir “Ha-yır”ımız vardır elbette; Evimize, iş yerimize, arkadaşlarımıza, ilişkilerimize, yaşadığımız siste... ve daha örneklerini çoğaltabileceğimiz bir çok şeye karşı redlerimiz ve kabullerimiz vardır.

Bunlar biraz da kimliğimizin ifadesidir aslında. Ya da şöyle söyleyelim, hayata karşı olan “Hayır”larımız kişiliğimizin ve hayatın neresinde durduğumuzun göstergesidir. Nele-re “Hayır” diyoruz, nelere “Evet” diyoruz.

“Evet” ve “Hayır”lar üzerinden sürdürü-rüz yaşamımızı ve ona göre de hayaller kurarız bir ömür boyu. Üretimimizi ona göre yapar, sözümüzü ona göre söyler, arkadaşlarımızı ona göre belirleriz. Hayırlarımız hayata karşı gös-terdiğimiz en anlamlı reflekslerimizdir.

Her “Hayır”ımızın altında bir hayal ya da bir alternatif düşünce yatar. Bu nedenle, “Ha-yır” demek aslında “Evet” demekten daha zordur. Ve bu nedenle yaşadığı dünyaya “Ha-yır” diyen insan sayısı çok azdır. İçinde eleş-tirmekten tutunda yeniye olan özlem, coşku, heyecan ve yeni olanın bilgisi vardır. Her in-san rahatsız olduğu, olmamasını istediği bir re-alitenin nedenlerini ve sonuçlarını düşündüğü ve bunun sonunda yeni olanın nasıl olması ge-rektiği konusunda bir görüşe sahipse de bunu sesli veya fillen söyleme cesaretinde değildir.

İşte sanatçıları farklı kılan, onları üretim ve yaratım ile buluşturan onların “Hayır”larını yüksek sesle söylüyor olmalarıdır. Hiç bir kar-şılık beklemeden, ellerindekini dahi kaybede-ceklerini, dışlanacaklarını, hatta yer yer taşla-nacaklarını da bilseler, onlar “Hayır”larını söy-lerler. Bunun cesaretini ve bilgisini gösterirler.

Herkesin yaşadığı çevreye ve hayata ilişkin redleri olabilir. Yaşadığı toplumu, toplum için-de kendi duruşunu, sorumluluklarını, yapmak istediklerini ve yapamadıklarını bir şekilde di-le getirir insan. Kimisi protest müzik dinleye-rek, kimisi biçimsel bir aykırılığa başvurarak, ya da belki de toplumun geleneklerinin dışına çıkarak hayata karşı olan duruşu ifade eder. Bunların hepsi aslında insanın yaradılışında var olan yenilenme ihtiyacının yarattığı bir so-nuçtur.

Eleştirmek çok kolay gibi görünse de, ya da aslında eleştiri silahını rastgele kullansak da aslında sanatın doğasında eleştiri vardır. Yaşamın iyiye gitmeyen yönlerini gözler önü-ne sermek, onu insanların görmesi için çaba sarf etmek, olması gerekenin bilgisini bir şe-kilde insanlara aktarmak elbette ki sanatçının görevleri arasındadır. Ama sanatçıyı sanatçı ya-pan, eleştirel olması ya da düşüncelerini cesa-retlice söylüyor olmasının da ötesinde, kendini de eleştirme gücüne sahip olmasıdır.

Sanatçı başkalarına eleştirilerini yöneltebil-diği gibi kendisine de “Hayır” demesini bi-lerdir. Belki de en zor iş insanın kendisi ile yüzleşmesidir. Kendisine “Ben neden böyle yapıyorum, ne yapıyorum, “ gibi soruları sor-ma cesaretini göstermek sanatın belki de en dinamik yönüdür. Salt rahatsızlığa hayır de-menin ötesinde sanatçılar en çok kendileri ile kavga eder ve en çok “Hayır”ları kendilerine söylerler.

Sanat ve sanatçı arasındaki o ince çizgide hep bir kavga vardır. Bu kavga dolaylı unu-tulmaz şiirler yazıldı, yüzyıllardır okunan ro-manlar ve hala bakmaya doymadığımız re-simler çizildi. Üretilen her eser biraz da sanat-çının aynasıdır.

İçimizde aldığımız yol kadar değiştirebilir ve güzel olana ulaşabiliriz. Kendimizde çözdü-ğümüz kadar başkalarına da çözüm olabiliriz. Önce kendimize “Hayır” demeyi bilerek çık-malıyız yola.

Kadın Sanatı

Ekolojik, Cinsiyet temelli, De-mokratik devrim olgularından asla kopuk ele alınamayacak Kültür Sanat alanını yeni bir bakış açısıyla ele alma ihtiya-cını, her zamankinden daha derin hissediy-yoruz. Çünkü kültür-sanat, oldukça kap-samlı ve başlı başına bir tarihi olan bir alan. Ancak mücadele koşullarımız ve aslında uzun yıllar bu alanı geliştirmeyi kendimize pek de dert etmememiz nedeniyle, bu ko-nularda çok da derin bir birikime sahip de-ğiliz. Mücadelemiz açısından öncelikleri-mizi belirlerken, her şeyin siyasal alan ek-seninde ele alınması, bunun dışında kalan alanlara da siyasete hizmet ettiği oranda ya-şam hakkı tanınması, en temel handikapla-rımızdan biri oldu hep. Bu nedenle, her ol-gunun kendi doğal akışı içerisinde ele alınarak, kendi doğasının gözetilmesi teme-linde diğer olgularla bağlarının kurulması-nın çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Peki neden kadının kendi Kültür-Sana-tını geliştirmesi gerekir? Bu aktiviteler er-keklerle ortak yapılamaz mı? Ya da zaten var olan genel kurumlaşmalarda yer alınarak da bu çalışmalar yürütülemez mi? Şüp-hesiz bunlar da olabilir. Ama bizim sözü-nü ettiğimiz, tamamen kadına özgü alanların yaratılması. Her şeyden önce biz kadınlar, tamamen verili bir kültürle şekillendirildik. Kölelik, feodalite, burjuva kültür ve tüm bunların en temel taşı olan aile kültürü, hep verili olanı uygulamamızı istedi biz-den. Bu nedenle bir cinsiyet devrimini ger-çekleştirmek için yola çıkan kadınlar ola-rak, verili olan dışında bir kültürel şekillen-meye acilen ihtiyacımız var. Bunu gerçek-leştirmek için de, ilk etapta bize benimse-

tilen ve tamamen aleyhimize işleyen tüm kültür kalıplarını, formlarını ve gelenekle-rini yadsımamız gerekiyor. Çünkü cinsel ikilik, en çok da bu alanda canlı bir biçim-de yaşıyor. Kadının kültür ve sanat çalış-ması, kendi dilini, duruşunu, estetik yakla-şımını, ruhsal ve duygusal dünyasını yeni bir kültürel yaklaşım geliştirme çerçevesin-de yansıtmaya sahiptir. Kendine has bir özgünlük ve özgürlüğe sahiptir.

Bin yıllardır kadına dayatılan sınıflı top-lum kültürlerinin, yazısız ama çok güçlü kuralları her dönemde daha da katmerleşe-rek, süregeldi. Bu kurallar, toplumsal dö-kulara nüfuz ettiklerinden dolayı, çok daha köklü ve kalıcıdır. Gelenekler adına o kadar derinlemesine işlemişlerdir ki, de-ğiştirilmeleri neredeyse imkansız görülür. Ka-dının duygularının, dilinin sınırları çok ge-niş olmasına rağmen, toplumsal değer yar-gıları, gelenek adı altında dayatılanlar, bu yanları giderek köreltti ve köreltmeye de-vam da ediyor. Bu nedenle kadındaki bu özelliklerin özgün bir yaklaşımla açığa çıka-rılması, çok önemlidir. Geleneksel kültür-lerin içerdiği derin köleliğin en yoğun bas-kısıyla karşı karşıya kalması itibarıyla, ka-dının alternatif kültürel çıkışların geliştiril-mesinde özgün bir çaba sahibi olması kaç-ınılmazdır. Eğer alternatif bir bakış açısı oluşturulabilirse, bu çalışmada büyük ba-şarılar elde edilir. Bu temelde kadın neden kültür sanat çalışması yürütmelidir? Kadın eksenli kültür-sanat çalışmasının amaç ve hedefleri neler olmalıdır? Bir kadın sanatçı-nın işlevi tam olarak ne olmalıdır? Kadının kültür-sanat kurumlaşmaları nasıl geliştiri-lebilir? Kendi başına bir felsefesi olan san-at alanı, başka alanların sınırlarına hapse-dilebilir mi? Soruları, yeni bir çalışmanın

ön adımları atılırken, cevaplanması gere-ken temel sorulardır. Bu çalışmaya bakışta, tarih boyunca mücadele yürüten ve bir kimlik kazanma mücadelesi yürüten kadın-ların yarattığı değerlerin, yani kadının ken-disine ait değerlerinin ifadesi olacak bir perspektifin esas alınması önemlidir.

Kültür-sanat, kadının kendi tarihsel bi-rikimlerini açığa çıkarma, koruma ve gele-ceğe taşımayı gerçekleştirebileceği en tem-el yollardan biridir.

İnsan toplumunun sosyal olarak kuşak-tan kuşağa aktardığı birikimlerin tümü ola-rak kültür; bir ulusun, bir halkın ya da top-luluğun yaşam tarzını, inançlarını, gelenek-le-rini, yasalarını ve toplumun üyesi olan in-sanın edindiği tüm eğilim ve alışkanlıkları içeren bir bütüne, kadının da bu tanım çerçevesinde kendisine ait bir kültür yarat-ması, olmazsa olmaz kabilindedir. Bu doğ-rultuda, tüm etkinlik ve eylemlerin ger-çekleştirilmesinde kullandığı yöntem, bilgi ve-ya kurallar, sanatsal bir yaklaşımı da içere-melidir.

Songül Beyazgül

Kadının Kaleminden

Firdevsin hayatına giren erkekler “Sıfır Noktasındaki Kadın”

Neval El Saadavi
Sıfır Noktasındaki Kadın
Çevirmen: Selma Demiröz

Neval El Saadavi, Uluslar arası üne sahip Mısırlı kadın yazar. Kahire’de Psikiyatri eğitimi gördükten sonra, Mısır’ın çeşitli şehir ve köylerinde doktorluk yapar. Mısır’da Sağlık Eğitimi Başkanlığı ve Sağlık Dergisinin Baş editör-lüğü görevini yapar. Ancak yürüttüğü bu görevi öyle uzun sürmez. Kadınların sün-net edilmesine karşı yazdığı yazıları, Mı-sır’da kadınlara karşı tabulara dokunması, Saadavi’yi zamanla mücadelenin ve kavga-nın odağı haline getirir. Mısır’da yasak ko-nular üzerine yazdığı ‘Kadın ve Seks’ adlı kitabı 1972’de yayınlanır. Aynı yıl yazdığı siyasal yazılar, ülkesinde ve uluslararası alanda Saadavi için uzun yıllar sürecek bir mücadelenin başlangıcı olur. Mısır’da gö-rüşleri iktidarcaya pek hoş karşılanmayan, feminist bir araştırmacı ve romancı olmayı seçmiştir O. Bunun için, yıllarca hapiste kalmış, sürgün hayatı yaşamıştır. Arap

Dünyasındaki kadınlar hakkında inceleme-ler yapan yazar, kadınlara ilgili çıkarttığı çe-şitli kitapların yanı sıra, Kanatır cezaevinde psikiyatri olarak incelemeler yaptığı dönem birçoğunun da bildiği ‘Sıfır Noktasındaki Kadın’ adlı eserini kaleme alır.

Bir fahişenin öyküsü;

Neval El Saadavi’nin 1973 yılında, Ka-natır Cezaevinde ki nevrozlu kadınları ince-lemek için gittiği ve orda tanıştığı ölüm mahkumu fahişe bir kadının, öyküsünü an-lattığı ‘Sıfır Noktasındaki Kadın’ isimli ki-tabı, Mısır’da ki Arap toplumu ile sıkı din kurallarının hükümlerine altında ki ka-dının acı gerçekliği ile görülmez çaresizli-ğini anlatır. Yazarın 1983 yılında kaleme al-dığı ve 1987 yılında ilk defa Türkçe’ye çe-virisi yapılan bu kitap, yankı uyandırırken, uzun bir süre büyük satış rekorlarını bulur.

Hikayenin kendi çekiciliği ve Fir-devs’in “olağanüstü” gibi görünen yaşam hikayesinin yarattığı merak bir tarafa, atıfta bulunmadan da geçilemeyecek olan yaza-rın dili ve kitapta ki edebi hitabetle oldu-ğu etkileyici. İsteseniz de zaten çok uzun tutulmayan Firdevs’in öyküsünü, kitabı bi-tirmeden elinizden bırakamıyorsunuz. Hat-ta kimileriniz kitabı bitirmeden bırakama-yacağı gibi belki bir çok kişi de ikinci bir sefer okumayı bile deneyebilir.

Yaşanmış gerçek bir öykü olan Fir-devs’in yaşamı, belki de kitabı okuyan bir çok kişi için, “olmaz böyle bir şey” dedir-ten, yazarın kendi düş dünyası ve günü-müz gerçekliğine de uygun hale getirilen bir hikaye edebi bir roman. Fahişeliğe gi-den yolda korkunç bir hikaye olduğu kadar bir o kadar da etkileyici bir yaşam serüve-ni. Ölüm hücresinde Firdevs’in kendi ko-nuşmalarını aktararak yazılmış olan roman, Arap toplumu ve dahası feodalitede takılıp kalmış tüm toplumlar açısından, kadın ve erkeğin yerlerini belirlerken, yazar hiçbir kuşku ve muğlaklığa yer bırakmadan ces-urca yaşanılanlar için neden tespitlerinde

bulunur. Bunu da romanı okuduktan sonra, kafalarda Firdevs’in fahişeliğine dair tüm herşeyin açık ve net oluşundan anlaşılacak-tır.

Yoksul, köylü bir ailenin kızı olan Fir-devs, dinine bağlı, akrabalarının şeyh ule-ma olduğu bir aileye mensup. O da küçük yaşta diğer akrabaları gibi sünnet edilir. Da-ha çok küçükken ailesi ölünce, kendisinde bir şeyh olan amcası, onu Kahire’ye yanına götürerek bakar. Firdevs’in fahişelik yapı-arak geçirdiği yaşamı, daha o zamandan am-casının, çok da anlam veremediği ve ne ol-duğunu bilmediği taciz ve tecavüzüyle baş-lar. Firdevsin çok hızlı ve arda arda birbiri-ni tekerrür eder tarzda gelişen öyküsü, kimsesizliğinden, kendisinden yaşça çok büyük bir şeyhle evlendirilmesine dayanır. Yediği dayakların dini bir gereklilik ve iba-detmişesine kabul ettirilmeye çalışılması, ne olursa olsun bir kadının kocasından yak-ınmaması gerektiğini, kadının görevinin kocasına sorgusuz sualsiz itaat etmek zo-runda olduğu gerçekliği, geleceğe özgür ve büyük hayallerle bakan Firdevs için anlamsız ve kabul edilemezdir. Onun kabul ede-meddiği ve karşı çıkarak kendi yaşamına kendisinin yön vermek için kaçtığı evlilik hayatının dışındaki dış dünyada, Firdevs’i adım adım, gönüllü ve bilinçli bir tercihle yapacağı fahişeliğe sürükler. Geçmişten günümüze kadın bedenine cinsel bir meta olarak bakılması değişmez tek gerçeklik-ken, Firdevs’in yaşamına giren tüm erkek-ler onun dış dünyayla olan mücadelesinde hayatın içerisinde fahişeliğe sürüklerler. Öyküyü farklılaştıran yer ise her şeyin dü-zeldiği bir anda, tüm toplumdan intikam almışçasına Firdevs’in gönüllü bir şekilde fahişeliği devam ettirmesidir. Kitaptaki olay örüntüsü fazlaca umutsuzluk taşıya da, baştan sona bir çıkış noktası, umut ışığı ya-kalanma çalışılır. Ancak sona geldiğimizde yaşama ve umutlara dönük her seferinde aralanan pencereler bir trajedinin halkaları olarak Firdevs’i idama götürür.

Kaplan Ve Büyük Rüzgar

cın tam dibinde acımasız ve cimri bir kaplan vardı.

Kaplan açgözlü ve bencil ve kimseyi ağacın yanına yaklaştırmıyordu. Bütün gün armut ağacının gölgesinde yatar ve yaklaşan herkese kükrer dururdu. "Ağacımdan uzak durun yoksa hepinizi yerim!" derdi.

Bir gün bir tavşan geldi ve kaplan hakkında anlatılanları duydu. Diğer hayvanlar "Tavşan, ne yapmalıyız?" diye çaresizlikle ağlıyorlardı.

"Kaplan öyle cimri ki bizle o sulu armutları paylaşmıyor! Bizse öyle aç ve susuzuz ki!" Tavşan düştü ve bir plan yaptı. "Hepiniz buraya gelin, yaklaşın iyice. Bir planım var. Şimdi size ne yapmanız gerektiğini söyleyeceğim." Ertesi sabah tüm hayvanlar kaplanın uyduğu tarlanın yakınındaki ormanda toplandılar. Kaplumbağa, fil, öküz ve eşek gibi toprak üstünde yaşayan hayvanlar içi boş kütüklerin yanında durdular. Maymun ve kuş

gibi ağaçlarda yaşayan hayvanlarsa ağaç dallarına tüneyip tavşanın gelmesini beklediler. En sonunda tavşan göründü. Elinde kalın bir ip vardı. Büyük bir gürültüyle tarlaya koştu ve "Aman tanrım aman tanrım!" diyerek bağırmağa başladı.

Tek gözünü açan kaplan uykulu bir halde kükred:

"Niye bu kadar gürültü yapıyorsun tavşan? Uyuduğumu görmüyor musun?"

"Kaplan! Buradan kaçmalısın! Çok büyük bir rüzgar geliyor ve dünyadaki herkesi yok edecek!" Tam o anda ormanda saklanan hayvanlar büyük bir gürültü çıkarıldılar. Kartal, leylek, baykuş ve diğer tüm kuşlar kanatlarını çırpmağa başladılar. Böylece yapraklar sallanıp titremeye başladı. Fil, öküz, su samuru, timsah ve yerdeki diğer tüm hayvanlar içi boş kütüklere ve ağaçlara vurmaya başladılar. Ve etrafa yayılıp sanki dünyanın sonu gelmişçesine gürültü yapmaya devam ettiler.

Kaplan çok korkmuştu. "Ne

yapmalıyım? Ne yapmalıyım?" diye bağırmağa başladı.

"Kaçmalısın" dedi tavşan. "Şimdi sana yardım edemem. Gidip diğer hayvanları bu ipe bağlamalıyım ki; dünyadan uçup gitmesinler!"

"Beni bağlamalısın!" diye emretti

kaplan.

Tavşansa başını

sallayıp, "Fakat gidip di-

ğer hayvanlara yardım etmeliyim yoksa uçup yok olacaktım! Sen büyük ve güçlüsün ve kendi başına kaçıp yaşama şansın daha büyük!"

"Hayır!" diye kükred kaplan.

"Beni şimdi bağlamalısın!"

Peki" diye iç geçirdi tavşan.

"Seni şimdi bağlayacağım."

Böylece kaplanı tarlanın ucundaki bir ağaca bağladı. İpi oldukça sıkı bağlamasına rağmen kaplan bağırdı: "Daha sıkı, daha sıkı bağla! Dünya üzerinden uçup gitmek istemiyorum!"

İş bittiğinde tavşan ormanda bekleyen diğer hayvanları çağırdı.

"Buraya bakın" diye yüksek

sesle konuştu. "Bu sulu ar-

mutları pay-

laşmak

ye-

ri-

ne

kendine

saklayan kaplana

bakın. Yiyecekler herkesin yemesi

için vardır. Kimsenin bencil olup

herkesin hakkı olanı sadece kendi-

ne saklamaya hakkı yoktur."

Ve böylece tüm hayvanlar ar-

mut ağacının gölgesinde oturup

hep birlikte kendilerine leziz bir

şölen çektiler.

Sevgili çocuklar

Yaşadığın dünya senin gibi temiz hava, temiz su ve temiz topraklara ihtiyacı olan pek çok canlının da yuvası. Tıpkı kaplumbağalar gibi tüm hayvanlar ve bitkiler eğer korunabilirse, eğer doğa temiz tutulabilirse sen ve bütün insanlık güzel, canlı, sağlıklı bir dünyada yaşayacak. Yaşayan bir dünya için önce onu tanı, sonra sev, sonrada koru.

Çünkü doğayı koruma insanı da korumaktır. Çocuklar unutmayın ki;

Doğa bize değil, biz doğaya muhtacız

1- Tohum nasıl ekilir?

Önce toprağı kazarsınız. Küçük parçalara bölebilirsiniz. Tohumu yerleştirir, üzerine toprakla örtersiniz. Tohumun üç şeye ihtiyacı vardır. Hava, Su ve Isı. Bunları sağlarsanız tohum kısa zamanda yeşerir.

3-Orman

Güzellikleriyle çevremizi süsleyen, soluk aldığımız havayı güzelleştiren ağacı sevmeyenimiz yoktur. Yazın gölgesinde serinlediğimiz, türlü yemışlerini yediğimiz ağacın yararları sayılamayacak kadar çoktur. Üzerinde

2-Gökkuşağı

Güneş ışığı bize yazmış gibi görünür. Aslında bütün

renklerin karışmasından meydana gelmiştir. Bazı kereler, Gök- yüzünde renkli bir kuşak görünür.

Gökkuşağı denilen bu kuşak, yağmurlu havalarda güneş ışığının su damlacıklarından geçerken renklerine ayrılmasında olur. Güneş ışığı

kırmızı, turuncu, sarı,

yeşil, mavi, lacivert ve mor renklere bölünür. Bu renkler gökkuşağının yedi rengidir. Bunlar, güneş ışığının gözle görülebilen renkleridir.

oturduğumuz sandalyenin, sıramızın, yazı yazdığımız

kalemlerimizin de ağaçtan elde edildiğini bilmeyenimiz yoktur.

Fakat üzerinde yazı yazdığımız defterlerimiz, kitaplarımız ve dergilerimizin sayfalarını oluşturan kağıtların ağaçtan elde edildiğini biliyor muydunuz? Bir çok ağacın bulunduğu yerler Ormanlardır. Ormanı yaşatmak için ona bakmak gerekir. Her yıl yeni ağaçlar dikip sayılarını artırmak, yangınlarla yanıp kül olmasını önlemek gerekir. Bilgisiz ve kötü yürekli kişilerin baltasından, düşüncesiz kişilerin bıraktığı ateşten ormanlarımızı sakınmak hepimizin görevi olmalıdır. Bahçemizde olsun, parkta, ormanda olsun, ağaca olan sevgimizi şöyle gösterebiliriz.

1- Ağaç fidanlarını sarsmak onların kurumasına yol acar.

Fidanlara dokunmamalıyız.

2- İncecik ağaç dallarından tutunmak, salıncak gibi bağlamak ağaçlara zararlı bir davranıştır. Bundan kaçınmalıyız.

3- Yaş ağacı kesmek, dallarını koparmak bir canlının hayatını yıkmak,

öldürmek demektir. Kötü yürekli ve bilgisiz bir insanın yapabileceği böyle bir davranışı örnek almamalıyız. Böyle yapanlara davranışlarının çirkinliğini hatırlatmalıyız.

4- Bahçemizdeki ağaçlara yenilerini katmak, yağışsız havalarda sulamak bizim için eğlenceli ve değerli bir görevdir.

*Bu dünyayı bırakın biz çocuklara
İsyanmış olmasın gözyaşlarıyla
Bir bahçe bırakın biz çocuklara
Göklerde yer açın uçurtmalara
Bir barış bırakın biz çocuklara
Ulaşsın şarkımız güneşe, aya
Bir dünya bırakın biz çocuklara
Yazalım üstüne sevgili dünya*

*Dünyayı bize verseler!
Dünyayı bize verseler
Neler yaparız neler
Yeni baştan yaratırız
Sevgiyle donatırız
Dünyayı bize verseler*

*Kara, sarı, ak
Kızılderli demeden
Biz çocuğuz anlaşırız
Sevgiyle paylaşırız
Gerçek dostluk yaratırız
Neler yaparız neler
Dünyayı bize verseler*

*Doğayı çiçeklerle donatırız
Bütün çiçekleri oyuncak yaparız
Güzel bir dünya onları da etkiler
Savaşamaz büyükler
Sonsuz barışı sağlarız
Dünyayı bize verseler
Neler yaparız neler
Sevgiyle donatırız
Bayram olur bütün günler
Dünyayı bize verseler*

Diyar'ın küçük ayısını bulmasına yardımcı olur musunuz?

Bilmece

- 1- Yuvarlağız, altındanız. Bir kolda toplanırız.
- 2- Küçük kare kutu, içi insan dolu.
- 3- Adem peygamberin sahip olmadığı, ama çocukların sahip olduğu şey nedir?
- 4- İncecik beli, elimin eli.
- 5- Tavukların bacakları niçin kısadır?
- 6- Yarım elma neye benzer?
- 7- Aşçı, beni dövdüğün için seni sevmiyorum.
- 8- Bisiklet ne zaman uçak kadar hızlı gider?

- 8- Uçağa bindiği zaman
- 7- Sarımsak
- 6- Diğer yarısına
- 5- Yumurtaları kırılmasın diye
- 4- Çatal
- 3- Anne-baba
- 2- Televizyon
- 1- Bilezik

Cevaplar

Nükleer Enerji Alternatif Değildir

Nükleer enerjinin oluşturacağı sabit enerji tehlike sinyallerini kendisiyle getirmekte. Kapitalizmin “büyü yada öl” sisteminin yaratacağı tarikatlar toplumsal refahı getirmemekte. Nükleer enerjiyle mücadele ekolojik krizin önlenmesinde temel noktalardan biri olmalı.

Nükleer enerji reaktörlerinin her hangi bir kaza olmasa dahi, çevresindeki onlarca kilometrelik bir alana radyoaktivite yaydığı, etrafındaki toprağı kuma çevirdiği, organik yaşamı yok ettiği ve yöredeki insanlarda kanserlere ve sakat-anormali bebeklerin dünyaya gelmesine neden olduğu, tam anlamıyla “yaşamı katlettiği” gözle görülür bir gerçektir.

Bunun yanı sıra nükleer enerjisi sadece basit bir enerji sorunu olarak kavramak ve ona karşı olmak nükleer enerjinin “büyü yada öl” mantığıyla hareket eden kapitalist sistemin bir yan ürünü olduğunu göstermektedir. Sadece “Nükleer Enerjiye Hayır!” sloganını dillendirmek yeterli midir? Daha da ileri gidersek; köklerindeki toplumsal, politik ve ekolojik temellerine vurgu yapmadan, nasıl olursa olsun “yeni ve yenilenebilir enerjilerin” kullanılmasını talep etmek ne kadar anlamlıdır? Kullanılacak teknolojinin niteliği, boyutları ve denetimi de en az enerjinin niteliği kadar önemli değil midir?

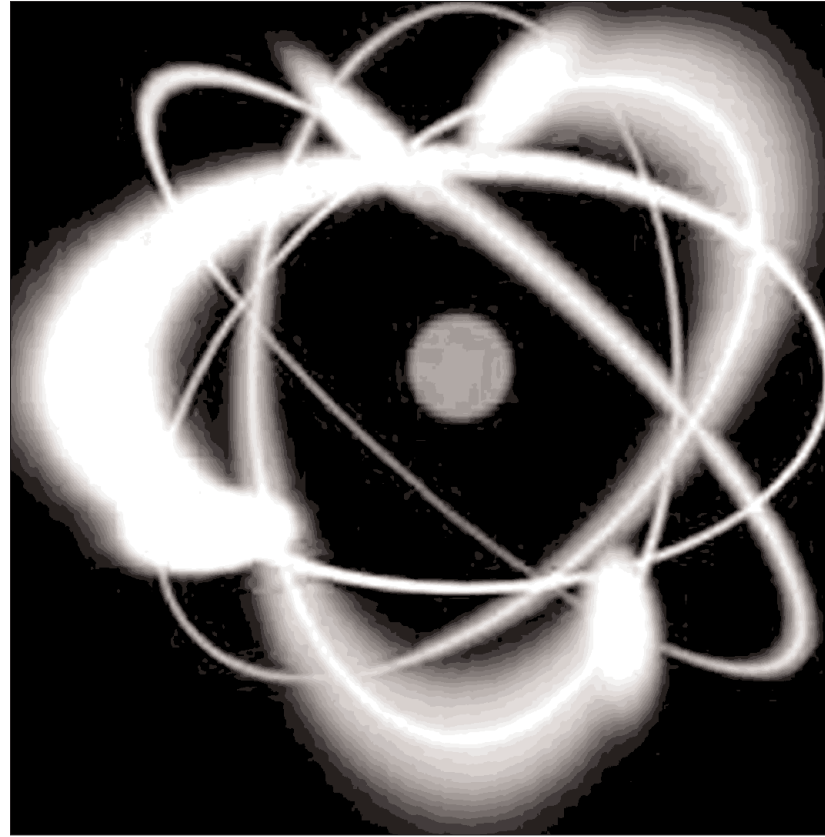
Bütünlüğü politik bir bakış açısıyla değerlendirdiğimizde, ekolojik krizin kaynağının her yerde yeniden üretilen tahakküm ilişkilerinin ve hiyerarşik yapılanmaların oluşturduğu bir “sistem” sorunu olduğunu gerçeğiyle karışırız. Ekolojik problemleri toplumsal problemlerden ayıramayız. Günümüzün ekolojik krizinin kökenlerinin toplumsal ilişkiler ve ilişkilerden kaynaklandığını vurgulamalıyım. Bundan dolayı, ekolojik krize yönelik geliştireceğimiz her

hangi bir argüman sadece “teknik” ve “ekonomik” zorluluklardan sıyrılıp, politik ve etiksel bir anlam kazanmalıdır.

Nükleer enerji bir alternatif midir?

Bugün Almanya'nın nükleer enerji santrallerini, belli bir vadeye yaymış olsa dahi kapatma ve bir daha hiçbir şekilde kurulmaması kararını almış olması; Avusturya'da Siemens tarafından yapılan ilk atom santralının 1978'de yapılan halk oylaması sonucunda hiç açılmamış olması; Japonya'nın 30 bin kişilik Maki kasabasında 96'da yapılan halk oylaması sonucu Maki belediyesinin atom santralına bir karşı yer vermemiş olması; nükleer gücün arkasındaki çok uluslu sermayenin dinamiklerinin görülmesi ve nükleer lobinin mali krizini aşmak için, pervasızca ve hayasızca, ikinci ve üçüncü dünya pazarlarına dadandıkları gerçeğini gözler önüne sermektedir.

Tabii ki, bu bilgiler dünyadaki nükleer enerjinin durumu ve halkların ulusötesi nükleer lobiyeye karşı vermiş oldukları yaşam mücadelesindeki iradesi ve eğitimi açısından çok

önemlidir. Ve tabii ki, nükleer enerjinin ucuz ve risksiz enerji sağladığı şeklindeki, nükleer lobinin öne sürdüğü argümanlara karşı, nükleer enerjinin mevcut en pahalı ve en yüksek riske sahip olduğunun vurgulanması gereklidir.

Kimin elinde olmasından bağımsız olarak, nükleer enerji doğrudan, organik ve toplumsal yaşamı yok etmektedir. Enerji üretiminde kullanılan hammaddeden tutunda, yapılan işlemlerin her aşamasında ortaya çıkan yan ürün ve atıkların, doğa ve yaşam tarafından hiçbir şekilde kabul edilmemesine kadar nükleer

enerji, her düzeyde ve ölçekte “yaşamı yok etmektedir”. Bunun yanı sıra, en “gizli yüce milli çıkarlar” için kullanılması ve sistemin endüstriyel, askeri, bürokratik-teknokratik temellerini güçlendirerek, halklar üzerindeki tahakkümü de potansiyalize ettiği gözden kaçırılmamalıdır.

Nükleer enerjinin, “büyü yada öl” şiarıyla yol alan, insanı ve doğayı hiçe sayan kapitalist sistem ve piyasa ekonomisinin “ölüm yönemeli” bir ürünü olduğunu unutmamak gerekir. Burada neredeyse tamamıyla göz-

den kaçan ve sorulması gereken soru: Ekolojik ve özgürlükçü bir topluma yaşanabilir bir dünya için nükleer enerjinin bir alternatif olup olmadığıdır?

Bütünlüğü politik-ekolojik bir perspektiften baktığımızda, bu soruya verilecek yanıt koskocaman bir “HAYIR!”dır. Hayır! Nükleer Enerji Bir Alternatif Değildir!

Yenilenebilir enerji ve insani ölçek.

Bu bölümde, yazının başında sorduğum ve önemli olduğunu düşündüğüm iki soruya kısaca değinmek

istiyorum.

Birincisi; köklerindeki toplumsal, politik ve ekolojik temellerine vurgu yapmadan nasıl olursa olsun “yeni ve yenilenebilir enerjilerin” kullanılmasını talep etmek ne kadar anlamlıdır? İkincisi ise; Kullanılacak teknolojinin niteliği, boyutları ve denetimi de en az enerjinin niteliği kadar önemli değil midir?

Eğer nükleer santrallere sadece “ekonomik” ve “teknik” nedenlerle karşı çıkmayacaksak, tercihlerimizi “ekolojik”, “politik” ve “etiksel” taleplerle desteklemeliyiz. Bu durumda nükleer enerji reaktörleri gibi, devasa boyuttaki güneş panelleri ya da dev rüzgar türbinlerinden oluşan çiftliklere de aynı gerekçelerle karşı çıkmalıyız.

“Büyü yada öl” mantığıyla beslenen piyasa ekonomisi ve kapitalist sistemi eleştirmek sizin sadece, kullanılan enerjinin yenilenebilir olmasını talep etmek en iyi ihtimalle, rüzgar ve güneşi sayaca bağlayacak zihniyetin uzantılarını görememektir. En kötü ihtimalle ise, sistemin açmazlarının üstünü örtme çabalarıdır. Yenilenebilir enerji üretebilecek uzaya yerleştirilecek devasa güneş panelleri ya da dev rüzgar türbinleri pekala, piyasa ekonomisinin motor gücü haline gelebilecek “yenilenebilir bir enerji sektörü” doğurabilir.

Burada en az neye karşı olduğumuz kadar önemli olan, neyi niçin talep ettiğimiz olduğunu bir kez daha vurgulamak gerekiyor.

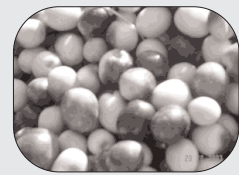
Haber merkezi

Hafıza dopingi besinler

Bazı yiyecekleri daha fazla yiyerek hafıza, algılama yeteneği ve dikkati artırıp, daha hızlı düşünebilmenin mümkün olduğunu belirten uzmanlar, sınavlara hazırlanan öğrencilerin beyinlerinin daha iyi çalışması için zencefil, kimyon, havuç, ceviz, fındık, fıstık, lahana, karides gibi besinleri almalarını öneriyor.

Karides, beyin besinidir. Vücuda önemli omega 3 yağ asitleri sağlar. Dikkat verme süresini daha uzatır.

yanabilir.

Lahana, tiroit bezlerinin aktivitesini yavaşlattığı için daha stressiz öğrenmeyi sağlar. Stresin getirdiği atıştırma krizlerinde, düşük kalorisi sayesinde bol bol çiğ olarak

Limon- Portakal, C vitamininden dolayı canlandırır, algılama yeteneğini artırır. Çalışma ve sınav öncesi, limonata veya portakal suyu için.

Havuç, beyin metabolizmasını canlandırarak, hatırlama yeteneğini artırır, bir şey ezberlerken bir küçük tabak sıvı yağlı havuç salatası yiyin.

Ananas, uzun bir metin ezberleyebilmek için fazla miktarda C vitaminine ihtiyaç vardır. Ananas bunu sağlar, ayrıca önemli bir element olan mangan içerir.

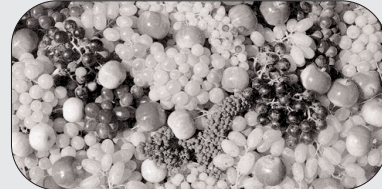
Avokado, kısa süreli hafıza içindir. Fazla miktarda yağ asidi içerir.

Zencefil alındığı zaman kan sulandığı için vücutta daha serbest akar, beyin oksijenle beslenir.

Kimyon sinir sistemini uyarıyor. Bir fincana iki tatlı kaşığı dolusu kimyon eklenecek yapılan kimyon çayı içilmesi öneriliyor.

Çilek, muz ve biberle gelen mutluluk

Ferin Batman, küçük bir kase çileğin, stresi gidererek mutluluk verdiğini, muzun da “serotonin” maddesi içerdiği için mutluluk verdiğini kaydetti. Batman, kırmızı biberdeki aroma maddelerinin de vücudun mutluluk hormonu salgılamasına neden olduğunu belirterek, çiğ ve acı olan kırmızı biberin en etkili olduğunu bildirdi.

Gerginken tatlı ve hamur işi yemeyin

Gerginken yemek istenen çikolata, hamur işi, tatlı gibi besinler, kola, kahve gibi içecekler çok miktarda şeker ve kafein içerdikleri için sinirleri bozar.

Beslenme önerileri...

* Kahvaltı etmeden güne başlamayın. Sabahları vücudun ve beyin enerji deposu boştur. Bu nedenle sinirli ve dikkatsiz olunabilir. Okul çocukları ile yapılan bir araştırmada iyi bir kahvaltı edenlerin daha verimli oldukları ortaya çıkmıştır. Kahvaltıda karbonhidrat ile protein doğru bir karışımdır. Örneğin, kepek veya çavdar ekmeği ile peynir veya yulaf ezmesi ile meyve veya yoğurt, süt yenilir.

* Stres, vitaminlere ve minerallere olan ih-

tiyacı arttırır. Önemli anti-stres maddeleri mineral olarak kalsiyum (süt ürünlerinde, yeşil sebzelerde) ve magnezyumdur (kepek, çavdar, baklagiller, bal kabağı ve ayçiçeği çekirdeği). B vitaminleri grubu aynı zamanda sinir vitaminleri olarak adlandırılır. B vitaminleri ette, balıkta, kepek çavdar ürünlerinde ve koyu yeşil sebzelerde bulunur. Haftada en az 2 kez balık tüketilmelidir.

* Çikolatayı seyrek, meyveyi sık yiyin. Arada bir az miktarlarda çikolata yenmesi stresi azaltır ama fazla yendiğinde kan şekeri önce artar, sonra hemen düşer. Sonuçta yorgunluk ve tatlılara karşı istek ortaya çıkar. Buna karşılık meyve veya kepek, çavdar ürünleri organizma tarafından daha yavaş enerjiye dönüştürülür, kan şekerinin dengesi bozulmaz.

* Yemekleri küçük porsiyonlarda, sık yiyin. Birden aşırı miktarda ve yağlı yemekler uykunuzu getirir. Enerjinizi uzun süre korumak ve aynı düzeyde tutmak için günde en az 6 öğün ve az miktarlarda yenmelidir.

* Kahveyi ve kolayı azaltın. Sabahları bir iki fincan kahve uykuyu sersemliğinizi gidermede yardımcı olur. Fazlası ise kalp çarpıntısına, huzursuzluğa, geç saatlerde de uykusuzluğa, korku ve endişeye neden olur. Kolalı içeceklerde bol miktarda kafein içerir. Alkol ise ertesi sabah unutkanlığa neden olur.

Haber merkezi

Çocuklarda Alerji

Dr. İlhan Diken

reaksiyon verir. Bu reaksiyon alerjinin görüldüğü organda kronik bir yangı şeklinde devam eder ve bazen geriye dönüşümsüz değişikliklere yol açabilir.

Her ne kadar alerji denilince akla deride kaşıntı, burun akıntısı ve hapşırma gelse de alerjinin etkilediği organa göre bir çok farklı alerjik hastalık vardır. Bunların başında alerjik bronş astımı, alerjik burun ve göz nezlesi (saman nezlesi, bahar nezlesi), besin alerjisi, ilaç alerjisi, deri alerjisi (bebeklik egzaması, egzama) hayvan alerjisi, böcek alerjisi ve çalışılan ortamdaki maddelere karşı olan mesleki alerjiler gelmektedir. Buna neden olan çevrede bulunan alerjinin genelde ev içi alerjinler ve ev dışı alerjin olarak ikiye ayrılır. Bu ayrımın nedeni alerjinin tipine göre alerjik hastalığın tipinin ve bulgularının değişmesidir. Örneğin en sık ev içi alerjinin olan ev tozunda bulunan ve akar denilen böcekçiklerdir. Akarlar tüm yıl, dört mevsim boyunca alerjiye neden olurlar. Buna karşın ev dışı alerjilere en iyi örnek ot, ağaç ve çiçeklerin polenleri olup daha çok bahar mevsimlerinde alerjiye neden olur. Tabi ki besin, ilaç ve böcek gibi bu sınıflamaya tam girmeyen alerjilerle de karşılaşma değişik zamanlarda ve ortamlarda olabilir.

Alerjik hastalığın çıkmasının temel nedeni alerjine karşı verilen reaksiyonda anne babadan gelen kalıtsal bir alerjik yatkınlığın olmasıdır. Bu yatkınlığın olması nedeniyle

bebeklik döneminde itibaren çevredeki alerjilere karşı vücut duyarlı ve reaktif hale gelmekte ve daha sonra yineleyen karşılaşmalar nedeniyle alerjik hastalık gelişimini tamamlamaktadır. Ayrıca tabiki hastalığın gelişmesi ve doğasını tamamlaması için çevrede yeterli alerjin konsantrasyonu bulunmalıdır. Bu nedenle alerjik hastalıklara genetik yatkınlık ve çevresel etkenlerin bir arada bulunması ile gelişen kronik hastalıklardır. Bu nedenle insandan insana bulaşmazlar ve taşınmazlar. Ailesel yatkınlık için en önemli gösterge alerjik hastalığa sahip olan anne babanın çocuklarında alerjik hastalığın normal toplumdaki çocuklara göre daha yüksek sıklıkta görülmesidir. Örneğin; genel olarak bir toplumda alerjik hastalık sıklığı ve riski toplam olarak (alerjik astım, saman nezlesi....) ortalama % 20 olarak gözlenirken, alerjik hastalığa sahip olan çocuğun riski % 45'e, eğer hem anne hem de baba alerjik hastalığa sahip iken bu risk % 70'e çıkmaktadır. Ayrıca bilinmesi gerekir ki bir kişi ev tozu akarına karşı alerjik iken diğer bir kişinin niçin sadece polene karşı alerjik olduğunun nedeni de genetik yatkınlıktır.

Genetik yatkınlık ve çevredeki alerjinin bir araya gelmesi ile önce vücutta bebeklik döneminden itibaren bir duyarlılaşma oluşur. Bu duyarlılık sonucu bağışıklık sistemi normalde bu maddeye karşı salgılamaması gereken IgE adında bir antikor salgılar. Bu antikor kan dolaşımı ile

vücudun her tarafına dağılarak bağışıklık sistemi hücrelerine yapışır. Eğer alerjin vücuda bir daha ulaşsa hemen onu tanıır ve çok şiddetli bir reaksiyon verir. Bu reaksiyon esnasında bağışıklık sisteminin salgılanan binlerce madde alerjinin etki yarattığı organda anormal şiddette bir alerjik yangı oluşur ve hastalığın bulgularının çıkmasına neden olur. Bu eğer alerjik yangı burunda ise hapşırma, burun akıntısı, burun kaşıntısı, gözlerde yanma sulanma ile karakterli olan saman nezlesine, akciğerde bronşlarda ise hırıltılı nefes alıp verme, nefes darlığı ve koyu balgam çıkarma ile ortaya çıkan alerjik bronş astımına, deride ise kaşıntı, kızarıklık ve kuruluğa neden olan alerjik egzamaya, barsak da ise karın ağrısı, ishal, kusma ve bağırsaklar dışında bir çok bulguya neden olan besin alerjisine vs neden olur. Alerjiye neden olan bağışıklık sisteminin çevremizdeki alerjilere olan anormal ve şiddetli reaksiyonu olduğu ve bağışıklık sistemi hücreleri vücudumuzda kan dolaşımı olan her yerde olduğu için alerji bulguları yalnızca o organda değil bir çok ayrı organda görülebilir.

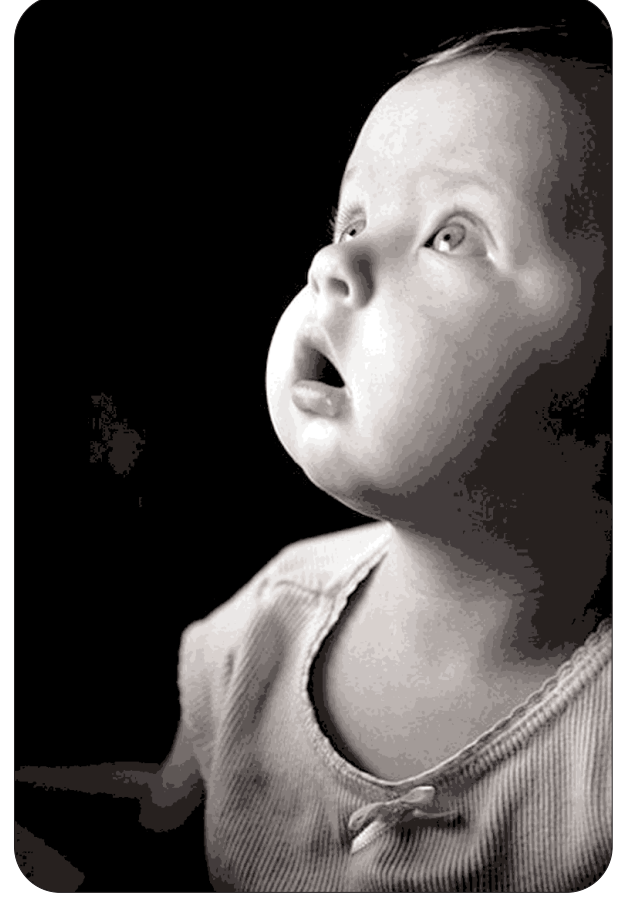
Örneğin; sadece migren tipi baş ağrıları, göğüs ağrıları, hareketsiz yaşama isteği, inatçı öksürük, sık sık ve uzun süreli nezle olma, çocuklarda büyüme de gerilik gibi bulgular da alerji nedeni olabilir.

Bir çok merkezde rahatlıkla basit yöntemlerle, alerji testleriyle alerji etkeni tespit edilebilmektedir. Buna göre uygun olmayan ortamlardan uzaklaşmak yada tespit edilen alerjini uzaklaştırmak en doğru yöntemdir. Medikal olarak uygun aşı ile birlikte, anti histaminik ve steroidli ilaç, pomad ve solüsyonlar hekim kontrolünde kullanılabilir.

Alerji vücudumuzun bağışıklık sisteminin çevremizde bulunan ve zararlı olmayan bazı maddelere karşı, aşırı şekilde ve anormal bir reaksiyon vermesidir.

Bağışıklık sistemimiz çevremizde bulunan ve vücudumuza burun, nefes yolları, bağırsaklar ve deriden giren yabancı ve zararlı maddelere karşı yaşamı devam ettirmek için engelleyici reaksiyonlar verir. Bu reaksiyonla bağışıklık sistemi hücreleri zararlı maddeleri ortadan kaldırır yada girmelerini engeller. Alerjide ise bağışıklık sistemi bundan bir miktar farklı bir yolla ve vücut için zararlı olmayan maddelere karşı ancak vücut için zararlı olan aşırı bir

Hafıza Güçlendirme Egzersizleri

nız gerektiğinde, ayaklarınızı kullanın mesela kapıyı ayağınızla kapatmak gibi.. Kitap okumayı seviyorsanız bir sayfayı baş aşağı okuyun.

* Birisini eleştirmek yerine övgü dolu sözler bulun ve söyleyin. Yargılayıcılığınızı askıya aldığınızda, o kişi sandığınızdan daha iyi insan olmaya başlayacak.

bakış açısından anlamaya ve hissetmeye çalışın. Bir aktörümüş gibi yapın, rol gereği yani ve kişi gibi davranın. Ne hissederse hissedin.

* Her zaman üzüntü ya da şüpheye yakalanıyorsanız ve kendinizi başkalarından daha aşağı görüyorsanız, bunun yerine en çok istediğiniz şeyi ayrıntılı olarak tasarlayın ve elde ettiğinizde yaşamınızı düşünün. Negatif düşünceleriniz olduğunda pozitive çevirmek için gün boyunca bunu uygulayın.

* Her günün sonunda o ana kadar ne yaptığınızı 60 dakikada gözden geçirin. Bu gününüzü daha önemli hale getirmek için iyi bir pratik ve yardımcı yoldur. Günün sonunda, o ana kadar olan tüm aktivitelerini zihinsel olarak gözden geçirin. Hafızanız gününüz hakkındaki boşlukları, anları kasıtsız olarak açığa vuracaktır. Siz de bunları daha iyi değerlendireceksiniz.

* Esnek olmak ve kolayca uyum sağlamak için hayatınızı değiştirin, hergün farklı birşeyler yapın. Farklı bir mağazadan alışveriş yapın ya da rutin ev-iş yaşamından çıkın.

Hayat aynı rutinde devam ediyor ve sıkılıyorsanız, yaşamı farklılaştırmanızı ve beyninizi alışkanlıklarını bırakmaya zorlamanızı gerekiyor. Bu size hem zihinsel zindelik hem de rahatlamaya birlikte mutluluk getirecek. Okuduğunuzda basit gibi gelen ancak uyguladığınızda ne kadar katı alışkanlıklara sahip olduğunuzu görmeyi sağlayacak önerileri mutlaka uygulayın. Unutmayın hayata bir kere gelme şansınız var ve ilk önce kendinize dikkat edin.

* Vücudunu yeni davranışlara alıştırmak. Saçınızı tararken, dişlerinizi fırçalarken, kahvenizi karıştırırken yada diğer günlük basit işleri yaparken sürekli kullandığınız elinizi değil diğer elinizi kullanın.

* Gözlerinizi kapatın ve odada yolunuzu duyularınızla bulmaya çalışın. Bilinçli olarak sesleri dinlemeye ve kokuları almaya çalışın. Bazen yerden birşey alma-

* Buzolabınızın içine dikkatlice bakın. Daha sonra kapağını kapatın. İçindeki her teker teker sıralamaya çalışın. Eviniz için de aynı şeyi yapabilirsiniz, pencerenin önündekileri ya da duvardaki resmin ayrıntılarını inceleyebilirsiniz.

* Her gün 5 dakika, kendinizi bir başka insanın yerine koyun ve olaylarını onun

Haber Merkezi

Pratik öneriler

- Pilavın tane tane ve beyaz olması için pişirirken tencereye incecik bir dilim limon koyun.
- Pizzanızın daha yumuşak olması için hamura sade unun yanı sıra, patates nişastası da katmayı deneyin.
- Pişirdiğiniz kek kalıptan çıkmıyorsa kalıbın altına ıslak bir bez yapıp biraz bekletin.
- Porselen tabaklarınızda oluşan küçük çatlaklar nedeniyle kırılmalarından korkuyorsanız; tabağı bir tencereye koyarak ağzına kadar sütle doldurun. Çok kısık ateşte 45 dakika kaynatarak soğumaya bıraktığınız tabakla-

rınızda çatlaklardan eser kalmadığını göreceksiniz.

- Salatayı erken yapmanız gerekirse, bozulmaması için üzerine nemli bir bez örtün ve sosunu koymayın. Sofraya alırken sosunu ilave edin.
- Sarımsak doğrarken bıçağa yapışmasını istemiyorsanız, kesme tahtasına biraz tuz serpiştirin.
- Satın aldığınız kaşar peynirini uzun süre saklamak istiyorsanız onu küçük porsiyonlara ayırın ve buzlukta dondurun. İsteddiğiniz kadarnı çözülmesini bekleyip kullanabilirsiniz.
- Soğanları kızartmadan üzerlerine biraz un serperseniz, kavururken kararmazlar.

Yemek tarifleri

Mantarlardan Jambonlu Kiş

MALZEMELER
Hamur için :
125 gr margarin
1 adet yumurta
1 paket kabartma tozu
3 yemek kaşığı su
alabildiği kadar un
tuz

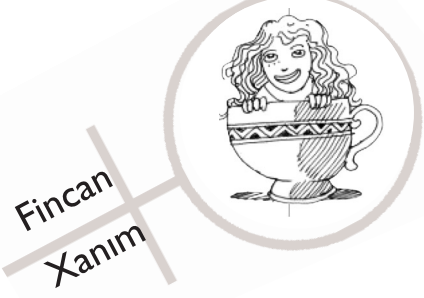
Üzeri için :
150 gr jambon
200 gr mantar
maydanoz
dereotu
3 adet yumurta
4 yemek kaşığı un
1 yemek kaşığı mısır unu
1 kutu taze krema (200 ml)

Hazırlanışı
Önce hamur için malzemeleri iyice

yoğurup, biraz sert bir tart kıvamında hamur hazırlanır ve dinlenmeye bırakılır. İçi için tüm malzemeler iyice karıştırılıp, akışkan kıvamlı bir hamur yapılır. Daha sonra hazırlanan tart hamuru bir merdane yardımıyla açılarak tercihen kelepçeli bir kalıba yerleştirilir. Üzerine çatal yardımıyla delikler açılır. Daha sonra hazırladığınız iç hamuru bu tart hamurunun üzerine boşaltılır. 180 derece fırında 35-40 dakika üzeri kızarana kadar pişirilir.

Afiyet Olsun.....

Yaşamda Bazen Ne İlginç Oluyoruz

Bu sefer size yaşamdan örneklerle bazen ne hallerle düştüğümüzü göstermek istiyorum. 'Ayol yapılır mı bu bize...' sakın böyle demeyin, alın size bakın ve sakın sakın düşünün. Bakalım kaçımız sarfettiğimiz sözcüklerin aslında gerçek anlamda böyle olmadığını iddia edeceğiz. Yani "ben aslında onu derken bontlanmış anlamı ifade etmek istiyorum" diye kendimize bir düzine savunma yaratmakta üstümüze yoktur. Eee hayatta bu sözcüklerin gerçek anlamı çözmek her yığıtin harcı değildir. İnanın ki çevreme baktım, bu sözcükleri kullanmayan yok. Peki yaşamımızı çocuklarımıza yarattığımız korku dünyasıyla mı kuracağız? Kelebek gibi insan oğluda kıt kanat bir ömre sahip değil mi? İşte ben bunu bilmem, affınıza sığınarak diyorum, o kadar bilmişliğim yoktur, ama hayata şöyle bir kuş bakışı bakmayı bazen çok seviyorum. İşte hayatın içinden bizlerin aynası.....

İYİ YAPILMIŞ BİR İŞİ TAKDİR ETMEYİ

"Bana bakın, gidin birbirinizi dışarıda getirtin, evi daha yeni temizledim...!!!"

DUALARIN GÜCÜNÜ

"Yat kalk dua et ki baban müzik setinin bozulduğunu fark etmedi..."

ZAMANA KARŞI YARIŞMAYI

"O oyuncaklarını topla yoksa bi tekme attığım gibi hepsini karşı sahilden toplarsın..."

MANTIKLI Düşünmeyi

"Ben öyle diyosam öyledir...!!!"

İLERİ GÖRÜŞLÜ OLMAYI

"Çıkmadan önce temiz bi çamaşır giy.. yolda Allah korusun başına bir şey gelir kirli çamaşır ile etrafa rezil olursun."

HAYATIN TRAJİKOMİK YANLARINI

"Sen daha orda gülmeye devam et, bizlerden ben seni tam güldürürüm..."

HAYATIN ÇELİŞKİLERLE DOLU OLDUĞUNU:

"Kapa çeneni ve çorbanı iç ...!!!"

DAYANIKLI OLMAYI

"O ıspanak bitene kadar sofradan kalkmak YOK...!!!"

OLAGANÜSTÜ DURUMLARA HAZIRLIKLI OLMAYI

"Dinleme bakalım anne sözü dinlemee...!!! 'Kafana meteor düşecek kenara çekil' diye bağırsam onu bile dinlemezsin di mi...!!!!!"

KISKANMAYI

"Dünyada senin annen baban gibi mükemmel bi aileye sahip olmayan, kaç milyon çocuk var biliyor musun..."

SABIRLI OLMAYI

"Baban eve gelsin, sen görürsün"

HAKKIMIZI ALACAĞIMIZI

"Eve vardığımızda ben bilirim sana yapacağımı"

DİYALOG KURMAYI

"Sana bir şey sorduğumda cevap ver...!!!"
"Ne söyleyeyim anne?"

"Sus!! Bana cevap verme!!!"

TIP BİLGİLERİNİ

"Gözlerini şaşı yaparken bir gün öyle kalıvereceksin"

OLGUN OLMAYI

"Bu tabağın hepsini bitirmezsen asla büyüemezsin."

GENETİK BİLGİLERİ

"Sen de o lanet olası babana çektin."

BİLGELİĞİ

"Benim yaşıma gel de anlarsın o zaman."

VE .....ADALETİ

"Bir gün senin de çocukların olacak.. inşallah onlar da sana senin şimdi bana yaptıklarını yaparlar..."

HAVA RAPORU TAHMİNİ YAPMAYI

"su dağmıklığa bak... yabancı biri görse odanın ortasından kasırga geçmiş sanır..."

SEBEPSİZLİKLERİ

"Sana 500 bin defa söyledim kirli ayakkabılarını içeri girme diye...!!!"

DAVRANIŞ PSİKOLOJİSİNİ

"Babana çekeceğine biraz bana çekseydin no olurdu ..."

fıkra

SAVAŞ HAZIRLIĞI

Televizyon filminde Kızıldelilerin yüzlerini boyadıklarını gören Can, sordu:

- Baba ne yapıyorlar bunlar böyle?
- Savaş hazırlanıyorlar, oğlum.

Can, ertesi sabah annesini makyaj yaparken görünce koşup babasının yanına geldi:

- Baba, kötü şeyler olacak...
- Annem içerde savaş hazırlığı yapıyor!

KIZ YURDU

Bir kız yurdunda kalan kızlar, artık temizlik görevlisine olan kılıklarından mıdır yoksa nereden çıktığı belli olmayan bir yurt geleneğinden midir, her sabah dudaklarına ruj sürdükten sonra aynaya öperek iz bırakıyorlarmış.

Yurt müdürü ne yaptı ettiyse bu alışkanlığı ortadan kaldıramamış. Diğer yandan temizlik görevlileri de iyiden baş kaldırmaya başlamışlar. Sonunda müdürün aklına parlak bir fikir gelmiş. Hemen bir duyuru yapıp, kızları toplantıya çağırılmış. Neyse toplanmış bunlar. Müdür "Buyurun tuvalete"

demiş. Hep birlikte, temizlik görevlisinin beklediği umumi tuvalete girmişler. Aynalarda sabahki ruj izleri hala duruyormuş.

Müdür "Arkadaşlar" demiş, "Bazılarınız dudaklarına ruj sürdükten sonra aynaları öperek çıkması güç izler bırakıyor. Temizlik görevlilerimiz bunları temizlerken zorlanıyor. Sizleri görevlimizin bu temizliği yaparken ne kadar zorlandığımı bizzat görmeniz için topladım. Bakın ve görün". Sonra görevliye bir işaret çakmış. Bizimki gayet sakın bir şekilde tuvalet fırçasını almış, klozetteki suya daldırılmış ve aynayı temizlemiş. O günden sonra bir daha o yurttaki tuvaletlerde dudak izine rastlanmamış

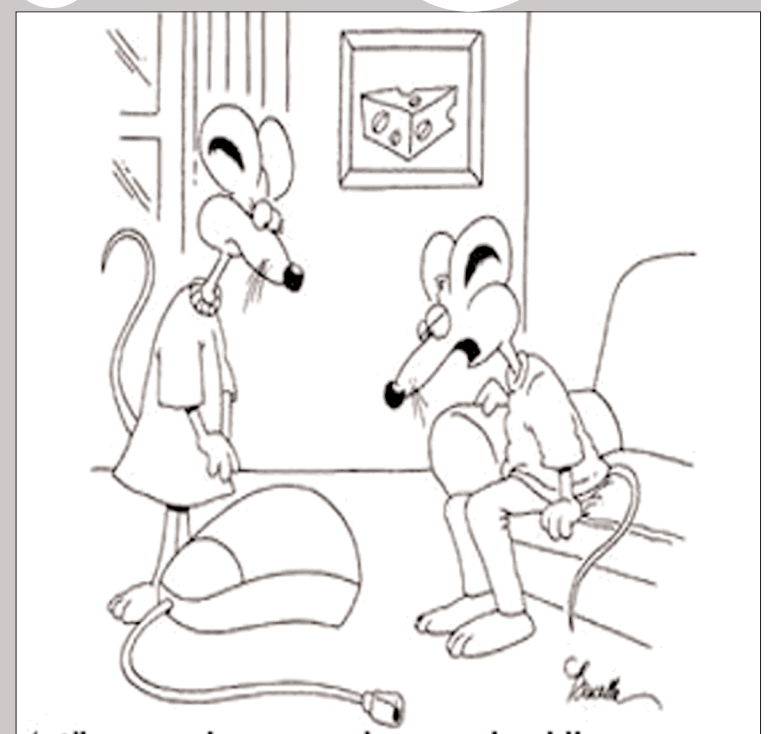
YARIŞ ATI

Kocasının ceplerini karıştırırken bir kağıt parçası buldu. Üzerinde "Leyla" yazıyordu, bir de telefon numarası vardı. Akşam, kağıdı göstererek sordu:

- Bu kimin numarası?
- Aa, bilmiyor musun, ünlü yarış atı bu. Bu hafta ona oynadım.

On gün sonra koca eve dönünce, karısı:

- O ünlü yarış atı Leyla var ya, dedi. İşte o aradı seni...

Artık gerceği öğrenmenin zamani geldi yavrum..
Sen bizim öz evladımız diilsin, biz yıllar önce seni evlat edindik...

Bedeli ödendi

-III-

Berjin Haki

Bir ara annesinin yemek getirdiği bir sırada Nazdar usulca kolundan tuttu.

-Anne Üzeyir seni soruyordu, dedi.

Vedia'nın gözleri açıldı.

-Sen onunla konuştun mu hiç?

Vedia başını salladı yüzünün rengi attı. Gözlerinden yaşlar aktı. Nazdar:

-Tamam kimseye söylemeyeceğim vebali boynuna sende kimseye söyleme, demiş sarılıp ağlamıştı annesiyle. Ağanın yanaşması Vedia'nın fazla içerde kaldığını fark edince kapıyı açıp Vedia'yı dışarı çıkarmıştı.

Vedia'ya kimse kızının öldürüleceğini söylememişti. Farise'de gelinini ağlarken veya dertli gördüğünde "merak etme ona hiç bir şey olmayacak" demiş onu teselli etmişti. Vedia'nın kaynanasına inanmaktan başka çaresi var mıydı ki? Konuşmak istese de konuşamaz, kızının yerine kendisinin suçlu olduğunu söyleyemezdi.

Farise Nazdar'a sormuştu, Nazdar adamı tanımadığını, konuşmadığını ve tıpkı onun dediği gibi su istediğini söylemişti. Başka hiç bir şey söylememişti. Farise Nazdar'ın günahsız olduğunu biliyordu ama bu adamada pek aklı ermemişti. Tek bildiği Nazdar'ın ölümünün gittikçe yaklaştığıydı. Üzeyir'de bulunamayınca bu artık farz olmuştu.

Farise son günlerde iyice telaşlanmış değişik bir hal almıştı. Evin avlusunda oturup uzun uzun düşünüyordu. Üzeyir'de bulunamayınca köyün büyükleri ağanın evinde tekrar toplanmıştı. Öldüreceklerdi kızı adı gibi emindi bundan. Bunlar ölümü reva görmeden varsa yapacağını yapmalıydı Farise. Köy meclisi de ağada onu dikkate almazlardı. En iyisi bildiğini yapmaktı. Küçük torunu Bedel'e mezarlığa, babasını ziyarete gideceğini söyleyerek evden ayrıldı.

Bahçelerin tarlaların içinden usulca yola düştü. Kendi doğduğu köyün yolunu yıllar sonra bir kez daha tuttu. Bu yolları avucunun içi gibi biliyordu. Köy iyi yürürse üç saat uzaklıktaydı. Gençliğinde olduğu gibi yürüyemiyordu bu yollardan bu yüzden biraz daha zorlaması gerekti kendisini. Hem o dönemler atada biniyordu. Daha sonra ev bark sahibi olunca ata binmesi yasaklanmıştı. Biraz zorlarsa kendisini 4 saatte yolu bitirebilirdi. Yolda hiç mola vermek istemiyordu. Arada bir ağaçların gölgesinde durup biraz soluk alıyor yolda bulduğu sulardan biraz içtikten sonra yola devam ediyordu. İlk işi gidip Narkis'i bulmak olacaktı. Narkis'in ona yardım edeceğinden emindi. Narkis Farise evlendikten sonrada günlerce yas tutmuştu. Bu kadar yıl geçmesine rağmen Farise için mutlaka bir iyilik yapardı Narkis. Farise bunu düşündükçe daha hızlı attı adımlarını. Bir süre sonra uzaktan köyünün yıkılmış kilisesi görüldü. Farise sağına soluna bakındıktan sonra haç çıkardı. Gözleri doldu. Özlemişti köyünü biraz daha yaklaşıncaya yıkılmış kilisenin yanındaki cami de görüldü.

Farise daha tehir döneminde yaşamıştı yaşayacaklarını. O zamanlar o daha 13 yaşındaydı..Gerçek adı Vartanuş'tu. Şimdi sır gibi saklıyordu adını. Çocukları bile bilmiyordu. Babası çok zengindi. Çevre köyler tarafından da sevilen sayılan biriydi. Tehcir zamanında babası kızını Kürt bir aileye teslim edip gitmek zorunda kalmıştı. Sürgün edilmişlerdi. Diğer kardeşlerini de başka bilinmeyen yerlere göndermişti. Vartanuş ailesinden bir daha haber alamadığı gibi uzun zaman alışamamıştı kaldığı yerlere, yaşadığı bu Kürt ailelerine. Ama onu besleyip yıllarca kızları gibi saklamışlardı.Vartanuş'un köyüne Kürtler yerleşince onun kaldığı ailede o köye yerleşmeye karar vermişti.

Çünkü daha verimli daha zengin topraklara sahipti burası. Evin reisi Vartanuş'un iyi ata bindiğini görünce at binicisi anlamına gelen Farise ismini ona vermişti. Müslüman olması için de hocayı çağırılmışlardı. Yeniden döndüğü köyünde anılarının yanında Ekrem adı verilen bir başka Ermeni oğlanın olduğunu da bir süre sonra öğrenmişti. Köy talan edildiği sırada oda kendi köyünden bir aileye teslim edilmişti. Bu Kürt köyünün aşiret reisi Ekrem'i yanına almış hem evinin işlerini yaptırıyor, hem de sahip çıkıyordu. Aşiret reisi Ekrem'i ve tüm ev halkını alıp Vartanuş'un doğduğu bu köye yerleşmişti. Vartanuş günün birinde Ekrem'in yanına yanaşıp onunla Ermenice konuşmuştu. Ekrem'in gerçek adının Narkis olduğunu o zaman öğrenmişti. Ve o zaman gönül vermişlerdi birbirlerine. Çok istedikleri halde kader ayırmış onları kimseleri olmadığı için onlara da kimse sahip çıkmamıştı. Narkis'i bir kaç kere daha görmüştü ve her seferinde yürekleri kanayarak bakmışlardı birbirlerine. Narkis'in çok geç evlendiğini duymuştu. Uzun zaman evlenmemiş sonunda kaldığı ailenin zoruyla evlenip ev bark sahibi olmuştu. Gidip bulacaktı Narkis'i ne pahasına olursa olsun...

Barışa Dair Ne Varsa

Kadınların zamana ve yaşama dair söyleyecek çok şeyleri vardı...

Kendilerini ait hissetmedikleri bu zamana dair ne söyleseler azdı...

Bir güne sığdırılmak ne ki!

Ya da bir güne sığdırabilmek ne mümkündürü bir çok şeyi...

Barışa, sevgiye, adalete, eşitliğe dair ne varsa onlar için mücadele edebilmek...

Yüreği olmayan bir zamana karşı, yürek ile savaşmanın ağır yükü vardı omuzlarında...

Bir yanda ise, her şeye rağmen umudun yol açtığı haykırışlar...

Kadınlar, kendini yitirmiş bir dünyanın günahını çekenler ama onun adına en çok mücadeleyi verenler...

İnsanlığın yakasına yapışmış, durmadan onlardan bir şeyler 'çıkarmaktan başka da bir şey düşünmeyen 'büyük, kravatlı' insanların dünyasında, ısrarla yaşama sarılan kadınlar...

Kadınlar, her an birilerini dünyadan alıp götürülen savaşa rağmen, barış dair ne varsa sarılıyorlar. Taleplerin ortaklığı kadar, en çokta çekilen acıların ortaklığı kadınları, dünyanın her yerinde alanlara taşırdı bu 8 Mart'ta da...

Yaşanmamış çok şeyi ardında bırakarak, bedenlerini toprağa gömdükleri çocuklarının yaşamalarını isteyen Kürt anneleri... Beyaz tülbentleri ile yaşadıkları acıların son bulmasını isteyen Barış Anneleri 8 Martlarını bu yıl dört duvar arasında geçirdiler.

Her 23 saniyede bir kadının tecavüze uğradığı Güney Afrika'da

tam da 8 Mart günü, tecavüz mağduru bir kadın için 'Orosuynu Yakın' manşetini atabiliyordu gazete.

Irak'ta 8 Mart günü bile ölümlerinin yasını tutuyordu kadınlar.

Pakistan'da töre cinayetlerine karşı sokaklarda haykırarak kadınlar vardı.

"Kadınlar Savaşa Hayır Diyor" adıyla Irak savaşına karşı kampanya yürüten kadınlar, yüzbinleri aşan imzayla alanlardaydı.

Rusya'da 'Çiçekler Bugün, Kelepler Hergün?' diyen kadınlar da 8 Mart'ın salt bir gün olarak kutlanmasını protesto ediyorlardı.

İranlı kadınlar, kadını islami yasalar altında ezen, recm eden eşitsiz yasalara ve zihniyete karşı, Kürt kadınları ile birlikte yürüdüler.

Bu yıl dünyanın dört bir yanında, kadınlar 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nü kutladı. O

gün her tarafta renkli görüntülere ve protestolara sahne oldu.

Kürt kadınları Kürdistan, Türkiye, Avrupa ve diğer parçalarda 8 Mart eylemleri gerçekleştirdiler. Savaşın acılarını en çok yaşamış kesim olarak Kürt kadınlarının bu yılki temel taleplerinden biri Barıştı! Ülkede yaşanan savaşın son bulması, anaların artık ağlamaması ve tecridin kaldırılmasını istedikleri.

Kadına karşı şiddetin durmadığı 8 Mart gününde kadınlar, her türlü şiddete, savaşa, adaletsizliğe karşı eylemdeydiler.

Her ülkenin ihtiyaçlarına göre talepler olsa da, genel anlamda talepler uyuyordu. Çünkü her yerde kadınların yaşadığı sorunun ortaklığı tartışılmaz bir gerçekti.

Barışa dair ne varsa, yüreğine alıp yollara düşüyorlardı günün her saatinde... Artık giderek yaşama daha çok damgasını vuruyor kadınlar. Artık daha çok varlar yaşamda... Tüm olumsuzluklara rağmen, kadınların ısrarla sürdürdükleri barış ve özgürlük mücadelesi dünyayı daha güzel yapacak. Sadece 8 Martlarda değil tüm günlerde, daha günele ulaşmanın çabası var olacak...

Her kıtada, ülkede, şehirde yükselen kadın sesleri, birbirine ulaşınca daha da büyüyecek sesler... Ta ki yaşamda gerçek anlamda var oluncaya dek...

Barışa dair her adım, dünyayı daha yaşanılır kılacak. Ve kadınların bunun gerçek kahramanları olacak...

Nujiyan Munzur

Çocuğa ölümü nasıl anlatmalı?

Ölümün kaçınılmaz bir gerçek olduğunu anlatan tek canlı insandır. Ölümle ilgili konuşmak bile insanı rahatsız eder. Ölümle karşılaşan bir çocuk için ise bu deneyim daha güç bir hal alır. Hayatın bir gerçeği olarak, çocuklar mutlaka bir gün ölümle karşılaşacaklardır. Çocuğun ölüm olayıyla karşılaşmadan, gelişim düzeyine uygun olarak ölümle ilgili kavramların gelişmesi ve normal yaşam döngüsünün bir parçası olarak algılanması sağlanmaya çalışılmalıdır. Evcil bir hayvanın ölümü, ölüm kavramını çocuğa açıklamak için en iyi fırsattır. Çocuğun yaşadığı duygular saygıyla karşılanmalı, tüm aile üzüntüsünü dile getirerek, bir tören içerisinde hayvan evden uzaklaştırılmalıdır. Hemen yeni bir hayvan alınmayarak, çocuğun ölümle ilgili kavramlarını geliştirmesine olanak sağlanmalı ve anı anla-

mına gelecek törensel bir davranışa izin verilmeli, hatta teşvik edilmelidir.

Beklenmedik ölümlerde çocuğa alıştıran haber verilmesi en uygun davranış olacaktır.

"Çocuğa soru sorabileceği, duygularını ve düşüncelerini paylaşabileceği sıcak bir konuşma ortamının yaratılması çok önemlidir ve açıklamayı yapan erişkinin de kendi üzüntüsünden söz etmesi uygun olur. İlk zamanlarda inkarı çok sık kullanan çocuk üzgün görünmediği için suçlanmamalı ya da eğlendirilmeye çalışılmamalıdır.

Ölüm uykuya benzetilmemelidir. Özellikle küçük çocuklarla konuşurken ölümü uykuya benzetmemek önemlidir. Çünkü çocuk uykuya öncesi öleceği endişesini taşımaya başlar. Ölümü uzun bir yolculuğa benzetmek,

ya da hastaydı, yaşlıydı gibi açıklamalarda bulunmak da çocuğun yolculuklardan, hastalıktan ve doktor randevularından korkmasına yol açabilir. 'Çok iyi olduğu için Tanrı yanına aldı' gibi bir açıklama karşısında ise çocuk ölmek için kötü olmayı isteyebilir. Ölümü, bedensel aktivitelerin son bulması şeklinde anlatmak iyi bir açıklamadır. Ölümü normal yaşamın bir parçası gibi göstermek önemlidir ve eğer çocuk yaşayan ebeveyninin de ölüp ölmeyeceğini sorarsa, bunun çok uzun zaman sonra olacağı, uzun yıllar çocuğun yanında olacağı söylenebilir.

Kürt Kadını Xeyal 26 Yıldan Beri Peşmerge

Güney Kürdistan da Saddam Hüseyin döneminde Baas rejimine karşı 26 yıl peşmergelik yapan Xeyal "Yanımda eniştem, kardeşim ve birçok akrabam öldürüldü. Tüm bunlar duygu olarak beni zorluyordu, fakat hiçbir zaman savaştığım yıllarımdan pişman değilim" dedi.

karşı çok yoğun baskıları vardı. Ailemde herkesi tutukluyor, onlara işkence yapıyor, zindanlara atıyordu. Bizim o zaman Kürt olmaktan başka hiçbir suçumuz

leri bizi nerede görse vuruyordu, tabii ki biz de karşılık veriyorduk. Askerler bize havadan helikopterlerle, kobralarla vururken, karadan da en büyük silahlarla ateş açıyorlardı."

Güney Kürdistan'da silahlı mücadele veren tek kadın

Bir Kürt kadını olarak çok uzun yıllar silahlı mücadele içerisinde yer alan ve kendisine "Güneyde silahlı mücadelede en uzun yer alan ve tek silahlı mücadele veren Kürt kadınıym" vurgularını sürekli tekrarlayan Xeyal; bir kadın olarak savaşta yer aldığı zamanlardaki ilk duygularını ve savaş yıllarında bir kadın olarak yaşadıklarını da devamlı şöyle dile getiriyor: "on altı yaşında savaşa ilk girdiğimde Kürt halkına karşı uygulanan baskıları, Kürtlerin kıyımlardan geçirilişini görüyorum ve ben de bir

halkının Baas askerlerine, hükümetine teslim olmasını istemediğim gibi, bir gün özgürleşeceğimize inanarak senelerce savaştım. İnsanlar yanı başımda ölümler, Saddam hükümetine karşı olan kinim daha da artıyordu ve daha bir isteyerek savaşıyordum. Günlerce aç-susuz kaldığımız günler oluyordu, ama özgürleşeceğimize olan inancımız bizi yıldırmıyordu. Yiyecek bir şeyler bulamadığımız zamanlarda, genelde erkekler köylere inemiyordu, ama ben kadın olduğumdan dolayı daha rahat köylere inebiliyordum. Köylerde bazen köy korucularıyla çatışmalar yaşanabiliyordu. Çünkü köylerde Baas hükümeti bazı Kürtleri parayla satın almıştı. Ama arkadaşlarıma ekmek bulmak için, tek başıma köylere iniyordum, hem de korkusuzca. Kış mevsimleri bizim en zorlu aylarımızdı, bazen soğuktan sabahlara kadar uyumadı-

pişman değilim."

Talabani'den daha üst düzeyde görev alabilirdim

Hiç okula gitmeyen ve hiç okuma yazma bilmeyen Xeyal, "okumuş olsaydım şimdi Talabani'den daha üst düzeyde görevim olurdu" diyor. Xeyal okumamışlığını o dönemlerin savaş yılları olmasına, köylerinde okulların olmamasına bağlıyor. Ki zaten son birkaç yıl öncesine kadar bile Güney Kürdistan köylerinde okullar yok denecek kadar az, olan yerlerde de eğitimler öğretim görevlilerinin eksikliğinden dolayı çok yetersiz. Hiç yaralanmadığını ama uzun yıllar zor koşullarda kalmanın getirdiği sonuçlar olarak çoğu kez hastalandığını anlatıyor Xeyal. Sadece Saddama karşı değil, aynı zamanda İran'a karşı da savaştıklarını da ekliyor.

1964 doğumlu olan Xeyal, 1976'dan 1999'a kadar aktif bir biçimde peşmergelik yapıyor. Xeyal'in ilk peşmergelik yaptığı yıllarda toplumun kadınların peşmergelik yapmasına hor gözle baktığını ancak, kendisi babasının yanında peşmergelik yaptığından kimsenin kendisine olumsuz yaklaşmadığını vurguluyor.

Onaltı yaşında peşmerge saflarına katılan, Güney Kürdistan'da en uzun yani tam 22 yıl silahlı peşmergelik yapmış çok az Kürt kadınlarından biri olan Xeyal şu an emekli olmuş ve peşmergelik maaşını alıyor. Devletin peşmergelere olan sıradan yaklaşımını yaşayan Xeyal'e hiçbir ayrıcalık tanınmamakta, O da sıradan bir peşmerge olarak yaşamını sürdürmekte. Az sayıda peşmergelik yapmış kadınlardan biri olan ama yaşamının neredeyse tüm yıllarını halkına veren Xeyal, devletin kendisine sıradan bir peşmerge olarak yaklaşımından memnun görünüyor.

Şilan Ferište

Güney Kürdistan'da Saddam Hüseyin döneminde Kürtlerin kıyımdan geçirildiği ve imhaların en çok yaşandığı dönemde yaşamış birçok peşmergenin savaş yıllarını anlatışını biliyoruz. Fakat dinlediklerimiz arasında çok az, bir elin parmak sayısı kadar kadın savaşçıyla karşılaştık. Güney Kürdistan'da 76'larda Saddam Hüseyin'in ezdiği, yok ettiği, yıktığı yılları, o yıllarda en büyük direnişlerde uzun seneler yer almış ve halen de peşmergelik yapan Xeyal'den anılarını, savaşçılığını anlatmasını istedik. Xeyal Güney Kürdistan'da Saddam'ın Kürtlere karşı uyguladığı imha politikalarına karşı senelerce silahlı mücadele içinde yer almış. Kürt kadınları genelde savaş yıllarında eşleriyle, babalarıyla sadece destek konumunda bir statüde kalırken, Xeyal bu konumun tamamıyla dışında tam 26 yıldır silahlı peşmergelik yapmakta.

Tek suçumuz Kürt olmaktı

Xeyal, Saddam Hüseyin'in Kürtlere yaptığı kötü muameleleri ve Kürtlere karşı yürüttüğü imhaları şöyle anlatıyor: "Saddam herkesi tutukluyor, zindanlara atıyor, işkenceyle öldürüyordu. 1976'larda Saddam hükümetinin Kürt halkına

yoktu. Kürt olan herkesi ya yakalıyor, ya işkenceden geçiriyor yada öldürüyordu. Kürt halkı bu baskıları, işkenceleri kabul etmediğinden, silahlı mücadele yürütüyordu. Ben de o dönemlerde peşmergeliliğe başladım."

Xeyal 1976'da peşmerge olmaya karar veriyor ve o zamanlar babasının silahlı mücadele veren grubuna katılıyor. Xeyal peşmerge olmaya karar verdiği zaman daha 16 yaşındadır. Burada genelde aşiretsel temelde savaşa girildiğinden Xeyal da, babasının yaklaşık 50 kişilik savaşçılık grubunda, ön saflarda yer alır. Baas hükümetine karşı silahlı mücadele yürütür. Xeyal bu anlamdaki savaş yıllarını ise şöyle dile getiriyor, "1976'da Baas hükümeti bize saldırınca köyümüzü terk edip Kaniya Şilane'ye kaçmak zorunda kaldık. Baas askerleri silahlı askerleriyle bize Kaniya Şilane'de ulaştı ve saldırınca biz de, silahlarla cevap vermek zorunda kaldık, o zamanlar ben silahımla askerlere karşılık veren grupta yer alıyordum. Kaniya Şilane'de hükümet askerleri bizi çok kötü sıkıştırmıştı, çocukları bile öldürüyorlardı acımasızca. Ama herşeye rağmen günlerce savaştık Baas askerlerine karşı. Daha sonra dağlara çekildik ve artık Baas hükümetine karşı savaşımız dağlarda devam etti. Gruplar halinde dağlarda yıllarca kaldık, Baas asker-

Kürt kadını olarak savaşa girerek halkının özgürlüğü için yapacağım fedailiği, ölümün bir gün beni bulabileceğini ve bir kurşunla öleceğimi bilerek katıldım. Kürt

ğim nice geceler yaşadım. Yanımda eniştem, kardeşim ve birçok akrabam öldürüldü. Tüm bunlar duygu olarak beni zorluyordu, fakat hiçbir zaman savaştığım yıllarımdan

ABONE FORMU

6 AYLIK

20 EURO

12 AYLIK

40 EURO

İsim: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Banka Adı: .....

Hesap No: .....

TARİH:

İMZA:

ABONE YAPAN:

.....

.....

.....

NEWAYA JIN

Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Tel.: 0031 652152768
Fax: 0031 492516260

Banka ismi: Postbank
Hollanda İçi: 9522686
Hollanda Dışı:

IBAN: NL50 PSTB0009522686 BIC: PSTBNL21

Yukarıda işaretlediğim sürenin bitiminden önce iptal etmediğim takdirde abonelik süresinin normal tarife üzerinden uzatılmasını ve ücretini ödemeyi kabul ediyorum.

DUYURU!

Newaya Jin Gazetesi kadınların ortak sesi ve ahenği olmayı hedeflemekte. Bir yaşını Nisan ayında dolduran gazetemizin adresi değişmiştir. Okuyucularımızın ve abonelerimizin bundan sonra yeni adresimiz kanalıyla bizlerle ilişkiye geçmesini bekliyoruz. Ayrıca Newaya Jin gazetemize tüm kadınlarımız doğal muhabirdir.

GAZETEMİZİN YENİ ADRESİ:

Kempstraat 10 2572 GH
's-GRAVENHAGE
Nederland

Gazetemizde yayınlanmasını istediğiniz reklam ve ilanlarınız için telefon numaramız: 00 31 652152768